
MIHAİL GORBAÇOV

Yenilenme ve Kadro Politikası

TÜSTAV

**SBKP MK Ocak 1987 Plenumuna
Sunulan Politik Büro Raporu**

TÜSTAV

*Herausgeber
ERMIS Verlag
Postfach 10 10 16
4300 ESSEN 1*

SBKP MK GENEL SEKRETERİ
MİHAİL GORBAÇOV

YENİLENME VE PARTİNİN KADRO POLİTİKASI

SBKP MK GENEL SEKRETERİ
MİHAİL GORBAÇOV'UN 27 OCAK 1987'DE
SBKP MK PLENUMUNA SUNDUĞU RAPOR

Yoldaşlar,

Partimizin 27. Kongresi bize, Merkez Komitesi üyelerine ülkenin sosyal-ekonomik gelişmesinin hızlandırılmasına ilişkin stratejik doğrultunun yaşama geçirilmesini sağlamak gibi çok büyük bir sorumluluk yüklemiştir. Politik Büro, Sovyet toplumunun yaşamında şimdiki aşamada durumu ve Merkez Komitesi'nin rolünü böyle görüyor ve anlıyor.

Buradan çıkarak, SBKP'nin Nisan 1985 Plenumunda ve partinin 27. Kongresinde belirlenen politik stratejinin başarıyla gerçekleştirilmesi için birincil önem taşıyan yenilenme ve partinin kadro politikası sorunu Plenumda tartışmaya sunulmuş bulunuyor. Biz bu sorunu çok geniş bir sosyal-politik açıdan ve geçmişten çıkarılan derslerle, günümüzün özellikleri ve geleceğin görevlerini gözönünde bulundurarak ele almalıyız.

Nisan Plenumu ve 27. Parti Kongresi toplumda meydana gelen durumun nesnel eleştirel analizinin yolunu açmış ve ülkemizin yazgısı açısından tarihsel önem taşıyan kararlar almıştır. Biz, yenilenme sürecini kesin ve geri dönülmez bir biçimde başlattık ve bu yolda ilk adımları attık.

Eğer genel bir politik bilanço yapacak olursak, şunu kesin olarak söyleyebiliriz: Sovyet toplumunun yaşamında muazzam değişiklikler olmakta, olumlu eğilimler güç kazanmaktadır.

Plenum öncesinde ben, Politik Büronun öteki üyeleri ve Merkez Komitesi sekreterleri, Merkez Komitesi üyeleriyle, yığın örgütleri temsilcileriyle, işçilerle, kolhozcularla, aydınlarla, emektarlarla ve gençlerle birçok görüşme ve toplantı yaptık. Bu görüşme ve toplantılarda söylenenlerin özü, varılan ortak kanı şunda toplanıyor: Toplumda yenilenme çizgisi kararlılıkla sürdürülmeli, çabalar her yönde artırılmalıdır.

27. Kongrenin politik doğrultusunun, bu doğrultunun gerçekleşmesi yönündeki pratik çalışmaların ve bizzat yenilenmenin, emekçilerin ve tüm Sovyet halkının en geniş desteğini kazanması Merkez Komitesi için önemlidir. Ve yoldaşlar, bir iktidar partisi için en önemli olan budur.

Bununla birlikte biz şunu da görüyoruz ki, iyiye doğru dönüşümler ağır gitmekte, yenilenme işi, sandığımızdan çok daha zor bir süreç olarak karşımıza çıkmakta ve toplumda biriken sorunların nedenlerinin, daha önceleri sandığımızdan çok daha derinlerde yattığı görülmektedir. Yenilenme çalışmalarını derinleştirdikçe biz bu sürecin boyutlarını ve önemini de o ölçüde daha açık görebiliyoruz, geçmişten miras kalan yeni yeni çözülmemiş sorunlarla karşı karşıya geliyoruz.

Toplumun durumuna ilişkin temel değerlendirmeler ve bunlardan çıkan dersler Politik Büro tarafından yapılmış ve Partinin 27. Kongresine, Merkez Komitesi Plenumlarına sunulmuştur. Değerlendirmeler ve çıkarılan dersler tümüyle doğrulanmıştır. Ama bugün biz daha çok şey biliyoruz ve bu nedenle, oluşmuş bulunan durumun asıl neden ve kaynaklarının bir kez daha geniş kapsamlı gözden geçirilmesini, 70'li yılların sonunda ve 80'li yılların başında ülkemizde olup bitenlerin nedenlerinin açıklığa kavuşturulmasını gerekli görüyoruz.

Eski hataların tekrarlanmasına meydan vermemek, halkımızın geleceğiyle, sosyalizmin yazgısıyla sıkı sıkıya bağlı olan Kongre kararlarını yaşama geçirmek için böyle bir analiz gereklidir. Gerekli, çünkü toplumda, hatta parti içinde ülkenin o dönemde bulunduğu durumun karmaşıklığı gerektiği gibi kavranmış değil-

dir. Yenilenme süreci içinde Politik Büronun ve hükümetin aldığı önlemlerle ilgili olarak pek çok yoldaşın kafasında soruların belirmesi her halde bununla açıklanabilir. Bize sık sık "acaba çok sert, çok hızlı gitmiyor muyuz?" diye soruluyor.

Bu sorun da dahil, yaşamsal önem taşıyan tüm sorunlarda bize tam bir açıklık gerekiyor. Ancak somut durum derinlemesine bilinirse karmaşık sorunlara doğru çözüm yolları bulmak olanaklıdır.

Tek sözle yoldaşlar, SBKP Merkez Komitesinin Nisan 1985 Plenumu öncesindeki son yıllarda partinin ve Sovyet toplumunun karşı karşıya geldiği sorunların analizine tekrar dönme gerekliliği vardır. Geçen birbuçuk yıllık dönemin deneyimi, bizim bu analizi derinleştirme, olumsuz süreçlerin nedenlerini anlama ve ilerlememizi hızlandıran, eski hataların tekrarlanmamasını güvence altına alan, ileriye yalnızca ileriye doğru adımlar atmamızı sağlayan ve böylece sosyalizme özgü kendi kendini sürekli yenileme ve iyileştirme yeteneğini somut işle kanıtlayan önlemler alma kararlılığımızı güçlendirmiştir.

Politik Büronun kanısına göre, bu plenumu tam da böyle bir yaklaşım temelinde gerçekleştirmeliyiz.

I. YENİLENME - NESNEL BİR ZORUNLULUK

Yoldaşlar,

Plenumumuzu Büyük Sosyalist Ekim Devriminin 70. yıldönümünde yapıyoruz. Bundan yaklaşık yetmiş yıl önce Lenin'in partisi ülkemizde sosyalist devrimin, sosyalizm için, özgürlük ve eşitlik için, sosyal adalet ve toplumsal ilerleme için, baskı ve sömürüye karşı, yoksulluğa ve ulusal eşitsizliğe karşı mücadelenin zafer bayrağını dalgalandırdı.

Dünya tarihinde ilk kez emekçi insan, onun çıkar ve gereksinimleri devlet politikasının merkezinde yer aldı. Sosyalizm kuruculuğu yolunda Sovyetler Birliği politik, ekonomik, sosyal ve manevi gelişme alanlarında gerçekten tarihsel başarılar elde etti. Partinin yönetimi altında Sovyet halkı sosyalizmi kurdu, Büyük

Anayurt Savaşında faşizme karşı utku kazandı, ekonomiyi yeniden ayakları üzerine oturttu ve sağlamlaştırdı, kendi ülkesini güçlü bir devlet haline getirdi.

Başarılarımız gerçekten büyüktür ve asla yadsınamaz. Sovyet insanları kendi başarılarından haklı olarak gurur duyuyor. Bu başarılar bugünkü planların, bizim geleceğe ilişkin tasarımlarımızın gerçekleşmesi için sağlam bir temel oluşturmaktadır. Ancak parti, yaşamı bütünüyle ve tüm karmaşıklığıyla görmek zorundadır. Başarılar, ne kadar büyük olursa olsun, ne toplumun gelişmesindeki çelişkilerin ve ne de hata ve yetersizliklerin üzerini örtmemelidir.

Biz bunlar üzerinde epey konuştuk, ama bugün şunu bir kez daha belirtmemiz gerekiyor: Belirli bir aşamadan sonra ülkemizin gelişme hızı düşmeye, zorluklar ve çözülmemiş sorunlar birikmeye başlamış, tıkanıklık ve sosyalizme yabancı başka olgular ortaya çıkmıştır. Bütün bunlar ekonomiyi, sosyal ve manevi alanları ciddi biçimde etkilemiştir.

Elbette yoldaşlar, ülkenin gelişmesi durmamıştır. On milyonlarca Sovyet insanı namusluca çalışmıştır, pekçok parti örgütü ve kadrolarımız halkın çıkarları için aktif çalışma yürütmüştür. Bütün bunlar olumsuz süreçlerin hız kazanmasını frenlemiş, ancak önleyememiştir.

Ekonomide ve öteki alanlarda dönüşüme olan gereksinim nesnel olarak olgunlaşmıştı, ama bu gereksinim parti ve devletin politik ve pratik çalışmalarında gerçekleşmesini bulamadı.

Böylesi karmaşık ve çelişkili bir duruma hangi nedenler yol açtı?

Bunun başlıca nedeni, -Politik Büro bu nedenin Plenumda tam bir açık yüreklilikle söylenmesini gerekli saymaktadır- SBKP Merkez Komitesinin, ülke yönetiminin, her şeyden önce subjektif nedenlerden ötürü, dönüşüm gerekliliğini, toplum içinde bunalım belirtilerinin artması tehlikesini zamanında ve tüm boyutlarıyla değerlendirememiş olmasından, bunların aşılması için, sosyalist toplum düzeninin sahip olduğu muazzam olanaklardan daha tam yararlanılması için açık, net bir doğrultu saptayamamış olmasından ileri gelmektedir.

Politikanın belirlenmesinde ve pratik faaliyetlerde tutucu davranışlar, işleri olurlarına bırakma, kayıtsızlık, alışlagelmiş şemalara uymayan her şeyi bir yana atma, olgunlaşmış sosyal-ekonomik sorunları çözmedeki çekingenlik gibi tutumlar ağırlık kazanmış durumdaydı.

Bütün bunlardan, yoldaşlar, partinin ve devletin yönetim organları sorumludur.

Yaşamsal sorunların ve çelişkilerin, toplumsal eğilimlerin ve perspektiflerin bilince çıkarılmasının düzeyi, önemli ölçüde teorik düşüncenin durumuna ve gelişmesine, teorik cephede varolan atmosfere bağlıydı.

Teorinin "yaşamın her alanında varolan bütün çelişkileri" tam ve net olarak yansıtmaya değerli olabileceğine ilişkin Leninci öğütler çoğu kez gözardı ediliyordu. Sosyalizme ilişkin teorik saptama ve öngörüler birçok bakımdan, toplumun bambaşka ödevler çözdüğü 30'lu, 40'lı yılların düzeyinde kalmıştı. Gelişmekte olan sosyalizm, onun itici güçleri ve çelişkilerinin diyalektiği, toplumun reel durumu derin bilimsel araştırmaların konusu olmamıştır.

Böyle bir durumun nedenleri çok eskilere uzanmakta, bilinen koşullar nedeniyle teori ve toplumsal bilim alanlarında canlı tartışma ve yaratıcı düşüncenin ortadan kaybolduğu, otoriter değerlendirme ve görüşlerin yalnızca yorumlanabilecek dokunulmaz doğrular sayıldığı somut tarihsel dönemden kaynaklanmaktadır.

Toplumun pratikte oluşmuş bulunan örgütlenme biçimleri bir bakıma mutlaklaştırılmıştı. Üstelik bu tür görüş ve anlayışlar sosyalizmin karakteristik özelliğiyle özdeşleştirilmiş, değişmez olgular sayılmış ve objektif bilimsel analize yer bırakmayan dogmalar olarak sunulmuştur. Sosyalist üretim ilişkilerinde donuk bir tarz oluşmuş, bu ilişkilerin üretici güçlerle diyalektik karşılıklı ilişkisi küçümşenmiştir. Toplumun sosyal yapısı şematik bir biçimde, çelişkilerden uzak, toplumdaki çeşitli katman ve grupların değişik çıkarlarının dinamizminin olmadığı bir biçimde yansıtılıyordu.

Sosyalizme ilişkin Leninci tezler basitleştirilerek yorumlanıyor ve çoğu kez de bunların derin teorik anlamı ve önemi boşaltı-

lıyordu. Bütün bunlar, toplumsal mülkiyet, uluslar ve sınıflararası ilişkiler, emeğin ve tüketimin ölçütleri, kooperatifçilik kavramı, ekonomiyi yönetme yöntemleri, halk erki ve özyönetim, bürokratik çarpıklıklara karşı mücadele, sosyalist ideolojinin devrimci-dönüştürücü özü, eğitim ve öğretim ilkeleri, partinin ve toplumun sağlıklı gelişmesinin güvenceleri gibi bir dizi kilit sorun için de geçerlidir.

Komünizm hakkında içi boş tasarımlar, çeşitli türden öngörüler ve soyut yargılar belirli bir yaygınlık kazanmıştı. Böylece sosyalizmin tarihsel önemi azaltılıyor, sosyalist ideolojinin etkisi zayıflatılıyordu.

Teoriye karşı böylesi bir yaklaşım toplumsal bilimlere, bu bilim dalının toplumdaki rolüne kaçınılmazlıkla olumsuz etkide buluncaktı ve bulundu da. Şu da bir olgudur ki, yoldaşlar, bizde hiç kimsenin çıkarına ve yaşamsal sorunlarına değinmeyen her türlü skolastik teorilerin üretilmesi desteklenirken, yapıcı bir analiz denemelerinin ve yeni fikirlerin desteksiz kaldığı durumlar az olmamıştır.

Teorik cephedeki durum, pratik sorunların çözümünü de olumsuz yönde etkilemiştir. Uzun yıllardır pratikte, işlerin yürütülmesi ve yönetilmesinde eskimiş yöntemler kullanılmaya devam edilirken, öbür yandan kimi çok verimli ve etkili ekonomi biçimleri haksız yere reddedilmiştir. Aynı zamanda üretimde ve dağıtımda toplumun reel olgunluk düzeyine uygun düşmeyen, kimi durumlarda toplumun yapısı ile çelişen ilişkiler dayatılmaya çalışılmıştır. Üretim ve emeğin teşvik edilmesi genel olarak nicel ve eksantatif gelişmeye göre yönlendirilmiştir.

Sosyalist mülkiyet konusu üzerinde özellikle durmak gerekiyor. Sosyalist mülkiyeti kimin ve nasıl yönettiğinin denetiminde büyük zayıflıklar olmuştur. Bakanlıkların ve kurumların çıkarlarını başa alma, bölgecilik, sosyalist mülkiyeti aşındırmış, bu mülkiyet neredeyse "sahipsiz", bedava, gerçek sahibi olmayan bir duruma gelmiş ve çoğu kez de alıntı dökmeden kazanç elde etmek için kullanılır olmuştur.

Kooperatif mülkiyet konusunda da yanlış bir tutum kendini hissettirmeye, bu mülkiyet biçiminde neredeyse "ikinci sınıf", geleceği olmayan bir mülkiyet gözüyle bakılmaya başlanmıştı. Bütün bunlar tarımsal ve sosyal politikada ciddi sorunlar yaratmış, kolhozların bürokratik yöntemlerle idare edilmesine yol açmış, zanaatçı kooperatiflerini ortadan kaldırmıştı. Ek gelir kaynağı olan özel küçük işletme ve bireysel çalışma faaliyetlerine ilişkin görüşlerde de ciddi hatalara düşülmüş, bu da küçümsenmeyecek ekonomik ve sosyal kayıplara yol açmıştır.

Planlama alanında da ciddi bozukluklar birikmişti. Ekonomik politikanın temel aracı olarak planın otoritesi, sübjektif yaklaşımlarla, dengesizlik ve istikrarsızlıkla, en küçük ayrıntılara dek herşeyi plan kapsamına alma çabalarıyla planın yanısıra sektörel ve bölgesel düzeylerde çoğu kez reel olanakları bile dikkate almayan karar bolluğuyla aşındırılmıştı. Kimi zaman planların bilimsel temellendirilmesi eksik ve yetersiz kalmış, planlar, ekonominin değişik sektör ve kolları arasında en verimli oranların oluşturulmasına, sosyal alanın gelişmesine, birçok stratejik ödevin çözümüne gerekli dikkatin verilmesini hedeflememiştir.

Öyle bir durum oluşmuştu ki, sosyalist ekonomik sistemin muazzam üstünlükleri, herşeyden önce de planlama, verimsiz biçimde kullanılır olmuştu. İşte böylesi koşullarda sorumsuzluk gitgide artmaya başlamış, çeşitli bürokratik kurallar ve talimatlar icadedilir olmuştu. Canlı, yaratıcı faaliyetin yerini bürokratik yöntemlerle idare etme, sırf gösterişte kalan bir işbiricilik ve bürokratizm almaya başlamıştı.

Meta-para ilişkilerinin rolü ve değer yasasının işleyişi konularındaki önyargılar, bunların sosyalizme doğrudan karşıt ve yabancı şeyler olduğu varsayımları, çoğu kez ekonomide keyfi yöntemlerin oluşmasına, ekonomik muhasebenin küçümsenmesine ve emeğin ödenmesinde eşitlemeciliğe yol açmış, fiyatların oluşmasında sübjektif yaklaşımların yerleşmesine, para dolaşımında düzensizliklere, arz ve talebin düzenlenmesinin ihmal edilmesine neden olmuştu.

Özellikle işletmelerin ve birliklerin ekonomik muhasebeyle ilgili haklarının kısıtlanması ağır sonuçlar vermiştir. Bu durum, maddi teşvik ilkesinin temellerini torpillemiş, daha yüksek sonuçlar elde edilmesini engellemiş, insanların çalışma alanında ve toplumsal yaşamdaki aktifliğinin düşmesine, disiplin ve düzenin zayıflamasına yol açmıştır.

Böylece, devletin ekonomik araçlarını zayıflatan bir sistem belirmiş, sosyal-ekonomik gelişmeyi frenleyen bir mekanizma oluşmuş, sosyalizmin üstünlüklerinin ortaya çıkmasını ve bunlardan yararlanılmasını sağlayan yeni düzenlemeleri engelleyen bir durum belirmiştir. Bu frenlemenin kökenleri, sosyalist demokrasinin tüm kurumlarının işleyişindeki ciddi yetersizliklere, eskimiş ve aynı zamanda gerçeklere yanıt vermeyen politik ve teorik saptamalara, yönetimdeki tutucu mekanizmalara dayanmaktadır.

Bütün bunlar, yoldaşlar, toplumsal yaşamın birçok alanındaki gelişmeleri olumsuz yönde etkilemiştir. Maddi üretim alanını ele alalım. Son üç beş yıllık plan döneminde ulusal gelirin artış hızlarında yan yana azalma olmuştur. 70'li yılların başlarından beri planlar birçok gösterge açısından yerine getirilememiştir. Bir bütün olarak ekonomi hantallaşmış, yenilikler karşısında giderek duyarsız kalmaya başlamış, üretilen malların önemli bir bölümünün kalitesi günün istemlerinin gerisinde kalmış, üretimde oransızlıklar artmıştır.

Makine yapımı dalımının gelişmesine verilen önem giderek azalmıştır. Bilimsel araştırma, proje ve deneme çalışmaları ekonominin gereksinimlerinin çok gerisinde kalmış, ekonomideki teknik yenilenmenin görevlerine yanıt veremez olmuştur. Kapitalist pazarlardan donatım ve başka mal alımlarında ölçsüz davranılmış ve çoğu kez gereksiz alımlar yapılmıştır.

Bu olumsuz süreçler sosyal alanı da önemli ölçüde etkilemiştir. Bilindiği gibi, sosyal alanla ilgili durum değerlendirmesi partinin 27. Kongresinde yapılmıştır. Son beş yıllık plan dönemlerinde ekonominin sosyal hedeflerinin belirlenmesinde açık bir zayıflama görülmüş, sosyal sorunlar karşısında bir tür sağrılık belirmiştir.

Bugün biz bunların neye malolduğunu görüyoruz.

Biz, halkın istihdam sorununu başıyla çözdük ve ilkesel nitelikte sosyal güvenceler sağladık, ama aynı zamanda konut koşullarının iyileştirilmesinde, gıda maddelerinin sağlanmasında, ulaşımın, sağlık hizmetlerinin ve eğitimin daha iyi örgütlenmesinde ve daha bir dizi ivedi sorunun çözümünde sosyalizmin olanaklarını tam olarak değerlendiremedik.

Sosyalizmin en önemli ilkesi olan, emeğe göre dağıtım ilkesinin zedelendiği durumlar da belirmektedir. İş yapmadan elde edilen gelirlerle karşı mücadele kararlı bir biçimde yürütülüyordu. Yüksek verimli emeği maddi ve manevi bakımdan teşvik etme politikası istikrarlı uygulanmıyordu. Hakedilmemiş primler, çeşitli türden ek teşvikler için büyük miktarlarda para çarçur edilmiş, sırf kâr amacıyla hesaplarda rakam oyunlarına, fazla yazmalara gidilmiştir. Başkasının sırtından sarmaya başlamıştı. Bu da, en başta iyi çalışabilen ve çalışmak isteyen emekçilere zarar veriyor, çalışmadan hoşlanmayanların yaşamını ise kolaylaştırıyordu.

Emek ölçütü ile tüketim ölçütü arasındaki organik bağın zedelmesi emek üretkenliğindeki artışı frenleyerek çalışmaya karşı tutumun bozulmasına yolaçmakla kalmaz, aynı zamanda sosyal adalet ilkesinin çarpıtılmasına da neden olur. Bu ise açıktır ki, büyük politik önem taşıyan bir sorundur.

Son yıllarda ortaya çıkan sosyal paslanma unsurları toplumun manevi havasını olumsuz yönde etkilemiş, halkımızın her zaman sahip olduğu ve gurur duyduğumuz ideolojik inanmışlık, çalışma azmi ve Sovyet yurtseverliği gibi yüksek manevi değerleri bir bakıma farkına varılmadan yıpratmıştır.

Bunun kaçınılmaz sonucu olarak, toplum işlerine ilgi azalmış, kayıtsızlık ve kuşkuculuk belirmiş, çalışma alanında manevi teşviklerin rolü azalmıştır. Ne pahasına olursa olsun maddi refah ve zenginleşmeyi yaşamının tek amacı sayanların sayısı, bu arada gençler arasında da artmıştır. Bunların arsız tutumu giderek daha açık biçimler alır olmuş ve çevredeki insanların bilincini zehirle-

yerek tüketim düşüncesi dalgasının doğmasına yolaçmıştır. Sosyal ahlaktaki yozlaşmanın göstergeleri olarak içki düşkünlüğü artmış, uyuşturucu kullanma yaygınlaşmış, suç işleme artmıştır.

Yasalara karşı saygısızlık, göz boyamacılık ve rüşvetçilik, dal-kavukluğun ve yaltaklanmanın teşvik edilmesi olguları, toplumdaki manevi hava üzerinde yıkıcı etkilerde bulunmuştur. İnsanlara, onların yaşama ve çalışma koşullarına, sosyal durumlarına gerçekten özen göstermenin yerini çoğu kez yapmacık politik cilveler, ödül, ünvan ve primlerin yığinsal olarak dağıtılması almıştı. Herşeyin hoşgörüldüğü bir ortam oluşmuş, titizlik, disiplin, sorumluluk azalmıştı.

İdeolojik-politik eğitimdeki ciddi yetersizlikler birçok durumda gösterişli girişim ve kampanyalarla, merkezde ve yerel düzeyde sayısız yıldönümü kutlamalarıyla gizleniyordu. Günlük gerçekler dünyasıyla göstermelik esenlik dünyası birbirinden giderek daha da uzaklaşıyordu.

Tıkanıklığın ideolojisi ve psikolojisi, kültür, edebiyat ve sanat alanındaki duruma da yansımıştı. Sanatsal yaratıcılıktaki ölçütlerin düzeyi düşmüştü. Bu durum, ciddi sosyal ve ahlaksal sorunları dile getiren, yaşamda verilen gerçek mücadeleleri yansıtan eserlerin yanı sıra, ne akla ne de duygulara hiçbirşey katmayan birçok sıradan silik ürünün çıkmasına neden olmuştur. Burjuva yığın kültürünün bayağılık, zevksizlik ve ruhsuzluk aşılayan klişelerinin Sovyet toplumuna sızması artmıştır.

Burada ideolojik kurumlarımızın, edebiyat dergilerindeki redaktörlerin sanatçı örgütlerinin yöneticilerinin, edebiyat eleştirmenlerinin, bizzat yazarların sanat adamlarının yaratıcılık sürecinin ideolojik-sanatsal açıdan yönlendirilmesi, halkın manevi sağlığı konusundaki sorumluluğuna değinmeden geçemeyiz.

Sanatçı örgütlerinde ilkelere bağlılık, titizlik, yeteneklerin gelişmesi ve desteklenmesi için gösterilen özen yetersizdi. Kültür alanındaki durumla ilgili birincil önemdeki sorunlar çoğu kez örgütlerin yöneticilerince gerektiği gibi ele alınmıyordu. Aynı zamanda bürokratism ve formalizm yaygınlaşmış, eleştiri karşısında aşırı

hoşgörüsüzlük belirmişti. Birçok durumda ölçüsüz hevesler, gerçekçi değerlendirmelerden ve kendini tartmadan daha ağır basmaya başlamıştı.

Sanatsal yaratıcılığa karşı partili yaklaşımın yerini çoğu kez yaratıcılık sürecine doğrudan idari, temelsiz müdahalelerin, zevkle ilgili sempati ve antipatilerin ideolojik ve yönetsel etkilemenin yerini ise idari kararların alması durumu daha da çetinleştirmiştir. Yoldaşlar!

70'li yılların sonlarında 80'li yılların başlarında oluşan sosyal-ekonomik ve politik durum, bizzat partinin ve onun kadrolarının durumunu da etkilemiştir. Partinin yönetim organları, toplumdaki ve komünistlerin bir kesiminin tutumundaki olumsuz eğilimlerin artma tehlikesini zamanında ve eleştirel açıdan değerlendirememiş, yaşamın ısrarla dayattığı kararları alamamıştır.

Çok büyük olanaklara sahip olmalarına, pratikte bütün emekçi kolektiflerinde faaliyet yürütmelerine rağmen, birçok temel parti örgütü ilkesel konumlarda kalmayı başaramamıştır. Olumsuz olgulara, keyfililiğe, karşılıklı himayeciliğe, disiplinin zayıflamasına ve içki düşkünlüğünün yaygınlaşmasına karşı tüm temel parti örgütleri kararlı mücadele yürütmemiştir. İşlere bakanlık açısından bakılmasına, bölgeciliğe ve milliyetçilik belirtilerine karşı her zaman gerekli uyanıklık gösterilmemiştir.

Parti örgütlerimiz bazen yeterli kararlılık gösterememiş, parti üyelerinden fazla görev istememiş, komünistlerin ideolojik-politik niteliklerinin oluşmasına gereken dikkati ayıramamıştır. Oysa Bolşevikleri her zaman ayırdeden en değerli nitelikler, yüksek düzeyde ilkesellik ve bilinçlilik, toplumun çıkarlarını kendi çıkarlarının üzerinde tutmak, halka özveriyle hizmet etmek olmuştur.

Parti organlarının birçok durumda Leninci parti yaşamı ilke ve kurallarına titizlikle uyulması konusuna gerekli dikkati göstermemeleri de partinin durumunu etkilemiştir. Bu, belki de herşeyden önce kolektif çalışmanın çiğnenmesinde ifadesini bulmuştur. Benim burada kastettiğim, parti toplantılarının ve seçimle oluşan organlarının rolünün zayıflamasıdır. Bu durum, komünistleri ya-

şamsal önemdeki sorunların tartışılmasına aktif katılma ve sonuçta emekçi kollektifindeki ve genel olarak toplumdaki durumu gerçekten etkileme olanağından yoksun bırakıyordu.

Komünistler arasındaki eşitlik ilkesi çoğu kez çiğnenmekteydi. Yönetici durumdaki birçok parti üyesi, denetim ve eleştiri dışında kalmış ve bu çalışmalarda başarısızlığa, parti ahlakının ciddi biçimde çiğnenmesine yolaçmıştır.

Kendilerine güven gösterilmiş ve yetkiler verilmiş, devletin ve yurttaşların çıkarlarını korumakla görevlendirilmiş olan, ama görevlerini kötüye kullanmış, eleştiriye basırmış, yolsuz olarak kendine kazanç sağlamış, kimileri ise suç sayılan eylemlerin ortağı, hatta örgütleyicisi olmuş yönetici kişilerin davranışları karşısında emekçilerin duyduğu haklı öfkeyi de suskunlukla geçemeyiz.

Kadroların yozlaşmasıyla, sosyalist yasaların çiğnenmesiyle ilgili olumsuz süreçlerin son derece çirkin biçimleri, Özbekistan'da Moldavya'da Türkmenistan'da, Kazakistan'ın birçok yöresinde, Krasnodar bölgesinde, Rostov yöresinde, Moskova'da ve kimi öteki kent, yöre, bölge ve cumhuriyetlerde, Dış Ticaret ve İçişleri Bakanlıklarının aygıtlarında ortaya çıkmıştır.

Kuşkusuz, parti örgütleri, bir bütün olarak parti, bu tür olgulara karşı mücadele etmiş, çok sayıda yozlaşmış unsuru SBKP saflarından uzaklaştırmıştır. Bunlar arasında yolsuzluk yapanlar, rüşvet alanlar, rakamları şişirenler, devlet ve parti disiplinini çiğneyenler ve alkole teslim olanlar da vardır.

Partiye alınanların ezici çoğunluğu işçi sınıfının, köylülüğün ve aydınların en iyi temsilcileridir. Bunlar parti görevlerini dürüst biçimde ve kişisel çıkar gözetmeden yerine getirmişler ve getirmektedirler. Ama yine de kabul etmek gerekir ki bu yıllarda parti kimliğiyle çıkar sağlamak isteyen onursuz, hilekar, ve kişisel çıkar kollayanların önüne kesin bir set çekilememiştir. Biz bir ölçüde şu kuraldan ayrılmışızdır: Önemli olan yeni üyelerin sayısı değil, parti saflarının niteliğidir. Bu da parti örgütlerinin militanlığını, savaşkanlığını etkilemiştir.

Bütün söylenenler, yoldaşlar, toplumun değişik alanlarında

durum ne kadar ciddi ise, köklü değişimlerin de o kadar gerekli olduğunu gösteriyor. Ama şunu bir kez daha vurgulamak özel bir önem taşımaktadır: Parti, durumu serin kanlı değerlendirecek, politikada, ekonomide sosyal ve manevi alanlarda köklü değişiklikler gerektiğini kabul edecek, ülkeyi yenilenme yoluna sokacak gücü ve cesareti kendinde bulmuştur.

Ülkenin sosyal ekonomik gelişmesini hızlandırma, yenileme sorunu, yoldaşlar, işte bu ortamda öne konmuştur. Özü bakımından söz konusu olan, devrimci nitelikte dönüşümler ve önlemlerdir. Biz yenilenmeden ve bununla bağlı olan toplumdaki köklü demokratikleşme süreçlerinden söz ederken, toplumda gerçekten devrimci ve her yönde gerçekleşecek değişikliklerden söz etmekteyiz.

Böyle köklü bir değişiklik zorunludur, çünkü başka bir çare yoktur. Biz gerileyemeyiz ve geri çekilebilecek bir yer yoktur. SBKP MK Nisan Plenumunun ve 27. Kongrenin çizdiği rotayı kararlılıkla ve şaşmadan yaşama geçirmek, ileriye doğru gitmek ve toplumu nitel bakımdan yeni bir gelişme düzeyine çıkarmak zorundayız.

Toplumsal dönüşümlere başlarken, V.İ.Lenin'in öğrettiği gibi "bu geçişin aşlında ne olduğunu, bizi nereden nereye götüreceğini" bilmek gereklidir. Gelişmenin önemli bir unsuru olarak, geçmişin eleştirisi bugün ve yarın için dersler ve sonuçlar çıkarma olanağı vermekte, ileriye doğru adım atmamız için gerekli yöntem ve yolları doğru seçme konusundaki yapıcı çalışmalara yardımcı olmaktadır. Gelecekle ilgili tasarımların oluşmasında aceleciliğin ya da kendiliğindenciliğin, eylemsizlik ve dogmatik çarpıtmaların tehlikeli olduğunu iyi anlayarak gelişmelerin hızlandırılmasının bilimsel temele dayanan bir stratejisini çizmiş bulunmaktayız.

Yenilenmeden ne anladığımızı bugün bir kez daha belirtmek gerekiyor. Yenilenme tıkanıklığa yol açan süreçleri kararlılıkla gidermek, frenleyici mekanizmaları yıkmak, Sovyet toplumunun sosyal-ekonomik gelişmesini hızlandırmanın güvenilir ve yetkin mekanizmasını kurmaktır. Stratejimizin temel fikri, bilimsel-teknik devrimin tüm kazanımlarını planlı ekonomiyle birleştirmek ve sos-

yalızmin bütün potansiyelini harekete geçirmektedir.

Yenilenme, yığınların canlı yaratıcılığına dayanmak, demokrasiyi sosyalist özyönetimi her bakımdan geliştirmek, inisiyatifi, girişkenliği teşvik etmek, disiplini ve düzeni güçlendirmek, toplumsal yaşamın tüm alanlarında açıklığı, eleştiriyi ve özeleştiriye genişletmektir, kişinin değerlerine ve onuruna daha büyük saygı göstermektir.

Yenilenme, Sovyet ekonomisinin gelişmesindeki entansif faktörlerin rolünü sürekli artırmaktır; ekonomiyi yönetmede Leninci demokratik merkezîyetçilik ilkelerini canlandırıp geliştirmek, yönetim işlerinde ekonomik yöntemleri her yerde uygulamak, buyrukçuluk ve idarecilikten vazgeçmek, ekonominin tüm dallarında tam ekonomik muhasebe ilkelerine, emeğin ve üretimin örgütlenmesinde yeni biçimlere geçilmesini sağlamak, yenilikçiliği ve sosyalist girişkenliği vurgu ile teşvik etmektir.

Yenilenme kesin olarak bilime dayanmak, yüksek sonuçlara ulaşmak için pratiğin bilimle işbirliğini sağlamak, her girişimi sağlıklı bilimsel temele oturtabilmektir; bilim adamlarının partinin toplumsal yenilenmeye yönelik rotasını aktif desteklemeye hazır olması ve bunu içtenlikle istemesidir; ve aynı zamanda bilimin geliştirilmesine, bu alandaki kadroların gelişmesine, bunların dönüşüm süreçlerine aktif katılımına özen göstermektir.

Yenilenme, sosyal alanın öncelikle geliştirmek, Sovyet insanların daha iyi koşullarda çalışma, yaşama, dinlenme, eğitim görme, daha iyi sağlık hizmetlerine olan gereksinimlerini giderek daha tam karşılamaktır; her kişinin ve bütün olarak toplumun manevi zenginliklerine ve kültürüne sürekli özen göstermektir; toplumsal yaşamın kapsamlı, köklü sorunlarının çözümünü, insanların ilgilendiren güncel sorunların çözümüyle uyumlaştırebilmektir.

Yenilenme, toplumu sosyalist ahlaktaki çarpıtmalardan hızla arındırmak, sosyal adalet ilkelerini aralıksız yaşama geçirmektir, söz ile iş arasında, haklar ile yükümlülükler arasındaki birliktir; dürüst, yüksek kaliteli emeği yüceltmek, emeğin ödenmesindeki eşitlemeciliği ve tüketim düşüncesini gidermektir.

Yenilenmenin sonul amacı artık açıktır. Bu, ülke yaşamının bütün yanlarını derinlemesine yenilemek, sosyalizme en modern toplumsal örgüt biçimleri kazandırmak, düzenimizin ekonomik, sosyal-politik ve ahlaksal bütün belirleyici alanlarındaki insancıl niteliğini en tam biçimde ortaya çıkarmaktır.

Bu işi, yoldaşlar, biz birlikte başlatmış bulunmaktayız. Yenilenme, her yönde gelişmektedir. Yenilenme yeni nitelikler kazanmakta, yalnız genişlemesine gelişmekle kalmamakta, yaşamı derinliklerine de yayılmaktadır.

Yenilenme, toplumun bütün zinde güçlerini harekete geçirmiş, çalışmalarda güven aşlamıştır. İşlerin durumunu objektif, özeleştirel açıdan değerlendiren, çalışmalarında formalizmden ve kalıplardan uzaklaşan, sorunların çözümü için olağan olmayan yeni yollar arayan parti komitelerinin, toplumsal örgütlerin ve emekçi kolektiflerinin sayısı giderek artıyor. Biz işçilerin ve köylülerin, sanatçıların, bilim ve teknik alanında çalışan aydınların, Sovyet toplumunun tüm katmanlarının aktif ve kararlı desteğini hissediyoruz.

Ülkede yeni bir ahlaksal atmosfer oluşuyor. Değerler yeni baştan belirleniyor, herşey yaratıcı biçimde yeniden düşünülüyor, ekonomide, sosyal ve manevi alanlarda dönüşümlerin yolları üzerine tartışmalar sürüyor, yeni örgütsel ve ideolojik çalışma yöntemleri arayışı genişliyor. Olguların ve olayların değerlendirilmesinde açıklık ve gerçekçilik, yetersizliklere karşı uzlaşmazlık, işleri iyileştirme isteği, yaşamın aktif ilkeleri olarak giderek daha çok pekiyor.

Sorumluluk bilinci ve disiplin, üretim alanında örgütlülük artıyor. Düzenlilik yükselmiştir. Yenilenmenin manevi yaşam alanındaki ilk adımları bizim için özellikle önemlidir. Çünkü toplumsal bilinçte dönüşüm olmadan, insanların psikolojisinde, düşünce tarzında ve ruh halinde değişiklik olmadan başarı sağlanamaz, yoldaşlar.

Biz maddi-teknik temelin köklü biçimde yenilenmesine, ekonominin bilimsel-teknik ilerleme temelinde özlü biçimde yenibaştan

yapılandırılmasına, altyapı ve yatırım politikasının değiştirilmesine başlamış bulunuyoruz. Bilimsel-teknik ilerlemenin ana yönleriyle ilgili kapsamlı programlar kabul edilmiştir. 12. Beş yıllık Plan bu programlar gözönünde tutularak hazırlanmış ve uygulanmaktadır.

Yönetim işlerinin iyileştirilmesi için kapsamlı önlemler gerçekleştiriliyor. Bu yılın başından beri bütün sanayi işletmeleri ve birlikleri denemelerle sınanmış ekonomik yöntemlerin rayları üzerine oturtulmuştur. Bir dizi işkolu, işletme ve birlik tam ekonomik muhasebe ve kendi kendini finanse etme temelinde çalışmaya başlamıştır.

Doğrudan halkın gereksinimlerinin karşılanmasıyla ilgili tarım-sanayi kompleksleri, hafif sanayi, ticaret ve hizmetler alanı gibi ekonomi dalları geniş bir bağımsızlık sağlayan ve sorumluluğu artıran ilkelere göre çalışmaya başlamıştır. Temel yatırımları yönetmede köklü değişiklikler yapılmaktadır. Yüksek kaliteli mal üretimi için savaşımlı güçlendirmek amacıyla önde gelen 1500 işletmede ürünler için devlet kalite denetimi uygulaması getirilmiştir.

Dış ekonomik faaliyetler sistemi yeni baştan düzenlenmektedir. Dış ekonomik ilişkilerde işletmelerin ve işkollarının hakları genişletilmiştir. İşletmelerin yabancı iş ortaklarıyla dolaysız ilişkiler, ortak işletmeler kurması, uzmanlaşmaya ve üretim işbirliğine gitmesi gibi yeni işbirliği biçimleri gelişmeye devam etmektedir.

Ekonomide kompleks yönetim sistemine geçmek amacıyla SSCB Bakanlar Kurulu çerçevesinde, karşılıklı bağlantı içindeki işkolları gruplarını yöneten ve sürekli faaliyet yürüten organlar kurulmuştur. Devlet İşletmesi Yasa Tasarısı hazırlanmıştır. Yeni ekonomik mekanizma koşullarında merkezi ekonomik organların, bakanlıkların ve kurumların işlerliğini iyileştirmek için birlikler ve işletmeler temelinde ekonomik muhasebe yöntemi ile çalışacak büyük üretim yapılarının yeni biçimlerinin örgütlenmesi için ve daha bir dizi önemli konuda öneriler hazırlanmaktadır.

Sosyal alandaki işlerin iyileştirilmesi için kapsamlı önlemler gerçekleştiriliyor. Üretim alanlarında yeni ücret ilkeleri hazırlanmış ve yaşama geçirilmektedir. "Eşitlemecilikten" vazgeçilmesine, eme-

ğin niteliğine ve niceliğine göre sosyalist dağıtım ilkelerine titizlikle uyulmasına yönelik kesin bir rota tutturulmuştur. Bunun yanı sıra, kişisel çalışmaya haksız olarak getirilen kısıtlamalar kaldırılmıştır. Bu tür faaliyetlerin geliştirilmesi için şimdi elverişli koşullar yaratılıyor. Halkın gereksinimlerinin daha tam karşılanması için değişik üretim ve hizmet alanlarında kooperatiflerin örgütlenmesi teşvik ediliyor.

Konut yapımındaki durumun analizi temelinde ve 2000 yılına kadar her aileye ayrı bir konut sağlama programatik görevinin dikkate alınması sayesinde konut yapımının hızlandırılması ve bunun kalitesinin iyileştirilmesi için ek rezervler ortaya çıkarılmıştır. Üretici yatırımların yüzde 10'u ek olarak bu amaçlar için ayrılmıştır. Böylelikle konut yapımının kapsamı, daha 1987'de yükseltilebilecektir, üstelik de Beş Yıllık Planda öngörülen hedef 9,1 milyon metrekare, yani yüzde 8 oranında aşılacaktır.

Kooperatif ve bireysel konut yapımı genişletiliyor. Bu amaçla çok elverişli koşullarla krediler veriliyor, gerekli kaynaklar ayrılıyor, işletmelerin kendi araçlarıyla konut yapım ve montajını geliştirebilmesi için, inşaat sektörünün üretim temelini güçlendirmek için önlemler alınıyor.

Yeni tıbbi kurumların yapımı ve eskilerinin yenilenmesi için bir program planlanmıştır. Yerel ilaç ve tıbbi malzeme üretimi için kapasiteler artırılıyor, tıbbi bakımın yeni biçimlerinin getirilmesi ve geliştirilmesi ile tıp biliminin örgütlenmesi hızlandırılıyor. Bununla organik biçimde bağlı olarak, nüfusun çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi için, koruyucu sağlık hizmetlerinin genişletilmesi için, alkolizmin ve alkol düşkünlüğünün kökünün kazınması ve hastalanma oranını azaltmak için önlemler gerçekleştiriliyor. Sağlık sektöründe çalışanların ücretleri artırılıyor.

Böylelikle, yoldaşlar, planlanan ile şimdiye kadar yapılanlara kısa bir bakış bile ülkemizde gerçekleşmekte olan yenilenmenin boyutlarının ne denli kapsamlı olduğunu göstermektedir. Görevlerin kapsamı devasadır, ama başka türlü de olamazdı. Parti, yenilenmenin tek bir alanında bile uyanıklığını azaltamaz. Her plan-

lanan mutlaka gerçekleşmeli, kesinlikle ve zamanında yerine getirilmelidir.

Açıktır ki, planladığımız ve gerçekleştirdiğimiz kimi önlemler hemen reel sonuçlar getirmeyecektir. Ama toplumdaki atmosfer ve yeni durum daha bugünden işe olan yaklaşımı değiştirmek- te ve pratik sonuçlar getirmektedir.

Beş Yıllık Planın ilk yılının sonuçları da bunu kanıtıyor. Ulusal gelir artışı, planda yüzde 3,9 olarak öngörülmesine rağmen ve 11. Beş Yıllık Plan döneminde yılda ortalama yüzde 3,6 iken, yüzde 4,1 olmuştur. Sanayi üretimi yüzde 4,9 arttı. Artış oranı, böylece 11. Beş Yıllık Plan dönemindeki ortalama artışın üçte bir üzerindedir ve son dokuz yılın en yüksek rakamıdır.

Bildığınız gibi, 12. Beş Yıllık Plan, Sovyet makine yapımının modernleştirilmesi, üretim tekniğinin yenilenmesi ve bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması açısından bizim için belirleyici önem taşıyor. Makine yapımı kompleksini öncelikle geliştirme görevi büyük güçlüklerle çözülebiliyor, ama bu yönde de işler yoluna girmiştir. Sanayi robotları üretimi bir yıl içinde yüzde 14, esnek otomatik sistemlerin üretimi 2,6 kat, imalat modüllerinin 2,2 kat, kapalı devre merkezleri üretimi ise 1,4 kat artmıştır. Teknik yeniden donatım için ve makine yapımı işletmelerinin çalışmalarını durdurmadan yenilenmesi için yatırımlar yüzde 30 artırılmıştır. Politik Büro makine yapımı programının gerçekleştirilmesini sürekli denetleyecektir. Makine yapımcılarımızın, önlerine konulan görevlerin üstesinden geleceklerini umuyoruz.

Kimi öteki sanayi dallarında da durum belirli bir iyileşme göstermektedir. Demir çelik sanayi, kömür sanayi, gaz üretme ve işleme işletmeleri yılı iyi sonuçlarla kapadılar. Petrol üretimindeki geri kalış giderildi.

Sanayideki emek üretkenliği artışı planda yüzde 4,1 öngörülmesine karşın yüzde 4,6 oldu. Mallardaki yıllık artışın yüzde 96'sı emek üretkenliğinin artmasıyla elde edildi. Uzun yıllardan beri ilk kez maliyetler hissedilir ölçüde düşürüldü. Maddi araçların devri

hızlandı, ithal edilmiş olanlar da içinde kullanılmayan donatımların oranı düştü.

Tarım sektörünün gelişmesinde bir iyileşme gözleniyor. Son Beş Yıllık Plan döneminin yıllık ortalama rakamlarıyla karşılaştırıldığında, tahıl üretimi 1986'da 30 milyon ton ya da yüzde 17, patates üretimi yaklaşık 9 milyon ton ya da yüzde 11, şeker pancarı üretimi yaklaşık 3 milyon ton ya da yüzde 4, et üretimi 1,5 milyon ton ya da yüzde 9, süt üretimi 6,5 milyon ton ya da yüzde 7, yumurta üretimi yaklaşık 6 milyar adet ya da yüzde 8 oranında artış göstermiştir.

Gördüğünüz gibi yoldaşlar, en önemli göstergelerin çoğunda uzun yıllardan beri görmediğimiz ölçüde bir üretim artışı başlamıştır. Ancak sebze, meyva, ay çiçeği ve pamukta artışların ya çok az olduğunu ya da üretimin aynı düzeyde kaldığını da belirtmek gerekir.

Kolhozların ve sovhozların faaliyetlerinde de mali-ekonomik ana göstergelerde bir iyileşme olduğunu saptamak önemlidir. Toplumsal ekonomi sektöründe emek üretkenliği bir yıl içinde yüzde 6,9 artmış, verimlilik yüzde 19 olmuştur, net kâr 2 milyar ruble artmıştır.

Ekonomik gelişmedeki olumlu değişimlere işaret ederken, aynı zamanda büyük kayıplar, üretici olmayan harcamalar ve mal sürümünün genişletilmesiyle ilgili görevlerin yerine getirilmemesi sonucu ulusal gelirin tüketim ve birikim paylarının yıllık planda öngörüldüğü ölçüde gerçekleşemediğini de belirtmek gerekir.

Bir önceki yıla oranla gerçekleşen önemli artışa karşın, kişi başına gerçek gelir, tarımdaki brüt üretim, sanayideki tüketim malları üretimi, yatırımların çapı ve temel fonların işletilmesi ve ekonominin kârlılığı gibi önemli göstergelerdeki artışlar planda öngörülenin altında olmuştur. Yatırım sürecinde köklü değişiklikler olmamış devlet planı listelerinde belirtilen işletmelerin yalnızca üçte ikisi hizmete açılabilmiştir.

Büyük zorluklarla da olsa, sosyal alanda da değişiklikler başlamıştır. Disiplinin pekiştirilmesi için ve alkol düşkünlüğüne karşı

önlemler alınmasından sonra, 1960'lardan bu yana ilk kez iş kazalarının sayısı azalmıştır, işe gelmemeler daha ender hale gelmiştir. Genel suç işleme dörtte bir, ağır suçlar üçte bir gerilemiştir. Yasaların ve düzenin yarananmasına karşı mücadele her yerde güçlenmiştir.

Konut yapımının kapsamı genişlemiş, 1985'e oranla 5,2 milyon metrekare daha fazla konut alanı teslim edilmiştir. Daha fazla çocuk yuvası kreş, okul, poliklinik, hastane, kültürel ve sosyal kurum yapılmıştır.

Kısaca söylersek, olumlu değişimler olmaktadır. Ancak bu önemli alanda birikmiş olan sorunların yükü çok ağırdır ve biz bunların çözümü için hâlâ daha korka korka mücadele ediyoruz.

Bildiğiniz gibi, konut yapımının genişletilmesi ve kültürel ve sosyal birimlerin yapımı için rezervler büyük zorluklarla bulunabilmiştir. ne yazık ki, bunlara ayrılan olanakların tümü tam kullanım görmemiştir. Bu tür binaların yapımı için hazırlanmış birçok plan yerine getirilmemiştir. Bunun nedenleri yalnızca inşaatçıların çalışmalarının örgütlenmesindeki eksikliklerde değil, aynı zamanda işletmelerin, bakanlıkların, yerel Sovyetlerin ve parti komitelerinin ilgisizliğinde aranmalıdır.

Gıda ve sanayi malları ticaretinde, kent içi ulaşımında, belediye işlerinde, sağlık ve kültür kurumlarında hâlâ zorluklarımız vardır. Sosyal alanın gelişmesinde genellikle köklü değişimler sağlayamadık, hâlâ önemli ölçüde eski düşünce tarzlarının etkisi altındayız.

Partinin ve tüm halkın 27. Kongre kararlarını yaşama geçirme çalışmalarının niteliğini belirtmeye son verirken şunu söylemek istiyorum. Biz Merkez Komitesi üyeleri için gerçekçi konumlarda elde edilen nesnel değerlendirmesinin yapıldığı konumlarda kalmak, elde edilen sonuçları yalnızca geçmişin konumlarından değil, aynı zamanda tarafımızdan ilan edilen planlar ve halka verdiğimiz sözler açısından değerlendirmek çok önemlidir. Tek doğru, partili yaklaşım budur.

Yenilenmenin henüz başlangıç aşamasında olduğumuzu açık olarak kavramalıyız. En önemli ve en karmaşık iş, henüz önümüzde

duruyor. Kararlı, adım adım, sarsılmadan ilerlemek, başarıları soğukkanlılıkla değerlendirmek, yanlışları düzeltmekten çekinmemek, önde duran görevlerin çözümü için yeni yol ve yöntemleri aramak ve bulmak ve öne koyduğumuz hedeflere mutlaka ulaşmak gerekiyor.

Geçmişin derslerini iyice kavramalıyız, kararlar ile bunların yaşama geçmesine ilişkin pratik çalışma arasında bir fark olmasına izin vermemeliyiz. Kendimizden hoşnut ve kendimizi beğenmiş olamayız. Bunu bir kez daha söylüyorum, çünkü hala bununla karşılaşıyoruz. Çalışmak, çalışmak ve gene çalışmak gerekiyor, aktif, cesur, yaratıcı ve yetkin çalışmak gerekiyor.

Sorunu böyle koymak, aynı zamanda birçok ekonomi, devlet ve parti organında, emekçi kolektifinde, hâlâ yaşamın gereklerine adımlarını uyduramayanlar varolduğu için gereklidir. Geçmişin yükünden kendilerini çok yavaş kurtaran, "bekle gör" politikası uygulayan ve açıkça arabanın tekerine çomak sokanların sayısı az değildir. Böylelikle onlar, politik ve toplumsal faaliyetin geniş kapsamlı gelişmesini, halkın çalışma azmini engelliyorlar.

Yeni tarzda çalışmanın eski alışkanlıklardan ve yöntemlerden kararlılıkla ayrılmak anlamına geldiğini herkes kavramış değildir. Bunu kavramak ise, son çözümlemede, herkesin yurttaş olarak tutumuna, görevlerine ve yükümlülüklerine dürüst yaklaşımına, hepimizin parti, ülke ve vicdanımız önündeki sorumluluğumuza bağlıdır.

Emekçilerle, parti ve ekonomi kadrolarıyla yapılan toplantılar, yenilenmenin ateşli biçimde desteklendiğini gösteriyor. Değişim için halk, dendiği gibi, tek bir yumruk olmuştur. Fakat burada bir şey dikkati çekiyor. Yeniyi destekleyenlerin birçoğu, yukarıdakilerin ya da başkalarının kendilerini değiştirmesi, parti, devlet ve ekonomi organlarının, öteki dalların, komşu işletmelerin, komşu atölyelerin, hayvan yetiştirme çiftliklerinin ya da inşaat yerlerinin yenilenmesi gerektiği, ama yalnız kendilerinin bunu yapması gerekmediği görüşündedir.

Hayır, yoldaşlar, değişimin her düzeyde olmasını savunuyorsak

herbirimiz değişimi kendimizden başlatmalıyız. Herkes, işçiler, kolhoz köylüleri, aydınlar, kısaca emekçi kolektiflerinden SBKP MK'ne ve hükümete kadar herkes yeni bir tarzda çalışmak zorundadır, enerjik, yaratıcı, tekrar ediyorum vicdanının sesine uygun çalışmak zorundadır.

Büyük yenilenme davasında biz komünistler, herşeyden önce, toplumumuzun öncü politik gücü olan işçi sınıfının yüksek bilincine ve örgütlülüğüne, toplumsal inisiyatifine ve büyük emek eylemlerine dayanıyoruz.

İşçi sınıfı ve tüm Sovyet halkı partinin yenilenme doğrultusuna yüksek değer veriyor, ama aynı zamanda bunun pratikte gerçekleştirilmesiyle ilgili endişelerini de dile getiriyor. Partie, ulaşılan yerde kalınmaması, kararlı biçimde davranılması, ilerlenmesi ve başlatılan doğrultunun sürekli gerçekleştirilmesi çağrısında bulunuyor. Yoldaşlar, bundan politik sonuçlar çıkartmalıyız.

Toplumda böyle bir endişe var olduğuna göre, demek ki, çabalarımız yeterli değildir. Bu, her yerde ve her açıdan gerekli etkinlikte ve atak hareket etmediğimiz anlamına geliyor. Bu, her yerde başlatılan önlemlerin ve gerçekleştirilen işin birikmiş olan sorunların çapına ve keskinliğine uygun düşmediği, herşeyin zamanın gerektirdiği gibi yürümediği demektir. Bu, demektir ki, yoldaşlar, Merkez Komitesi bunların üzerinde düşünmeli ve gerekli sonuçları çıkartmalıdır.

Elbette biz düşüncede ve davranışta oluşmuş kalıpların aşılma sürecinin karmaşık bir süreç olduğunun, bunun acılardan uzak olmayacağını, zamanı ve sağlıklı bir yaklaşımı gerektirdiğinin bilincindeyiz.

Açıktır ki, bu süreç kendiliğinden, politik, sosyal-ekonomik ve manevi yaşamdaki yenilenmeden apayrı olarak gerçekleşemez.

Şunu açık olarak kavramalıyız ki, bugün bütünsel bir önlemler sistemi gereklidir. Bunun için hem günümüzün gerçeklerine ve geleceğin derinlemesine bilimsel analizine dayalı temel teorik ilkelerin hazırlanması, hem de toplumsal bilincin değiştirilmesi, demokratik kurumların sürekli geliştirilmesi, yığınların politik kültür eğitiminin

artması, ekonomiyi yönetme mekanizmasının ve örgütsel yapıların yenilenmesi ve elbette aktif bir sosyal politika gereklidir.

Frenleme mekanizması ancak böyle etkisiz kılınabilir, gelişmenin hızlandırılmasının güçleri, kendilerine gerekli olan hareket alanını ancak böyle elde edebilirler.

Kanımcı Merkez Komitesinin bu Plenumu partiye ve halka, önümüzde, her komünistten, her yurttaştan yüksek bilinç ve örgütlülük, dayanıklılık ve olağanüstü özveri isteyen çetin bir savaşın durduğunu söylemelidir.

Yoldaşlar! Toplumumuzun Merkez Komitesinin Nisan Plenumundan önceki durumunun analizi ve yenilenmedeki deneyimler bütün keskinliğiyle bir soruyu, çok önemli bir soruyu ortaya atıyor. Başlatılan yenilenme sürecinin sonuna kadar götürüleceğinin garantisi, eski yanlışlarımızı tekrarlamayacağımızın ve toplumumuzun gelişmesini gerçekten sağlayacağımızın garantisi var mıdır?

Bu sorulara Politik Büro olumlu yanıt veriyor: Evet, biz böyle garantilere sahibiz.

Bu geçmişin deneyleri, sosyalist anayurdun bugünü ve geleceğine ilişkin sorumluluğun kavranmasıyla birleşen partinin ve halkın ortak iradesi ve ortak davranışdır.

Bu, sosyalist toplumsal düzende demokrasinin çok yönlü gelişmesidir, halkın ülkenin yaşamını ilgilendiren tüm sorunlara giderek daha aktif katılımıdır, Leninci açıklık ilkesinin yeniden tümüyle uygulanmasıdır, toplumsal denetim, eleştiri ve özeleştiri, söz ile işin birliğinden oluşan politikadaki açıklıktır.

Bu, bizzat partinin sağlıklı gelişmesi, onun kendi çalışmasını eleştirel değerlendirme yeteneği, çalışmasının biçim ve yöntemlerini yenileme, devrimci teoriye dayanarak toplumun gelişme perspektiflerini belirleme, hayatın ortaya koyduğu yeni görevlerin çözümünü için mücadele etme becerisidir.

Sosyalist demokrasinin derinleştirilmesi, Sovyet insanının yaratıcılığı ve komünistlerin pratikteki öncü rolü, 27. Kongrenin başlattığı devrimci dönüşümlerin başarısını ve geri döndürülemezliğini sağlayacaktır.

II. SOSYALİST DEMOKRASİYİ DERİNLEŞTİRMEK, HALKIN ÖZYÖNETİMİNİ GELİŞTİRMEK

Yoldaşlar! Bugün Lenin'in sosyalizm ile demokrasinin canlı iç bağlantısına ilişkin düşüncesini tüm derinliğiyle her zamankinden daha iyi anlıyoruz. Ülkemizin tüm tarihsel deneyimi inandırıcı biçimde kanıtlamıştır ki, sosyalist düzen yurttaşların politik ve sosyal-ekonomik haklarını ve kişisel özgürlüğünü gerçekten garanti etmektedir, Sovyet demokrasisinin üstünlüklerini ortaya koymak tadır ve her insanın geleceğini güven altına almaktadır.

Fakat insan faktörünün aktifleşmesi görevini bu denli ivedi biçimde ortaya koyan yenilenme koşullarında insanın kendini efendi ve yaratıcı olarak hissettiği sosyalist toplum düzeninde Lenin'in ortaya koyduğu azamî demokrasi sorununa bir kez daha dönmeliyiz.

Lenin şöyle demiştir: "Hayata ayak uydurmalı, halk yığınlarının yaratıcı gücüne tam özgürlük sağlamalıyız."

Evet, çalışan insanın egemenliğine dayalı bir demokrasi; onun geniş kapsamlı politik ve yurttaşlık haklarının, dönüşümlere olan ilgisinin ve bunların gerçekleşmesine pratik katılımının gerçekleşme biçimi budur.

Toplumsal bilinçte kısa ve öz bir fikir giderek ağırlık kazanıyor: insan oturduğu evi, ancak kendisinin evinin efendisi olduğunu hissederse, düzene koyabilir. Bu gerçek yalnızca günlük yaşam için değil, aynı zamanda toplumsal politik alan için de geçerlidir. Bu, kesinlikle hayata geçirilmelidir. Bunun altını çiziyorum, bu hayata geçirilmelidir. Yoksa, insan faktörü etkisiz kalır.

Üretimde, bilim ve teknikte, edebiyatta, kültür ve sanatta, toplumsal yaşamın tüm alanlarında ilerlememiz ancak sosyalizme özgü demokratik biçimlerin sürekli geliştirilmesiyle ve özyönetimin genişletilmesiyle mümkündür. Ancak böyle bir yol bilinçli bir disiplin sağlar. Yenilenmenin kendisi yalnızca demokrasiyle ve demokrasi sayesinde mümkündür. Ancak böylelikle, sosyalizmin en güçlü yaratıcı gücüne, özgür bir ülkedeki özgür emeğe ve özgür

düşünceye geniş bir hareket alanı sağlanabilir.

İşte bundan ötürü Sovyet toplumunun daha da demokratikleşmesi partinin ivedi görevi durumuna geliyor. Halkın sosyalist özyönetimini derinleştirmek için Nisan Plenumunun ve SBKP'nin 27. Kongresinin çizgisinin özü de aslında budur. Burada söz konusu olan şey, elbette politik sistemimizin parçalanması değildir. Biz sistemimizin bütün olanaklarını en yüksek etkinlikle kullanmalı partinin, Sovyetlerin ve hükümet organlarının, toplumsal örgütlerin ve emekçi kolektiflerinin çalışmalarını derin bir demokratik içerikle doldurmalı, sosyal organizmanın bütün hücrelerine yeni bir yaşam aşılamalıyız.

Böyle bir süreç artık ülkede geliyor. Parti örgütlerinin yaşamı daha da canlanıyor. Eleştiri ve özeleştiri genişliyor. Kitle iletişim araçları daha canlı çalışmaya başladı. Sovyet halkı toplum yaşamının bir ölçütü durumuna gelen açıklığın temiz etkisini hissedebiliyor.

Sanatçı ve yazar örgütlerinin kongreleri, ilkesellik ve eleştiri ortamı içinde geçti. Yeni yığın örgütleri kuruluyor. Tüm ülke çapında savaş gazileri ve emektar örgütleri kuruldu. Sovyet kültür fonu oluşturuldu. Kadın konseylerinin kurulması çalışmaları ilerliyor. Bütün bu olgular emekçilerin sosyal faaliyetlere, ülkenin yönetimine gitgide artan ölçüde katıldıklarını gösteriyor.

Politik Büro, Sovyet toplumunda demokratizmin daha da derinleştirilmesi için neleri öngörüyor?

Planlama, emeğin örgütlenmesi, maddi ve öteki ürünlerin dağıtımı ya da en saygın, en yetenekli insanların yöneticilik görevlerine seçimi ve yükseltilmesi olsun, her emekçi kolektifindeki duruma demokratik kurumlarımız eğer aktif ve gerçekten etkide bulunurlarsa halkın girişimini ve yaratıcılığını gerçekten hızlandırabileceğiz. Güvenli söyleyebiliriz ki, her Sovyet yurttaşı bu değişiklikleri kendi deneyiminde ne denli çabuk hissederse, onun yurttaşlık konumu, kamu ve devlet işlerine katılımı o denli canlı olacaktır.

Üretimde demokrasinin gelişmesi ve emekçi kolektiflerinin çalışmalarına gerçek özyönetim ilkelerinin tutarlı bir biçimde yerleş-

tirilmesi büyük önem taşıyor. Ekonomi toplumun yaşamının belirleyici alanıdır. Onmilyonlarca insan hergün bununla içiçedir. Bundan ötürü, üretimde demokrasinin gelişmesi, bir bütün olarak sosyalist demokrasinin derinleşmesi ve genişlemesinde en önemli eğilimdir. Bu, emekçilerin toplumsal yaşamın tüm alanlarına geniş ve aktif katılımını sağlamayı olanaklı kılacak ve pekçok hata ve yanlışlıktan sakınmayı sağlayacak bir kaldıraçtır.

En önemli pratik ödev, her emekçinin kendini işletmenin gerçek efendisi hissetmesini sağlayacak önkoşulları yaratmak ve üretim örgütlenmesi biçimlerini uygulamaya koymaktır. Ve bu, yüce ve sorumlu bir görevdir. Bu, işletmedeki gelişmelere gerçekten etkiye bulunmak için geniş hakları içermekle kalmaz, aynı zamanda emekçi kolektifinde olup biten herşey için büyük bir sorumluluğu öngörür.

Emekçilerin üretimin yönetimine katılmalarının değişik biçimleri sosyalizmi kurma süreci içinde uygulamaya sokuldu. Parti, sendika, komsol ve öteki toplumsal örgütler olmadan emekçi kolektiflerinin yaşamı düşünülemez. İşçi toplantılarının ve toplu sözleşmelerin rolü son zamanlarda artmaktadır. İşletmelerde atölye ve ekip konseyleri gibi demokrasinin yeni biçimleri ortaya çıktı ve bu doğrultuda daha ileri adımlar atmanın koşulları olgunlaştı.

Yaşamın kendisi, taslağı yayınlanmış olan Devlet İşletmesi Yasası gibi temel bir yasa hazırlama gereğini gündeme getirdi. Bu yasa, ekonominin ana halkasında yönetimin koşullarını ve yöntemlerini kökten değiştirecek, işletmelerin faaliyetinde planlama ilkeleri ile tam ekonomik muhasebeyi, özerklik ile sorumluluk bağıni pekiştirecek, yığınların yaratıcılığıyla ortaya çıkan özyönetimin yeni biçimlerini yasallaştıracaktır.

Bu yasa, parti kongresinin en önemli direktiflerini, yani doğrudan demokrasinin etkili kullanımına yönelik çizgiyi yaşama geçirme amacı taşıyor. Yasa tasarısında emekçi kolektifleri genel kurulları ve konseylerine üretim sorunlarını, sosyal konuları ve personel işlerini çözmede verilen yetkiler, V.I.Lenin'in deyiimiyle "halkın gerçek özyönetimi"ne geçişte büyük bir politik önlem olacaktır.

Şimdi ekonomik alanda uygulanmakta olan önlemler paketiyle birlikte Devlet İşletmesi Yasası'nın tutarlı bir biçimde yaşama geçirilmesi, sanırım ekonomide tümüyle yeni bir durum yaratacak, ekonomik gelişmeye ivme kazandıracak, sosyal yaşamın pek çok yönünün nitel olarak yetkinleşmesine yol açacaktır. Bu yasanın muazzam önemini gözönüne alan Politik Büro, bunun ülke çapında tartışmaya sunulmasını öneriyor. Merkez Komitesi üyelerinin bu öneriyi destekleyeceklerini umuyoruz.

Kolhozlarımız, kolektif çiftlikler bir bütün olarak sosyalist kooperatif hareketi, henüz tümüyle kullanılmaktan çok uzak olsa da ekonominin yönetimini ve sosyal alanı demokratikleştirmek için geniş olanaklara sahiptir.

Tarım işletmelerinde yönetim sisteminin yeniden düzenlenmesi ve ekonominin öteki sektörlerinde kooperatifçiliğin daha da geliştirilmesi kararı, bu olanaklardan yararlanmak için iyi önkoşullar yaratıyor. Bununla ilgili olarak, bize göre kolhozların artık olgunlaşmış olan sorunlarını tartışmak için, kolhozcu köylülerin yeni bir kongresinin toplanması ve Kolhozlar Model Tüzüğünde gerekli değişikliklerin yapılması uygun olacaktır.

Politik Büro, birçok cumhuriyette, yörede ve bölgede kooperatif çalışmasının öteki biçimlerini genişletmek için atılan pratik adımları destekliyor. Bu, halkın birçok mal ve hizmete artan talebini daha fazla karşılamayı olanaklı kılacak ve insanın olanaklarının daha iyi gerçekleşmesi için ekonomik alanda demokrasinin gelişmesine ek koşullar yaratacaktır.

Yoldaşlar, kooperatif hareketine ilişkin olarak geçmişte varolan ve şimdi de hâlâ rastlanan sallantılı tutumların üstesinden gelmek zorunludur. Olanaklarını tüketmek şöyle dursun, kooperatifçilik hareketi geniş ufuklara sahiptir.

Niçin bu konuya dönüyorum ve bunu vurguluyorum? SBKP 27. Kongresinden sonra, Merkez Komitesi'nin ve hükümetin maddi ve teknik mal sunma, hizmetler, otel ve lokantacılık alanında belediye ekonomisi, yerel sanayi ve inşaat alanlarında kooperatifçiliğin gelişmesi konusunda aldığı kararlara rağmen, konuda yeterli

ölçüde geniş bir dönüşüm sağlanamamıştır. Bu alanda her çeşit engel getirilmektedir. İdari-bürokratik yönetim yöntemlerine başvurmak, geleneksel anlayışlara uymayan yönetim biçimlerini, bunlar yaşamsal da olsa ve emekçilerin girişimciliğini ve toplumsal aktifliğini artırsa da, reddetmek hala güçlüdür.

Öyle anlaşıyor ki, bazı yoldaşlar demokrasinin yalnızca bir slogan değil, yenilenmenin özü olduğunu anlamakta güçlük çekiyorlar. Böyleleri kendilerini yaşamın akışının dışında bulmamak için görüşlerini ve alışkanlıklarını değiştirmelidir. Hâlâ kuşku duyanlara ve yavaş hareket edenlere bizim verebileceğimiz ivedi öğüt budur.

İşletmelerin, üretim alanlarının atölyelerin, bölümlerin, çiftliklerin ve emekçi gruplarının yöneticilerinin ve ekip başları ile ustabaşlarının seçimle gelmesi sorununu öne çıkarmak gerekiyor. Yenilenmenin günümüzdeki aşaması, ekonomik yönetimin, ekonomik muhasebenin, kendi kendini finanse etme ve kendi masraflarını karşılamasının yeni yöntemlerine geçiş, bunu çok pratik bir görev durumuna getiriyor. Bu, önemli ve vazgeçilmez bir önlemdir ve kuşkusuz, emekçilerin onayını alacaktır.

İşletmeleri tam bir ekonomi muhasebesi, kendi kendini finanse etme ve kendi masraflarını karşılama yoluna aktarmada büyük mesafe aldık. Devletin kalite denetimi yapmasını getirdik. Bu, işletmelerin kârlarının, emekçi kolektiflerinin üyeleri için her çeşit özendirmenin, sosyal taleplerin karşılanma derecesinin tümüyle çalışmanın nihai sonuçlarına, ortaya çıkan ürünlerin ve verilen hizmetlerin nitelik ve niceliğine bağlı olması demektir.

Bu koşullarda işçiler ve kolhozcular, işletmenin, atölyenin, bölümün ve ekibin başında kimin bulunduğu kayıtsız kalmayacaklardır. Kollektifin esenliği yöneticilerin yeteneklerine bağlı olduğu için, emekçiler seçim sürecini etkilemek ve onların faaliyetlerini denetlemek için gerçek olanaklara da sahip olmalıdır.

Ülkede yönetimin açık, halk önünde seçimi için belirli bir deneyim kazanıldı. Şöyle ki, 1983 yılından bu yana Krasnodarsk bölgesinde, kolektiflerin ve temel parti örgütlerinin görüşleri hesaba

katılarak 8500'ü aşkın insan yönetici görevlere yükseldi 200 aday da emekçilerin desteğini alamadı ve reddedildi. Başka yerlerde de buna benzer deneyimler elde edildi. Bütün bunlar halk tarafından uygun karşılandı ve çalışmanın sonuçları üzerinde olumlu etkisini gösteriyor.

Yoldaşlar, kısacası bu önemli konuya hangi açıdan yaklaşırsak yaklaşalım, şu sonuca varmadan edemeyiz: İşletmelerde yönetimin oluşumu sürecini seçilerek göreve gelme ilkesinin çok yönlü uygulanması temelinde demokratikleştirmek için değişiklik zamanı gelmiştir. Anlaşılabileceği gibi, bu, nitel olarak yeni bir durum demektir, emekçilerin üretimin yönetimine katılımının tümüyle değiştirilmiş bir biçimdir, çalışmalarının sonuçlarıyla ilgili olarak kollektifin rolü ve sorumluluğunun çok önemli ölçüde artırılmasıdır.

Bütün bunlar, bu konunun pratik çözümü doğrultusunda göz-önüne alınmalıdır. Bununla birlikte, bir düşüncüyü hemen şimdi size aktarmak istiyorum. Söz konusu olan, tek kişi yönetimidir. Seçimle göreve gelmenin, kendini seçen insanların desteğini hissedemeyen yöneticinin saygınlığını zayıflatmak bir yana, tersine artıracak inancındayız. Bu kollektifte işlerin durumu konusunda görev ve sorumluluk duygusunu ilerletecektir.

Partinin, toplumsal örgütlerin ve ekonomik yönetim organlarının rolü yeni bir biçimde anlaşılmalıdır. Üretimde demokrasinin yaygınlaşmasının, tek kişi yönetimi ile kollektif çabanın organik bir bileşimini, demokratik merkezîyetçiliğin derinleşmesi ile öz-yönetimin gelişmesini öngördüğü gerçeğini bütün kadrolarımızın doğru olarak anlamasını sağlamak için çok şey yapılmalıdır.

Politik Büro, Sovyet seçim sisteminin yetkinleştirilmesini, yaşamımızın demokratikleşmesinde ana yollardan biri olarak görüyor. 27. Kongrenin yönergelerine göre bu konuda uygun öneriler hazırlanıyor.

Bu bağlamda ne söylenebilir? Şimdiki seçim sistemi, seçimle gelen erk organlarında halkın bütün kesimlerinin temsil edilmesini sağlıyor.

İşçi sınıfı, kolhozcu köylüler, aydınlar, kadınlar ve erkekler, emektarlar ve gençler, bütün ulus ve halklar ülkede şimdiki Sovyetlerin bütün düzeylerinde temsil ediliyorlar. Seçilmiş organlar Sovyet toplumunun sosyal, mesleki ve ulusal yapısını ve tüm nüfusun çıkarlarındaki çeşitliliği yansıtıyor. Sadece bu bile sosyalist demokrasinin çok büyük bir kazanımıdır.

Ancak, tüm politik, ekonomik ve sosyal kurumlar gibi seçim sistemi de donuk kalmamalı ve toplumdaki yenilenme ve yeni süreçlerin dışında olmamalıdır.

Bu konularda halkın SBKP Merkez Komitesi'ne, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'na ve öteki merkez organlarına, kitle iletişim araçlarına göndermekte olduğu öneri ve isteklerin özü nedir?

Politik açıdan ele alındığında, bu, seçim sisteminin demokratikleştirilmesinin derinleştirilmesi ve gerek seçim öncesindeki çalışmalara, gerekse seçim kampanyasının tüm aşamalarına seçmenlerin daha etkili ve gerçek katılımı demektir.

Pratik olarak, yapılan önerilerin birçoğu, emekçi kolektifleri ve yerleşim yeri toplantılarında, seçim toplantılarında seçmenlerin kural olarak çok sayıda aday göstermesi, seçimlerin daha geniş seçim bölgelerinde yapılması ve her bölgeden birkaç milletvekili seçilmesi konularında odaklaşıyor. Halk böyle bir yöntemin her yurttaşta kendi tutumunun daha geniş bir aday çevresinde ifade bulmasına olanak tanıyacağına, parti ve yerel yönetim organlarının halkın duygu ve isteklerini daha iyi öğrenmesine yardım edeceğine inanıyor.

Bu isteklere yanıt verirken seçimlerin örgütlenme yollarını ve milletvekilliği için aday gösterme ve adaylar üzerinde tartışma uygulamasını yeniden gözden geçirmeliyiz. Oy kullanma işlemini formalizmden kurtarmak gerekir. Bunun için hemen bu yılki seçim kampanyası daha geniş bir demokratizm atmosferi içinde yapılmalı ve bu sürece halkın ilgiyle katılımı sağlanmalıdır.

Seçim sistemine yeni düzenlemeler getirmek için bir yasa çıkarılması konusuna gelince, tüm halkın tartışabilmesi için yasa taslağının önceden yayınlanması yararlı olacaktır.

Bu önerilerin gerçekleştirilmesi devlet erk organlarını oluşturma ve geliştirme sürecinin ve bunların işleyişinin daha da demokratikleştirilmesi yönünde ilk önemli adım olacaktır. Ancak, hiç kuşkusuz, bu yönde daha derin değişiklikleri de düşünmek ve başka adımlar da atmak gerekiyor. Kazanılan deneyimi ve yeni görevleri gözönüne alarak, Sovyet devletinin gelişmesi konusundaki Leninci mirası bir kez daha ciddi bir biçimde ve derinliğine incelemeli ve bugün toplumun önünde duran görevlerin çözümünde bu kaynağa dayanmalıyız.

Sovyet toplumunun daha da demokratikleşmesi çerçevesinde parti-içi demokrasinin genişletilmesi konusunun da dikkate alınması son derece doğaldır.

Parti yaşamının demokratik ilkelerini güçlendirmek için 27. Kongrede, SBKP Tüzüğü'nde yapılan değişiklik ve ekler ile bir dizi önemli hüküm getirildi. Bu çalışma sürdürülmelidir. Yönetici parti organlarının oluşması mekanizmasının yetkinleşmesi konusunun tartışılması uygun görünüyor.

Bununla ilgili olarak, Merkez Komitesi'ne çok değişik öneriler geldi. İzin verirseniz bu önerilerin analizinden çıkan sonuçları belirtmek istiyorum.

En başta, temel parti örgütlerinde seçilmiş organların oluşturulması konusu geliyor. Bu konudaki önerilerin çoğunun özü, parti bürolarının ve parti komitelerinin sekreterlerinin seçimi sırasında ve onların kendilerini seçenler önündeki sorumluluklarının artmasında aynsımsız bütün komünistlerin iradesinin dile gelmesine tam bir fırsat sağlamaktır.

Partinin, mahalle, kasaba, kent, bölge ve yöre komiteleri sekreterlerinin ve birlik cumhuriyetleri komünist partileri merkez komitelerinin seçim usullerini değiştirmeyi düşünmek de gerekiyor. Burada yoldaşlar, birinci sekreterler de içinde, sekreterlerin, söz konusu parti komitelerinin tam üyeli toplantılarında gizli oyla seçilmesi önerisini getiriyorlar. Bu durumda parti komitesi üyeleri, seçim listesinde istedikleri sayıda aday gösterme hakkına sahip olacaklardır. Böyle bir önlem, sekreterlerin, onları seçen parti komi-

telerine olan sorumluluğunu ciddi biçimde artıracak, çalışmalarında onlara daha fazla güven sağlayacak, saygınlık derecelerini daha bir titizlikle belirlemeyi olanaklı kılacaktır.

Elbette, kadro sorunları da içinde, üst organların kararlarının bütün alt organlarca bağlayıcı olduğu yolundaki parti tüzüğü ilkesi partide sarsılmadan kalmalıdır.

Politik Büro'nun kanısınca, daha da demokratikleşme, partinin merkezi yönetim organlarının oluşturulmasında da geçerli olmalıdır. Bunun da tamamen mantıksal olduğunu sanıyorum. Öteki toplumsal örgütlerin yönetici organlarının seçimlerinin demokratikleştirmek de mantıksal gözükmetedir.

Yoldaşlar, bütün bu önlemlerin parti yaşamında demokratik merkezîyetçilik ilkelerini güçlendireceği, parti saflarında daha güçlü bir birlik ve kenetlenmişliği, daha sağlam bir disiplini, sorumluluğu ve her komünistin, tüm parti örgütlerinin ve bir bütün olarak partinin faaliyetini geliştireceği konusunda sanırım, bana hak vereceksiniz.

Belki şöyle sorular doğabilir: Partinin seçilmiş organlarının oluşturulması sürecini daha karmaşık duruma getirmiyor muyuz? Bu, ne dereceye kadar haklı gösterilebilir? Bu ne ölçüde işleri kolaylaştırır?

Merkez Komitesi'nin Nisan Plenumundan bu yana toplumda birikmiş olan sorunların, büyük ölçüde bizzat partinin faaliyetindeki ve partinin kadro politikasındaki aksaklıklarla bağlantılı olduğunu sürekli vurguluyoruz.

Politik Büro, seçimle gelen organları oluşturma sürecinin daha da demokratikleştirilmesinin, parti faaliyetlerine ivme kazandırma, partiye taze bir kan verme, parti örgütlerinin aktif çalışması için en önemli koşullardan biri ve geçmiş hataların yinelenmesine karşı bir güvence olduğu kanısındadır.

Parti içinde seçimler, biçimsel bir faaliyet değildir ve biz bunların hazırlanmasına iyi düşünülmüş bir tarzda, parti ve toplumun çıkarlarından hareket ederek, yüksek bir sorumluluk duygusuyla yaklaşmalıyız.

Toplumun demokratikleştirilmesi, parti, yerel yönetim, ekonomik organlar ve onların kadrolarının nasıl çalıştığı sorununu da yeni bir tarzda ortaya koyuyor. "Yukandan" denetim açısından, bildiğiniz gibi, bu konuda son zamanlarda dikkate değer değişiklikler oldu. Eleştiri ve denetime ilişkin "yasak bölgeler" geçmişe kanşıyor. Politik Büro ve Merkez Komitesi Sekreterliği toplantılarında, birlik cumhuriyetleri komünist partileri merkez komitelerinin, parti bölge ve yöre komitelerinin raporlarını düzenli olarak dinliyor, parti ve toplum yaşamının öteki temel sorunlarını derinliğine ve kapsamlı olarak gözden geçiriyor. SSCB Bakanlar Kurulu ve onun Prezidyumu, bakanlıklardan, dairelerden ve birlik cumhuriyetleri bakanlar kurullarından çok daha titiz istemlerde bulunmaya başladı.

Buna rağmen, içtenlikle söylersek, Politik Büro, Merkez Komitesi Sekreterliği ve hükümet bu konuda hâlâ çok şeyler yapmak zorundadır. Aynı konuya tekrar tekrar dönmek ve çözümünü sağlamak için ek önlemler almak zorundayız. Makine yapımının geliştirilmesini hızlandırma konusunda Merkez Komitesi ve SSCB Bakanlar Kurulu'nun kararlarının uygulanması sürecine ilişkin Politik Büro'nun en son toplantısındaki tartışmada, bu, özellikle canlı olarak görüldü. Gerekli kararları alıyoruz, ancak daha önce olduğu gibi, onları tümüyle ve zamanında uygulamıyoruz. Pekçok insan eski alışkanlıkların yükünü henüz kaldırıp atmadığı ve kendi görevlerine karşı sorumsuz bir tutum takındığı için de bu böyle oluyor. Disiplin gevşektir. Uygulayıcıların hepsi ve söz ve eylem birliği ilkesine uymuyor. Bir bölümü ise, çalışmaktan çok konuşuyor. Bundan son derece ciddi sonuçlar çıkarmalıyız.

"Yukandan" denetimin bütün önemine rağmen, her yöneticinin, her görevlinin seçmene, emekçi kolektifine, toplumsal örgütlere, partiye ve ülkeye olan sorumluluğu ve bağımlılığını sürekli hissedebilmesi için toplumun demokratikleştirilmesi koşullarında, "aşağıdan" denetimin düzey ve etkisini yükseltmek, temel bir önem taşıyor. Burada ana sorun, emekçilerden gelecek gerçek denetimin bütün araç ve biçimlerini yaratmak ve güçlendirmektir.

Hangi araç ve biçimleri kastediyorum?

En başta, hesap verme. Bütün seçilmiş ve atanmış görevlilerin emekçi kolektiflerine ve halka düzenli hesap verme kurallarına kesinkes uymanın zamanıdır. Bu tür her hesap verişe, yapıcı öneriler ve hesap veren kişinin faaliyetinin değerlendirilmesiyle son bulan canlı ve ilkesel bir tartışma, eleştiri ve özeleştirisinin eşlik etmesi zorunludur.

Bu, seçilmiş organların ve yöneticilerin çalışmasının halkın dikkatli bir incelemesinden geçirilmesi, bunun da yığınların gözönünde yapılması gerektiği konusunda Lenin'in isteminin uygulamada yerine getirilmesi olacaktır. Eğer böyle bir denetimi başarırsak, o zaman kuşku yok ki, yakınmaların ve üst organlara başvuruların nedenlerinden pek çoğu ortadan kalkacak ve çıkan sorunların çoğu yerinde çözülmüş olacaktır. Geniş demokraside, kentlerde olsun, kırsal alanda olsun, insanlar kendi kolektiflerine kendileri düzen getireceklerdir.

Milletvekilleri Sovyetleri, sendikalar ve öteki toplumsal örgütler, denetim için muazzam olanaklara sahiptirler. Yüksek Sovyette ve yerel Sovyetlerde oturumların, sürekli komisyonların ve milletvekillerinin çalışmalarının demokratik ilkelerini güçlendirmek ve yetkililerin Sovyetlere düzenli hesap vermesinin etkisini artırmak, milletvekillerinin önerge verme pratiğini artırmak gereklidir. Böyle bir yaklaşım, yığınlar arasında, halk erki organlarının saygınlığını daha da artıracaktır.

Denetimi yetkinleştirirken, işletmeler, kurumlar ve örgütler üzerine gerçekten tam bir çığ gibi yüklenen, akla gelebilecek her türlü denetim ve teftişi de, gecikmeksizin düzenlemek gereklidir. Bu teftişler, insanların dikkatini işten ayırmakta ve işe bir sinirlilik ögesi getirmektedir. Bu tür denetim ve teftişlerin gerçek değeri, çoğu durumda son derece azdır. Bu konular yeni değildir. Bunlar üzerinde durmadan konuşuldu, yazıldı. Ama durum şimdiye dek değişmiş değildir. Öyle görülüyor ki, Merkez Komitesi Sekreterliği ve SSCB Bakanlar Kurulu Prezidyumu bu konuları çözmeli,

düzene koymalı ve bu tür teftişlerde nicelik değil, nitelik ilkesini izlemelidir.

Toplumda ortamı normal duruma getirirken, açıklığı daha da özendirmek zorunludur. Bu, gelişmemizin her düzeyinde çalışmayı iyileştirmek için güçlü bir kaldıraç ve bütün halkın uygulayacağı etkili bir denetim biçimidir. SBKP Merkez Komitesi'nin Nisan Plenumu'ndan bu yana kazanılan deneyim, gerçekten bunu doğruluyor.

Açıklığı güvenceye alacak hukuki metinleri işleyip geliştirmeye başlama zamanının geldiği besbellidir. Bütün bunlar, devletin ve toplumsal örgütlerin faaliyetlerinde azami açıklığı güvence altına alacak, emekçilere, toplumsal yaşamın herhangi bir yönüne ilişkin olarak kendi görüşlerini açıklamada gerçek bir fırsat sağlayacaktır.

Eleştiri ve özeleştiri, sosyalist demokrasinin sınanmış araçlarıdır. Buna açıktan karşı çıkan görülmüyor. Ancak, gerçek yaşamda, herkesin toplumdaki eleştirel zihniyete destek verme gereğinin bilincine henüz varmadığını gösteren olgularla karşılaşyoruz. İş zaman zaman öyle noktalara vanyor ki, kimi görevliler, en ufak bir çıkışı bile kendi saygınlıklarına yönelik bir saldırı sayıyor ve mümkün olan her yolla onu savunuyorlar. Çok daha deneylileri de ortaya çıkmış bulunuyor. Böyleleri, eleştirinin haklılığını kabul ediyor, hatta eleştirene teşekkür bile ediyor, ancak her zaman olduğu gibi, bunu da savuşturacakları beklentisiyle, aksaklıkları ortadan kaldırmak için hiç de acele etmiyorlar.

Eleştiriye karşı böyle bir tutumun, ilkeremiz ve davranış kurallarıyla ortak bir yanı yoktur. Sosyal-politik yaşama, kültürel ve düşünsel alana yeni yaklaşımları yerleştirmeye çalıştığımız şu aşamada eleştiri ve özeleştirisinin önemi ölçülmez derecede artıyor. Halkın eleştiriye karşı tutumu, yenilenmeye, toplumda olup biten herşeye karşın tutumun önemli bir ölçütüdür.

Ve burada şunu üzüntüyle belirtmeden geçemeyeğim: Yalnızca eleştiri kabul etmeme durumlarıyla değil, aynı zamanda eleştirinin bastırıldığı, eleştirinin doğrudan cezalandırıldığı olgularla da karşı karşıya geliyoruz. Çokçası, bu, öyle boyutlara ulaşıyor ve öyle biçim-

ler alıyor ki, Merkez Komitesi gerçeği belirlemek, adaleti sağlamak, çalışmanın gereklerini yürekten benimseyen dürüst insanları desteklemek için doğrudan müdahale etmek zorunda kalıyor. Bundan biraz önce söz ettim, ancak işler oldukça yavaş ilerliyor. Örneğin, Ocak ayında merkezi basındaki yazılara bakın. Eleştiriden ötürü insanların cezalandırılmasının hiç de ender olmadığını göreceksiniz.

Bu bağlamda, kitle iletişim araçlarının toplumumuzda eleştiri ve özeleştiriye geliştirme çabalarını desteklemeliyiz. Yenilenme mücadelesinde onların tutumuna, Sovyet halkınca büyük değer biçiliyor. Merkezi gazete ve dergilerin okur sayısı 14 milyondan çok arttı ve güncel konularda merkezi televizyon programları milyonlarca yeni seyirciyi kendine çekiyor. Ülkemizin sosyal-ekonomik gelişmesinin hızlandırılması ve toplum yaşamının değişik yönlerini etkileyen ivedi sorunların cesurca ve derinlemesine ele alınması, insanları derinden etkiliyor. Parti, kitle iletişim araçlarında çıkan yazıların derin içerikli ve objektif olacağı ve bunların gelecekte de yüksek bir yurttaşlık sorumluluğu duygusu taşıyacağı kanısındadır.

Cumhuriyetlerdeki yerel yayınlarda meydana gelen olumlu değişiklikler konusunda da birşeyler söylemeliyim. Ama onların hepsi yenilenme çalışmasına henüz katılmış durumda değil. Bir kısmı ilkesel sağlamlıktan ve sorunları dobra dobra ortaya koymaktan, eksikliklere karşı eleştirel bir tutum almaktan uzaktır. Birçok parti komitesi, yeniden düzenlenmenin güçlü bir kaldırıcı olan kitle iletişim araçlarını uygun bir biçimde kullanamıyor, kimi yerlerde de bunların çalışması hala engelleniyor.

Parti, eksikliklere, ihmallere karşı ilkeli ve yapıcı eleştiriye güvenirken, yenilenme koşullarında kitle iletişim araçlarının, emekçi kolektifleri, parti, yerel yönetim, ekonomik organlar, toplumsal örgütler ve yönetici kadroların kazandığı deneyimi daha geniş biçimde yaymasını bekliyor.

Yeniden düzenlemenin ortaya çıkardığı ve sanırım, ortaya çıkarmaya devam edeceği pek çok yakıcı soruya ivedi yanıtlar bulma

gereğini duyuyoruz. Zamanın ruhuna uygun olarak herkesin kendini daha çabuk ayarlamasına yardım etmeliyiz. Lenin'in belirttiği gibi, basının bu örgütsel işlevini her geçen gün daha da güçlendirmek ve gerçekten kolektif ajitator, propagandacı ve yığınların örgütleyicisi olmayı öğrenmek zorunludur.

Bir konuya daha da açıklık getirilmelidir. Biz, Sovyet toplumunda eleştirinin giremeyeceği yer olmamalıdır diyoruz. Bu, tümüyle kitle iletişim araçları için de geçerlidir.

Yoldaşlar, hukukun dışında ve üstünde gerçek bir demokrasi yoktur. 27. Parti Kongresi, hukuk sistemimizin geliştirilmesi ve yasal düzenin güçlendirilmesinin ana alanlarını belirledi. Şimdiki beş yıllık plan döneminde, ekonominin, sosyal alanın ve kültürün, halkın sosyalist özyönetiminin geliştirilmesiyle ve yurttaşların hak ve özgürlüklerinin güvencelerinin yaygınlaştırılmasıyla ilgili yeni yasalar hazırlamak ve kabul etmek için pek çok iş yapmak zorunda kalınacaktır.

Politik Büro, yakın gelecekte yeni bir ceza yasası tasarısı hazırlanması önerisini destekliyor. Ortaya konulan görev, Sovyet toplumunun gelişmesinin şimdiki koşullarını daha tam olarak karşılamak, yurttaşların çıkar ve haklarını daha etkili savunmayı, disiplini, düzenli güçlendirmeyi sağlamaktır. Sovyet mahkemesinin saygınlığını ve rolünü artıracak, yargıların bağımsızlığı ilkesine titizlikle uyacak, savcının denetimini kararlıkla güçlendirecek ve sorgu organlarının çalışmasını iyileştirecek önlemleri gözönüne almalı ve kabul etmeliyiz.

Yurttaşların haklarını çiğneyen yetkililerin yasa dışı eylemlerine karşı dava açma usulleriyle ilgili bir yasa tasarısı hazırlanmış bulunuyor ve bu tasarı yakın zamanda tartışmaya sunulacaktır. Devletin hakemlik çalışmasını iyileştirmek ve yasaların açıklanmasını genişletmek için ek adımların atılması da planlanıyor.

Bizim için ilkesel bir konu olan Sovyet toplumunun demokratikleştirilmesinden söz ederken, bir kez daha sosyalist demokrasinin ana belirgin yanını vurgulamak uygun olur. Burada belirtmek istediğim şey demokrasi ile disiplinin, bağımsızlık ile sorumluluğun,

görevlilerin ve yurttaşların hakları ile ödevlerinin organik bileşimidir.

Sosyalist demokrasinin, rasgelelik, sorumsuzluk ve anarşi ile hiçbir ortak yanı yoktur. Gerçek demokrasi, her kişiye, onun politik ve sosyal haklarını koruyarak hizmet eder. Bunun yanı sıra, her kolektife ve bir bütün olarak topluma, onların çıkarlarına yüksekte tutarak hizmette bulunur.

Sovyet toplumunda yaşamın bütün alanlarının demokratikleştirilmesi, en başta emekçilerin girişimlerinin daha da geliştirilmesi ve sosyalist sistemin tüm potansiyelinin kullanılmasıyla bağlı olduğu için önemlidir. Bizim, ileri gitmek için, toplumda yasallığın güçlenmesini, adaletin zafere ulaşmasını sağlama bağlamak için, insanın özgürce yaşayabileceği ve verimli çalışabileceği bir ahlaki ortamın toplumda yerleşmesi için, demokratikleşmeye ihtiyacımız var.

Yoldaşlar, şu iyi bilinir ki, gerçek demokrasinin etkinliği, onun ne ölçüde geniş yığınların çıkarlarından kaynaklandığına, onlara dayandığına, ne ölçüde toplumun bütün kesim ve gruplarınca desteklendiğine bağlıdır. Bu alanda da, yenilenmenin görevleri, demokrasinin sosyal temelini daha da geliştirmek için rezerv ve olanaklarımızı bir kez daha analiz etmemizi zorunlu kılıyor. Soruya böyle bir yaklaşımın geçerliliği besbellidir.

Tüm deneyimimiz bize şunu öğretiyor: Köklü değişiklik döneminde en güç ve cesaret isteyen görevleri ele alırken, parti, hiç şaşmaksızın Komsomol'a, gençliğe, onun coşkusuna ve sosyalizm davasına olan bağlılığına, durgunluğu kabul etmemesine ve kendisini ilerlemeye adanmışlığına güvendi. Ve biz bugün demokratik değişiklikler, yenilenme görevlerini çözmede halkın gerçek katılımını genişletme gereğinden söz ederken, genç kuşağın aldığı tutum sorunu, muazzam bir politik önem kazanıyor.

Plenumda bir kez daha şunu yinelemek isterim: Biz gençlerimizle gurur duyuyoruz, onların çalışmalarına yüksek değer biçiyoruz. Bu durum olgulara dayanıyor ve politik bakımdan doğrudur.

Ancak zaman, herkesin daha büyük bir enerjiyle çalışmasını gerektiriyor. Ve elbette, yenilenmeye ilgi duyan gençler daha aktif olmalıdır. Çünkü, yenilenmiş bir toplumda yaşayacak ve çalışacak olan onlardır. Parti örgütleri, parti komiteleri ve Komsomol, genç kuşağın önünde ufuk açmalı ve gençlerin değişikliklere gerçekten enerjik katılımcılar durumuna gelmesini sağlamak için hareket etmelidir. Leninci Komsomol'un gelecek kongresine bu konulardan yaklaşılarak hazırlanmalıyız.

Komsomol'la çalışmamızda, gençlerin emek, politik-ideolojik ve ahlaki eğitimine daha çok dikkat vermeliyiz. Gençlikle çalışmamızda daha çabuk hareket etmeli ve onlara dıştan bakan her şeyi silip atmak, özellikle akıl öğretici tonu ve yönetsel yöntemleri ortadan kaldırmakta daha büyük bir kararlılık göstermeliyiz. Evet, bütün bunlar vardır ve bunları ortaya koymalıyız. Bu yaklaşımın ardında ne yatarsa yatsın, genç insanların toplumsal çaba ve davranış tarzlarının akla uygunluğuna ve olgunluğuna güvensizlik çocuklarımız için risk almama ya da onlara yaşamın yükünü azaltma gibi sıradan bir arzu böyle bir tutumu paylaşamayız.

Hayır, yoldaşlar, bir kişiliği oluşturma bir genç insanın yurttaşlık konumunu biçimlendirmenin, bütün toplumsal işlere onun katılmasını sağlamanın bundan daha gerçekçi bir yolu yoktur. Hiç bir şey pratik deneyimin yerini tutamaz. Bundan ötürü, şimdiki durumu değiştirmek önemlidir. Bununla tam neyi kastediyorum?

En başta, uygun yardımla hataların yoldaşça eleştirilmesi özgürlüğünü birleştirerek işlerini, öğrenimlerini, günlük yaşamlarını, boş zamanlarını örgütlemeye onlara daha fazla bağımsızlık ile girişimlerinde ve eylemlerinde daha fazla sorumluluğu birleştirerek, gençlere daha fazla güven duymak gerekiyor. Ve bu, aynı zamanda, bütün düzeylerde toplumun yönetimine katılma hakkını içerir.

Toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesinin önemli bir yanı, partisiz yoldaşların önde gelen görevlere yükseltilmesidir. Bu bir ilke sorundur. Sosyalist toplumun sağlığı ve ilerlemesinin ana güvencelerinden biri, ön saftaki işçi, köylü, mühendis, bilim işçisi, doktor, öğretmen, devlet hizmetlilerinin politik ve mesleki bakım-

dan gelişmesinde halk arasından sürekli yetenekli insanları öne çıkartmak ve yükseltmekte yatıyor.

Zaman zaman şöyle bir görüşle karşılaşırız: Partisizleri yükseltme sorunu zamanını doldurmuş bulunuyor, çünkü SBKP'nin şimdi 19 milyonun üzerinde üyesi var. Sanırım, bu görüş hatalıdır. Böyle bir anlayıştan yola çıkmak, partinin yığınlarla ilişkilerini çarpıtma anlamına gelir ve dahası, açıkça söylersek yurttaşların anayasal haklarının çiğnenmesi ve kadrolara ilişkin olarak olanaklarımızın sınırlanması demek olur. Önde gelen görevlerde, parti üyesi olmayan kişilerin verimli çalışmalarının birçok dikkate değer örneğini geçmişte gördük, şimdi de görüyoruz. Onlar fabrikaların, işletmelerin, kolhoz ve sovhozların, inşaat kuruluşlarının, bilim ve eğitim kolektiflerinin, mühendislik hizmetlerinin başındalar ve toplumsal çalışmalara aktif katılıyorlar.

Gerek komünistler, gerekse partisizler arasında yükseltilecek insanların açık seçimi, demokratikleştirme amaçlarına hizmet edecek ve geniş emekçi yığınlarını yönetime çekmeyi sağlayacaktır.

Daha çok sayıda kadını da yönetici görevlere yükseltmek sorunu vardır. Partide ve devlet görevlerinde, bilimde, sağlık, eğitim, kültür alanında, hafif sanayi, ticaret ve kamu hizmetlerinde başarı ile çalışan pekçok kadın vardır. Kadınları, bütün ülke ve cumhuriyetler düzeyinde, ekonomiyi, kültürü yönetmeye daha aktif katmak, bugün ülkemizin gereksinimlerine daha uygundur. Olanaklarımız vardır. Yapmamız gereken bütün şey, kadınlara güvenmek ve onları desteklemektir.

Yoldaşlar, şimdi olsun, geçmişte olsun, pekçok etnik ögenin bulunduğu çok uluslu bir ülkede yaşadığımız gerçeğini hesaba katmadan çözebileceğimiz tek bir temel sorun yoktur. Ulusal ilişkilerin gelişmesinde sosyalist ilkelerin önemini kanıtlamaya, sanıyorum ki, gerek yoktur. Ulusal baskı ve eşitizliği, ulusal motiflerle halkın haklarının çiğnenmesini ortadan kaldıran, bütün ulus ve halkların ekonomik ve kültürel ilerlemesini güvence altına alan sosyalizm olmuştur. Kısacası, partimizin ulusal politikasının başarıları kuşku götürmezdir ve biz bundan haklı olarak gurur duyuyoruz.

Ancak, biz ulusal ilişkilerin ve onların gelişme olanaklarının gerçek manzarasını da görmeliyiz. Şimdi demokrasi ve özyönetimin daha yaygınlaştığı, bütün ulus ve milliyetlerin ulusal bilincinin hızla arttığı, uluslararası süreçlerin derinleştiği bir durumda ortaya çıkan sorunları, çabuk ve adil çözmek özel bir önem taşıyor. Bu sorunları çözmenin bir tek olanaklı temeli vardır: Bu temel her bir ulus ve milliyetin gelişmesinin çıkarlarıdır, onların birbirine daha yakınlaşmasının çıkardır, bir bütün olarak toplumun çıkarıdır.

Bu bağlamda, mücadele ettiğimiz olumsuz olgular ve çarpıklıkların ulusal ilişkiler alanında da kendini gösterdiği söylenmelidir. Zaman zaman dar kafalılık, etnik yalıtılma eğilimleri, etnik kibir duyguları ve hatta bu yakınlarda Alma Ata'da olanlara benzer olayların örneklerine rastladık.

Alma Ata'daki olaylar ve bundan önceki gelişmeler, ciddi bir analizi, ilkesel bir değerlendirmeyi gerekli kılıyor. Bütün bunlar baştan aşağı incelenmelidir. Ama daha bugünden şu açıktır: Olanlar, yalnızca Kazakistan'daki komünistleri değil, tüm parti örgütlerini ve komitelerini, ulusal ilişkilerin daha da geliştirilmesine, enternasyonalist eğitime ilişkin sorunların üzerine eğilmeye zorlamalıdır. Yeni yetişen kuşağı milliyetçiliğin yıkıcı etkisinden korumak özellikle önemlidir.

V.İ.Lenin bize "eylemde enternasyonalist olabilmeyi" öğretti ve bizim görevimiz bu yönde öğrenmeyi sürdürmektir.

Tüm deneyimimiz şunu gösteriyor: Milliyetçi akımlara ancak tutarlı, ısrarlı bir enternasyonalizm ile başarılı bir şekilde karşı konabilir. Şimdiye kadar başardığımız herşey, ortakçabalar sayesinde gerçekleşti. Eğer bir bölge petrol üretiyorsa, öteki ona ekmek sağlıyor. Pamuk üretenler, makineler alıyor. Her ton ekmek, her gram altın, her ton pamuk, kömür, petrol ve en basitinden en gelişkinine, her makine, tüm Sovyet halkının, tüm ülkenin, bizim çokuluslu Sovyetler Birliği'mizin emeğinin bir parçasını içeriyor.

Yaşamımızın ve ortak çalışmamızın tüm atmosferi, aile ve okul, ordu, kültür, edebiyat ve sanat, tüm uluslardan Sovyet insanlarına, en başta da gençlere en soylu duyguları, enternasyonalizm ve Sovyet yurtseverliği duygularını aşılmalıdır.

Leninci istemlere uygun biçimde, SBKP 27. Kongresinin direktiflerinin ruhunda davranarak, yönetici kadroların bileşiminin ülkenin ulusal yapısını en tam biçimde yansıtmayı amacıyla, ülkenin tüm ulus ve halklarının, tüm Birlik Cumhuriyetleri düzeyindeki de içinde olmak üzere, parti, devlet ve ekonomi organlarında temsil edilmeleri çizgisini kesin biçimde uygulamak gerekiyor.

Elbette, söz konusu olan, işlerin ve görevlerin ulusal köken temelinde mekanik şekilde dağıtılması değildir. Bu enternasyonalizm düşüncesinin özünü kabalaştırmak anlamına gelir. Her durumda, bir yetkiliyi belirleyen, onun politik, pratik ve moral nitelikleridir. Ayrıca, şu ya da bu sorunun ulusal yönlerini, insanların yaşam tarzındaki, psikolojisindeki ve davranışındaki ulusal gelenekleri özel bir hassasiyetle ele almak gerekiyor. Bütün bunlara büyük bir dikkatle yaklaşılmalıdır.

Yoldaşlar, şunu da belirtmeliyim ki, kimi yöneticiler, zaman oluyor uluslar arasındaki ilişkilerle bağlı sorunların çözümüne gerekli sorumluluktan yoksun yaklaşıyorlar.

Zaman zaman, komşu durumunda olan değişik cumhuriyetlerden yöre ve bölgeler arasındaki ilişkilerde anlaşmazlıklar çıkıyor. Zaman oluyor parti ve yerel Sovyet organlarının yöneticileri, tutkuların ortaya çıkmasına olanak vermemek ya da bunları gemlemek yerine ilkesel çözümlerle işin içinden sıyrılmaya çalışırken, bunlar, yargı organlarına başvurmaya kadar giden tartışmalara neden oluyor. Politik yetkililer böylesi durumlarda ustaca davranmayı ve sağlıklı duyguları yatıştırmayı bilmelidir.

Teorik düşüncemiz, ulusal ilişkilerdeki pratiğin büyük ölçüde gerisindedir. Bununla, ülkenin gelişmesinin günümüz aşamasına

yanıt vermesi gereken ulusal politikanın yeterince incelenmemiş olduğunu kastediyorum. Ulusal ilişkiler alanında gerçek olguların objektif araştırılması ve özünde çok karmaşık ve çelişkili olan gerçek sosyal-ekonomik ve kültürel süreçlerin analizi yerine kimi sosyologlarımızın uzun süredir ciddi bilimsel araştırmalardan çok tören söylevlerini hatırlatan bıkırtıcı şeyler kaleme almayı yeğledikleri bir gerçektir, yoldaşlar.

Şunu kabul etmek gerekir ki, ulusal ilişkiler alanında yapılan hatalar ve bunların ortaya çıkış biçimleri gölgede kalmıştı ve bunlar üzerine konuşulması adet değildi. Bütün bunlar şimdi karşı karşıya olduğumuz olumsuz sonuçlara yol açmıştır.

27. Kongrede partimizin V.İ.Lenin'in başlattığı şu geleneğinin sarsılmazlığını vurguladık: Ulusal ilişkilerin gelişmesiyle ilgili olan ve her bir ulusun ve milliyetin çıkarlarını, insanların ulusal duygularını etkileyen herşeye özel bir dikkat ve özen göstermek, ve bu alanda ortaya çıkan her sorunu zamanında çözüme kavuşturmak gereklidir.

Biçimi ne olursa olsun, milliyetçi dargörüşlülüğün ve kibirlenmenin, milliyetçiliğin ve şovenizmin, dar bölgeciliğin, siyonizm ve antisemitizmin herhangi bir belirtisine karşı ilkeli bir mücadele yürütmek Bolşeviklerin geleneklerindendir. Milliyetçilik ile enternasyonalizmin, iki karşıt politika, iki karşıt dünya görüşü olduğunu her zaman akıldan tutmalıyız. Bu konumlardan yola çıkarsak, sağlam ve ilkeli oluruz. Halkın ulusal duyguları saygıya layıktır, bunlar görmezden gelinemez, küçümsenemez, ancak bunlarla flört etmek de olmaz. Milliyetçi ya da şoven önyargılarla oynamak isteyenler hiçbir hayale kapılmasınlar ve hiçbir hoşgörü beklemesinler.

İlkeler, yoldaşlar, tam da bunların üzerinden atlanamayacağı, bunlardan vazgeçilemeyeceği için ilkedirler. Kuşku yok, bu konum, ilkesel, Leninci konum, partinin bütününü, çokuluslu Sovyet halkının bütününü tarafından desteklenecektir.

III. YENİLENME KOŞULLARINDA KADRO POLİTİKASI

Yoldaşlar,

Hepimizin, yenilenmenin başarısının, önemli ölçüde, kadrolarımızın değişimin gerekliliğini ne ölçüde hızlı ve derinden kavrayacağına, onların, partinin politikasını yaşama geçirmedeki çabalarının ne kadar yapıcı ve amaca yönelik olacağına bağlı olduğunu tamamen farkında olduğum kanısındayım. Bugün gerekli olan, yenilenmenin görevlerine, sosyal ve ekonomik gelişmeyi hızlandırma gereğine yanıt verecek bir kadro politikasıdır. Bunun baş gereklerini formüle ederken, hem geçmişin derslerini, hem de bugün yaşamın önümüze koyduğu yeni geniş çaplı görevleri hesaba katmalıyız.

Ülkede sosyalist kuruculuk yılları, güçlü bir kalifiye personel potansiyelinin oluşmasına tanık oldu. Bu dönemde, işçilerin ve köylülerin, bütün halkın büyük ölçüde iyileşen eğitim ve kültür düzeyi, bu potansiyelin sürekli beslenmesi ve yenilenmesi için elverişli koşullar yarattı. Başardığımız, elde ettiğimiz herşey, Sovyet halkının çalışmasının ve kadrolarımızın özverili çabalarının sonucudur.

Bu Plenumda, aynı zamanda, geçen yıllarda meydana gelen ve parti ve devlet aygıtının ekonomik mekanizmasının bir dizi halkasının faaliyetinde önemli yetersizliklere ve toplumda olumsuz olgulara neden olan kadrolarla çalışmadaki, kadro politikasındaki hatalara değinilmelidir. Eğer, parti organları her zaman ilkesel, etkili bir kadro politikasını kararlılıkla izlemiş ve parti önderliğinin ve ekonominin yönetiminin tüm alanlarında yüksek bir etkinlik sağlanmış olsaydı, birçok hatadan kaçınılabilirdi.

Elbette, bugün kendimizi sadece hataları kabul etmekle sınırlayamayız. Gelecekte böylesi hatalardan kaçınılması amacıyla, geçmişten dersler çıkarmalıyız.

Bu dersler nelerdir?

Birincisi, Parti Merkez Komitesi'nde, Politik Büro'da biriken kadro sorunlarını -herşeyden önce önderliğin sürekliliğinin ve yenilenmesinin sağlanması açısından- zamanında çözüme kavuşturma gereğidir. Bu doğal sürecin zedelenmesi, belli bir aşamada, Politik Büro ve Sekreterliğin, ve bir bütün olarak SBKP Merkez Komitesi'

nin, ona bağlı aygıtın ve aynı zamanda hükümetin çalışma kapasitesinde zayıflamaya yol açtı.

Gerçekte yoldaşlar, Nisan Plenumu'ndan sonra kısa bir süre içinde, Sekreterliğin ve SBKP Merkez Komitesi bölüm başkanlarının büyük bir bölümü yenilendi, SSCB Bakanlar Kurulu Prezidyumu'nun hemen hemen bütün bileşimi değişti. Bu değişim zorunluydu, çünkü, yaşamın istediği gibi, Merkez Komitesi'nin ve hükümetin bileşiminin yenilenmesi ve bunların sürekli biçimde yeni kadrolarla beslenmesi uzun bir süredir sağlanmamıştı. Bütün bunlar, sonuçta, politikanın oluşturulmasını ve partinin toplumu yönetmedeki pratik çalışmasını etkiledi.

Bu tekrarlanamaz, tekrarlanmamalıdır. Yenilenme sürecinin bozulmasını ve sürekliliğin kesintiye uğramasını önlemek için, SBKP Merkez Komitesi, MK Politik Bürosu ve Sekreterliği, hükümet, partinin üst kademeleri ve devlet yönetimi, faaliyetin değişik alanlarından gelen taze güçlerin akışına açık olmalıdır. Sorunu bu şekilde koymak, Leninci kadro politikasıyla, parti ve halkın çıkarlarıyla tam anlamıyla uyum içindedir.

Elbette, Parti Merkez Komitesi muazzam bir çalışma yürüttü ve buna devam ediyor. Ancak bu çalışmanın düzeyinin düşmesine hiçbir zaman ve hiçbir koşulda izin verilemez. Tersine, bu sürekli artmalı ve yaşamın, toplumun gelişmesinin ve uluslararası durumun öne koyduğu istemlere yanıt vermelidir. Merkez Komitesi'nin faaliyetinde herhangi bir zayıflamaya izin verilemez.

SBKP Merkez Komitesi, Lenin'in düşüncelerinin, ilkelerinin ve çalışma yöntemlerinin yaşama geçirilmesinde örnek olmalıdır. Plenumumuz, parti yaşamına, ülkenin iç koşullarına ve uluslararası duruma ilişkin temel konuları gerçekten tartışmalıdır. Bunlar, özgür, içtenlikli bir şekilde, derin bir sorumluluk duygusuyla, ideolojik birlik ve görüşlerin geniş biçimde karşılaştırıldığı bir hava içinde tartışılmalıdır.

Bu bağlamda, Merkez Komitesi üyelerinin rolünü, hak ve sorumluluklarını vurgulamak istiyorum. Plenumlar sırasında, her bir Merkez Komitesi üyesine ortaya sorunlar atma ve bunların kolektif yaratıcı tartışmasına katılma hakkı sağlanmalıdır. Parti içinde, hele de Merkez Komitesi Plenumlarında, eleştiri dışında olan, ya da eleştiri hakkında yoksun kalan kimse olamaz.

Bu noktada düzeltmemiz gereken çok şey vardır. Dürüst, açık konuşalım: Yıllardan beri partinin ve halkın Plenum gündemleri

dışında kalan birçok canalı sorunu vardı. Yoldaşlar, Merkez Komitesi Plenumlarının çoğu zaman kısa ve biçimsel olduğunu hatırlayacaklardır. Birçok Merkez Komitesi üyesi, MK üyeliği boyunca, tartışmalara katılma ve hatta önerilerde bulunma olanağına sahip olmadı. Merkez Komitesi Plenumlarındaki bu atmosfer, yerel parti komite ve örgütlerinin çalışma stiline de etkisini gösterdi.

Yoldaşlar,

Geçmiş deneyimimizden çıkan ikinci ders şudur: Kadroların politik ve teorik bakımdan yetiştirilmesinin, ideolojik ve moral açıdan olgunluğa ulaştırılmasının taşıdığı önemin, hiçbir şekilde dikkatten kaçmasına izin vermemeliyiz. Tersi durumda, politik yönetim organları olarak parti komitelerinin faaliyetinde çok ciddi eksiklikler ortaya çıkar.

Kadroların seçiminde, yerleştirilmesinde ve eğitimindeki bu ölçütler, geçen yıllarda her zaman dikkate alınmadı. Asıl dikkatin, bir görevlinin üretimin şu ya da bu dalmın, bilim ve tekniğin, teknolojinin özellikleri üzerine bilgisine ya da irade gücüne verildiği durumlar hiç de ender değildir. Bütün bunlar kuşkusuz önemlidir. Ama ideolojik-teorik geniş görüşlülük ve politik olgunluk, moral ilkeler ve insanları ikna etme ve yönetme yeteneği gibi yöneticilik özelliklerinin gözden kaçırılmasına izin verilmemelidir.

Teknokratik, "idari baskı" ile belirlenen çalışma stiline, parti davasına, herşeyden önce parti çalışmasının temel unsuruna, yani insanlarla çalışmaya büyük zararlar verdiği doğrudan ve açık olarak belirtilmelidir. Ekonomik sorunlarla yüklü olan ve birçok durumda, kendilerine ait olmayan işlevleri üstlenen, birçok parti işçisi, politik sorunlara, ekonomi alanında ve sosyal ve kültürel yaşamda toplumsal önem taşıyan olgulara yönelik dikkatlerini azalttılar.

Bu tür bir çalışma tarzının, elbette, nesnel nedenleri de vardı. Bunlar, ekonominin yönetiminin bir dizi çözülmemiş sorunu ve etkili bir ekonomik mekanizmanın eksikliği ile bağlıdır. Bu durumda birçok parti komitesi, halkın önünde taşıdığı sorumlulukların ve görevlerin bilinciyle, çok sayıdaki ekonomik sorunun çözümünü üzerine aldı. Birçok yıl boyunca bu böyleydi ve çalışma tarzında ve yöntemlerde derin kök saldı ve parti yöneticiliği ilkelelerinde ve bizzat kadrolarımızın bileşiminde belirli bir deformasyona yol açtı.

İşletmeyi ve ülkedeki ekonomik mekanizmayı yeniden yapılandırmaya yönelik geniş çaplı önlemler, parti komite ve örgüt-

lerinin çalışmalarını iyileştirmek, partinin toplum yaşamının tüm alanlarındaki etkisini artırmak ve ele alınan tüm sorunlara politik bir yaklaşım göstermek için geniş olanaklar sağlıyor.

Kimse, parti komitelerini ekonomik alandaki işlerin durumuna ilişkin bilgi ve sorumluluğundan serbest bırakamayacağını vurgulamak istiyorum. Daha önce de belirttiğim gibi, söz konusu olan, parti yöneticiliği yöntemlerinde, ekonomik organların yerine geçilmesini ya da bunların işlevinin üstlenilmesini dışlayacak şekilde bir iyileşmenin sağlanmasıdır.

Çıkarmamız gereken üçüncü ders ise, geçmiş yıllarda kadro politikamızda paradoks biçimde birbirine karşıt iki eğilimin yerleşmiş olmasıdır.

Yoldaşlar, bununla neyi kastediyorum?

Bir yandan kadro bileşiminde oldukça güçlü tıkanıklık belirtileri ortaya çıkmıştı. Bir dizi parti komitesinin sekreterliklerinde, yerel, birlik cumhuriyeti ve tüm Sovyetler Birliği düzeyinde Sovyetlere ve ekonomik yönetim organlarında bazen onlarca yıl gerekli kadro değişiklikleri yapılmadı ve yeni insan akışı olmadı.

Bu sözlerimle, özellikle yöre ve kent düzeyindeki, tümü enerji ve bilgilerini özveriyle partinin ve halkın hizmetine adanmış yüzlerce, binlerce harika parti işçisine en küçük bir leke sürmek istemiyorum. Yıllarca dürüst çalışmaları ve gerçekten hakedilmiş saygınlıkları, onların yöneticilik görevlerinde bulunma hakkını doğruluyor. SBKP ve halk, onların hiç de kolay olmayan çalışmalarına, büyük hizmetlerine büyük değer biçiyor ve bundan dolayı gerekli saygıyı gösteriyor.

İyi bilinen, dahası iyi özümsemiş olan, kadrolarda istikrarın ilkesel olarak gerekli olduğu temel fikrini kanıtlamaya gerek bulunmadığını düşünüyorum. Ancak bu aşırı uca, isterseniz saçmalık noktasına diyelim, götürülmemelidir. Buna neyin yol açtığını ve şimdi bu nedenle aslında bir kadro tıkanıklığına dönüşen yapay istikrarın neye mal olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz.

Öteyandan kadro politikasında, özellikle ekonominin alt düzeyinde, daha az rahatsız edici olmayan bir başka eğilim vardı. Bu, hızlı kadro değişimi, sanayi işletmelerinde, inşaat projelerinde,

tepede okunmuştu #
altta okunmuştu (başta)

kolhozlarda ve sovhozlarda ve öteki örgütlerde yöneticilerin durmadan değiştirilmesi.

Yüksek nitelikli üretim örgütçülerinin rolünün ne kadar büyük olduğunu biliyorsunuz. Emekçi kolektiflerinin yöneticileri, ister komünist, ister partisiz olsun, partinin sosyal-ekonomik politikasını uygulamadaki ana dayanağıdır. Onlar, büyük sayıdaki çok değişik görevleri omuzluyorlar. Burada bir soru sormak istiyorum: Nasıl oluyor da, birçok yöre ve bölgede, birkaç yıl içinde emekçi kolektiflerinin yönetici kadroları tümüyle değişebiliyor?

Bu ancak, kadro ile günlük çalışmanın, onların politik ve profesyonel açıdan yetişmesine gerçek bir ilgi göstermenin ve onlara pratikte yardımcı olmanın geri plana itilmesi ve bunların yerine kararnamelele yönetmenin, kadroların faaliyetine ve yeteneklerine ilişkin aceleyle ve zaman zaman düşüncesizce yapılan değerlendirmelerin geçirilmesi durumunda meydana gelebilir. Parti komitelerinin bu çok ciddi istemi gözönünde bulundurmasının ve bundan doğru sonuçlar çıkarmalarının gerekli olduğu kanısındayım.

Ne yazık ki, kendi eksikliklerinin, hatta başarısızlıklarının üzerine, konunun özünde yatan ve ilgili kişilerin kaderini gözönüne almadan, sahte bir ilkesellik takınarak, kadrolara yönelik gösterişli bir titizlikle örtmeye çalışan parti komiteleri ve sekreterler de var.

Bu bağlamda, izin verilemez başka bir olguya daha değinmek istiyorum. Burada belirtmek istediğim, kimi yöneticilerin, kendilerine bağlı olanların bağımsız eylem ve düşüncesine karşı hoşgörüsüzlüğüdür. Sık sık şu durumla karşılaşyoruz: Birisi, parti komitesi sekreterinin, bakanlığın ya da bölümün, işletmenin, kurumun ya da örgütün yöneticisinin görüşleriyle çakışmayan bağımsız görüşler dile getirmeye başlar başlamaz, bu kişinin herhangi bir bahaneyle, hatta kimi zaman görünüşte akla yatkın gelen gerekçelerle saf dışı edilmesine yönelik denemelere girişiliyor. Böyle yapılırsa daha iyi olacak deniyor. Ama kim ve ne için daha iyi olacak? Çalışma için mi daha iyi olacak? Hiç de öyle değil. Bu, çalışma için her zaman kötüdür.

Bu açıdan da V.I.Lenin'den öğreneceklerimiz vardır. O, başkalarının beceremediği ölçüde, insanları bir araya getirebilir, çabaların uyumlu kılınmasını sağlayabilir, yetenekli insanları destekleyebilir ve partideki yoldaşlarını dikkatle dinleyebilir ve eğer gerekirse onların düşüncelerini sabırla değiştirmesini bilirdi. İlkeli, titiz ve dikkatli olmasını öğrenmeliyiz.

Kadrolarla çalışmamızdan çıkarılan dördüncü ders, verilen görev için sorumluluk duygusunu artırmak, disiplini sıkılaştırmak, karşılıklı bir titizlik ortamı yaratmaktır. Yoldaşlar, nasıl oluyor da birçok yönetim kademesinde, bölge, kent, yöre, cumhuriyet ve hatta tüm Sovyetler Birliği çapında on yıllar boyunca sorumluluklarının gereklerini yerine getirmeyen, güvenilir ve disiplinsiz insan yönetici olarak kalabiliyor? Bunun sonuçları iyi biliniyor. Yıllardır demir-çelik sanayii, kömür sanayii, demiryolu ulaşımı, makine, tarım aletleri yapımı, et ve süt sanayii de dahil birçok ekonomi dalı kendilerine verilen görevleri yerine getirmeyi başaramayan yöneticiler tarafından yönetilmiştir. Tüm bunlar biliniyordu, bu sektörlerdeki işlerin durumu, SSCB Yüksek Sovyeti'nin oturumlarında, Merkez Komitesi Plenumlarında ve hatta Parti kongrelerinde sık sık eleştiriliyordu. Ne ki, herşey değişmeden, olduğu gibi kalıyordu.

Üretim hedeflerine yıllardan beri ulaşamayan ve sosyal konuların gözardı edildiği bölgeler, cumhuriyetler, kentler ve yöreler yok mudur? Ama aynı zamanda, buraların yöneticilerinden çalışmalarındaki başarısızlıklardan ötürü hiçbir hesap sorulmadı. Bunlar sonuçta sorumluluktan sıyrıldılar.

Aynı şey, kimi işletmelerin, ekonomik örgütlerin, sağlık, eğitim, bilim ve kültür kuruluşlarının ve yığınsal iletişim araçlarının yöneticileri için de söylenebilir. Bunlar uzun süredir işlerini boşlamıştı, görevlerin üstesinden gelemeyen durumdaydı. Bunun yerine, insanın gözüne kül serpmeye ustadırlar ve davranışlarında pek rahattılar. Yakın zamana kadar, bu, yöneticilik makamını korumaya yetiyordu.

Kimi yöneticilerin yerlerini doldurmadığı, "arabayı çekemediği" oluyor. Bunların talihsizliği güçlerini aşan görevlere getirilmiş

olmalarıdır. Bu gibi durumlarda nasıl davranmak gerekir?

Bana öyle geliyor ki, böylesi hataları kabul etmek, düzeltmek ve olayı dramatize etmeden ilgili kişiye, yeteneklerine uygun bir iş vermek gerekiyor.

Partinin, toplumun ve halkın çıkarlarının zararına “nezaket” gösteremeyiz, göstermemeliyiz. Partinin ve halkın çıkarları her şeyin üzerindedir. Bizim sarsılmaz yaşamız budur. Kadroya gösterilecek gerçek ilginin gönülleri hoş tutma ve herşeye hoşgörüyle bakmayla, hayırseverlik ve yapmacık tutumlarla hiçbir ilgisi yoktur. Bu dersi de iyi özümsemeliyiz.

Ve, bir ders daha var. Plenumda şu soruyu ortaya atmak doğaldır: Kadrolarla çalışma alanında yığılan bütün bu sorunlar neden uzun bir süre el atılmadan ve çözülmeden kaldı? Bu nasıl olabildi? Bu soru, farkında olduğumuz gibi, çok ciddidir.

Politik Büro’nun görüşüne göre, bunun ana nedeni, kadrolarla çalışmada demokratik ilkelere bağlılığın zayıflamış olmasıdır. İlkel planda, partinin stratejik hattının uygulanmasının ve yenilenmenin görevlerinin yerine getirilmesinin baş güvencesi olarak parti içi demokrasiden söz etmiş bulunuyorum. SBKP içindeki seçimli organların oluşumunda demokratikleştirme gibi temel bir soruna ilişkin öneriler de aynı şekilde dile getirildi.

Şimdi, tüm seçimli organların rollerinin artırılması sorununu ayrıca ele almak istiyorum. Bunlar eğer hem parti içinde hem de devlette, sendikalarda ve öteki kamu kuruluşlarında gerektiği gibi faaliyet gösterebilirlerdi, kadrolarla çalışmadaki birçok ciddi ihmalden kaçınabilirlerdi. Bunu açık olarak belirtmek gerekiyor.

Yaşama, deyim yerindeyse, açık gözle bakalım. Yürütme organlarının rolü, seçimli organların aleyhine aşırı ölçüde artmıştı. İlk bakışta, her şeyin olması gerektiği gibi yürüdüğü sanılabilir. Plenum toplantıları, öteki seçimli organların oturum ve toplantıları düzenli olarak yapıldı. Ancak bunların çalışmaları çoğunlukla aşırı ölçüde biçimseldi. İkincil sorunlar, hatta üzerinde daha önce karara varılmış olanlar, tartışmaya sunuluyordu. Sonuçta, seçimli organların ve bunların yönetici kadrosunun faaliyetleri üzerinde gerekli

denetim eksik kalıyordu. Sözün doğrusu, kimi yoldaşlar, seçimli organları, yalnızca zorluklar ve engeller çıkaran bir yük olarak görmeye başlamışlardı. İşler işte buraya kadar varmıştı.

Bu, milletvekilleri Sovyetlerinin, parti ve öteki kolektif karar organlarının üyelerinin, yürütme komitelerinin oluşturulmasında ki, kadroların seçimindeki ve bunların faaliyetlerinin denetimindeki rollerinin azalması sonucunu doğurdu. Bu, seçimli organların üyeleri ile ücretli kadro arasındaki ilişkilerin niteliği ve stili tarafından da doğrulanmıyor mu? Parti aygıtında çalışanların parti komitelerinin, öteki kamu örgütlerinin üyelerine ve Sovyetlerin saygılarına kumanda ettikleri durumlarla oldukça sık karşılaşılıyordu. Gerçek durum şöyleydi: Seçimli organların oluşumuna ve işlemesine ilişkin demokratik mekanizma ilan edilmişti, ancak bunlar hiç de her durumda işliyor değildi ve sonuçta yeterince etkili değildi.

Bu nedenle, yenilenme koşullarında sosyalist demokrasinin gelişmesine ilişkin söylenmiş olanlara dönerek, bu konuya ilişkin formüle edilmiş önerilerin özel ve muazzam önemini bir kez daha vurgulamak istiyorum. Biz kolektif çalışma yapan seçimli organların belirleyici rolünü sağlayacak önlemleri belirlemeli ve gerçekleştirmeliyiz. Hiçbir yürütme organı, hele burada görevli kadro, seçilmiş bir organın yerini alamaz ya da bunun üzerinde egemenlik kuramaz, kimse böyle bir hakka sahip değildir.

Seçilmiş organların yürütme aygıtı üzerinde, bunun oluşumu ve faaliyeti üzerinde etkili bir denetimi için gerekli politik ve yasal önkoşullar yaratılmalıdır. Bu, kadrolarla çalışmalar alanı da dahil, birçok yanlışla karşı sağlam bir güvence olacaktır.

Plenuma katılanların sorunun böyle konmasının ve ivedilikle çözüme kavuşturulmasının taşıdığı büyük önemin farkında olduklarını düşünüyorum.

Kadro politikasında ciddi eksikliklerin nedenlerinden biri, hem partideki hem de devlet ve kamu örgütlerindeki denetim organlarının rolünün zayıflamış olmasıdır. Bu organlar, bir dizi bölgedeki, ulusal ekonominin dallarındaki, bölge, yöre ve cumhuriyet parti komitelerindeki yolsuzluklara ve bozukluklara ilişkin pek çok

işareti dikkate almadılar. Denetim organlarının çalışmaları çoğu kez yüzeysel denetlemeler ve biçimsel mali teftişler, değişik şikayetlerin ve insanlar arasındaki küçük anlaşmazlıkların incelenmesi şeklinde oldu. Mutlaka bu sorunlara da, dikkat verilmelidir. Ancak, çalışmayı buna indirgemeye izin verilemez, özellikle de şimdi.

SBKP 27. Kongresi, denetim organlarının faaliyetine yeni bir yön verdi. Yöre komitelerinden başlayıp Merkez Denetim Komitesine kadar bütün bu organların, yüce amaçlarına uygun davranmaları, ilkeselliğin ve adillığın örneğini vermeleri önemlidir.

Genel sözlerle ifade edersek, yoldaşlar, geçmişin hatalarını tekrar edemeyiz, etmemeliyiz. Üstelik, düşünüyorum ki, kimse de bunu yapmamıza izin vermeyecektir.

İşte, Politik Büro'nun Plenuma getirmeyi gerekli gördüğü kadro politikasının ana dersleri bunlardır.

Bunlardan çıkaracağımız temel sonuç şudur: Kadro politikamızı ciddi bir şekilde yenilemeliyiz, bunu çarpıklıklardan ve yanlışlardan arındırmalı, gerçekten çağdaş, daha aktif ve amaca yönelik hale getirmeli, sosyal-ekonomik gelişmeyi hızlandırma mücadelesinin kitüt önemdeki eğilimleri ile kopmaz biçimde bağlamalıyız.

Sözkonusu olanın sadece kadrolarla çalışmanın örgütlenmesinin yetkinleştirilmesi değil, yenilenmenin görevlerine uygun bir kadro politikasının oluşturulması olduğunu bir kez daha belirtiyorum. Ancak böylesi geniş bir yaklaşım sonucunda, kadrolarla çalışma, köklü, devrimci değişimi gerçekleştirme amacına hizmet edecektir.

V.I.Lenin, kadrolarla çalışmaya herşeyden önce politik bakımdan yaklaşmak gerektiğini öğretti. Bunu, belirli bir aşamada çözüme kavuşturulacak sorunların özü ile kadroyu "yeni görevlere uygun olarak yeni bir bakış açısından" seçme arasındaki kopmaz bağ içinde gördü. Toplumsal gelişmenin günümüzdeki aşamasına uyguladığımızda bu ne anlama geliyor?

Kadroların, yenilenmeye, ülkenin sosyal-ekonomik gelişmesinin hızlandırılmasına karşı tutumları, ama sözde değil, iş üzerindeki tutumları, bugün, kadro politikamızın belirleyici ölçütüdür. Biz el-

bette kadroların yetiştirilmesinin ve faaliyetinin uzun bir süredir en iyi koşullarda gerçekleşmediği olgusunu da gözönünde bulundurmalıyız. Değişikliklerin kolayca gerçekleşmemesinin nedeni de buradadır. Kadro yapısını düzeltmek için zahmetli, titiz, sabırlı bir çalışma yapmak zorundayız.

Biz inisiyatifli, düşünen, enerjik, cesurca ileri atılmayı isteyen ve bunu yapan, başarıya ulaşma yeteneğindeki insanları destekleme hattını kararlı biçimde başlattık. Bizde böyle çalışan çok insan var. Merkez Komitesi'nin Nisan Plenumu'nun ve 27. Kongre'nin kararları bunları coşturdu ve yaratıcı faaliyetleri için geniş olanaklar sağladı. Şu ekonomi yöneticilerinin yeteneklerinin yeni koşullarda nasıl çarpıcı ve güçlü bir şekilde ortaya çıktığına bir bakın: İvanovo'dan Vladimir Pavloviç Kabaidze, Leningrad "Elektrosila" işletmelerinden Boris İvanoviç Fomin, Taganrosk "Krasniy Kotelşik" işletmesinden Anatoliy Alekseeviç Parşin, Novolipetsk Metalurji işletmelerinden İvan Vasileviç Frantsenyuk, Novoçerkask Giyim Fabrikası müdürü Raisa Georgievna Roşçinskaya, Donetsk "Sotsialişeskiy Donbas" maden işletmesinin müdürü Yuri İvanoviç Baranov, "Mosobltselstroy" birliğinin 18 numaralı işletmesinin yöneticisi Nikolay İliç Travkin, Belorusya "Mir" devlet çiftliği kompleksinin müdürü Aleksandır Nikolaeviç Duduk, Kuban'dan ünlü çalışma ekibi başkanı Mihail İvanoviç Klepikov, kolhoz başkanları olarak Belgorodsk bölgesinden Vasiliy Yakovleviç Gorin, Stavropo bölgesinden Nikolay Dimitrieviç Tereşçenko, Gorki bölgesinden Mihail Grigorieviç Vagin, Novosibirsk bölgesinden Yuri Födoroviç Bugakov ve daha birçok başkaları...

Böylesi işçileri her olanaklı yolla desteklemesini, onların bağımsızlığına ve girişimciliğine değer biçmesini öğrenmeliyiz. Her parti örgütünde, her emekçi kolektifinde herkesi etkili kararların alınmasına, görüşlerin en açık biçimde ve içtenlikle değiş tokuşuna yönelmeyi özendirecek bir atmosferin yaratılması önemlidir. Bugün hâla sık sık başvurulun azarlama, bir başka yere gönderme, baskı yapma gibi yöntemlerden kesinlikle kurtulmanın gerekli olduğunu söylemeye gerek bile yok. Biz yenilenmeden yanayız, ama kadro-

ların silkelenmesinden yana değiliz. Yoldaşlar, insanlara saygı göstermek ve onlara daha fazla güvenmek gereklidir.

Bugün herkes yeteneklerini ortaya koyma olanağına sahiptir. Ve çalışmak isteyenlere hem öğütle, hem de yoldaşça titizlikle yardımcı olmalıyız. Eskiye inatla yapışanlarla, süren değişimlere ilgisiz kalanlarla ve bunlara karşı çıkanlarla yollarımız ayrılmaktadır.

Görüldüğü gibi, yenilenme karşısındaki tutum ve bunun yaşama geçirilmesindeki gerçek eylem, kadroların değerlendirilmesindeki belirleyici yaklaşımdır. Bununla herşeyden önce ve herşeyin üzerinde, yetersizliklere, sıradan çalışmaya, ilgisizlik ve pasifliğe karşı uzlaşmaz bir tutumu, ileri ve ilerici olan herşeye bağlılığı kastediyorum.

Yenilenme, işçilerden bilgi ve yüksek mesleki uzmanlık talep ediyor. Bugün kimse en güncel bilgilere ve çokyönlü hazırlığa; üretim, bilim ve teknik idare, ekonomi, emeğin örgütlenmesi ve teşvik edilmesi, psikoloji alanlarında derin bir bilgiye sahip olmadan yapamaz. Genel sözlerle söylersek, ülkenin entellektüel potansiyelinden azami derecede yararlanmalıyız ve bunun yaratıcı etkisini büyük ölçüde artırmalıyız.

Örgütlülük ve disiplin, giderek daha büyük bir anlam kazanıyor. Bunlar her zaman, her yerde gereklidir, ancak en son teknolojilerin geniş ölçüde uygulandığı modern üretim koşullarında özellikle önemlidir. Son yıllarda, işlerin düzene sokulması ve kayıtsızlığın altedilmesi sonucunda ekonomik büyüme oranlarında gözle görülür bir artış sağlanmıştır.

Ama bu görev hâlâ güncelliğini koruyor. Disiplinin gevşemesinin ve sorumluluk duygusunun azalmasının kökleri, derindedir ve bunun acılı sonuçlarını bugün de duyuyoruz. İnsan yaşamına da mal olan Çernobil atom elektrik santralindeki kaza, "Amiral Nahimov" gemisinin batışı, bir dizi hava ve tren kazası gibi trajik olayların ana nedenleri, işte bu suç düzeyindeki sorumsuzluk ve kayıtsızlıktır.

Her yerde, böylesi olayların tekrarlanmasının her türlü olasılığını dışta bırakacak bir atmosfer yaratmak gereklidir. Örgütlülük, di-

siplin, dürüstlük, etkinlik herkes için yasa haline gelmelidir.

Son olarak, en önemli talep, kadrolarımızın dürüstlük, doğruluk ve alçak gönüllülük gibi, insani niteliklere ve yüksek bir ahlaka sahip olmalarıdır. Yalnız geçmişten değil, son zamanların deneyiminden de biliyoruz ki, toplumun ahlak sağlığını güçlendirmeden yenilenmeyle ilgili görevleri çözemeyiz. Ahlaki, manevi değerler alanında bugün böylesine acılı olumsuz olaylarla karşılaşmamız bir raslantı değildir. Bununla sarhoşluğa, zimmete para geçirmeye, rüşvetçiliğe, görevi kötüye kullanmaya ve adam kayırmaya karşı mücadeleyi kastediyorum.

Parti üyelerinin her şeyden önce de üst düzey yöneticilerinin ahlaki tutumuyla ilgili her şey, toplumda özel bir dikkatle izleniyor. Önemli bir hedefimiz, her düzeydeki komünist yöneticilerin pırıl pırıl, dürüst çehresini, bir dizi yozlaşmış unsurun suçları nedeniyle bir ölçüde silinmiş bu çehreyi yeniden oluşturmaktadır.

Politik Büro, günümüzdeki kadro politikasının özünü ve ana hedefini, öncelikle partinin kendisinden, kendi kadrolarından beklediği artan talepler olarak görüyor. Toplumun yenilenmesinin derinleştirilmesi, partinin ve Merkez Komitesi'nden temel örgütlere kadar tüm düzeylerdeki kadroların yaptığı çalışmanın yeniden düzenlenmesi anlamına geliyor. Bu, tüm alanlarda Lenin'in ilkelerini ve parti yaşamı normlarını yaratıcı olarak anlamak ve kararlılıkla uygulamaktır.

Yenilenme partide nasıl yürüyor? Parti komiteleri, parti yöneticileri ve aktivistleri ortaya nasıl bir örnek koyuyorlar?

Bugün parti komitelerinin ve yöneticilerinin çoğunun, bu çalışmaya büyük bir sorumluluk duygusuyla ve değişim için içten bir istekle katıldıklarını söyleyebiliriz. Ama henüz birçok şey ile başatme yeteneğinde değiller. Ancak, deneyim kazanıyorlar ve her geçen gün daha kararlı davranıyorlar. Bu değişimler, ilerlememize ivme katmak için güvenilir önkoşullar yaratıyor.

Tüm parti kadrosu yenilenme sınavından geçiyor. Kararlılıkla ileriye atılanlarla yerinde sayanlar arasında gözle görülür bir uçurum oluşmuştur. Yenilenme okulu, kimi parti yöneticileri için kolay

olmuyor. Bunlar parti komitelerinin doğasına son derece aykırı olan günlük işleri ayarlama işlevinden henüz vazgeçemiyor. Her sorunda herkes adına karar vermeyi ve herşeyin iplerini sıkıca elde tutmayı arzuluyorlar. Ancak bu, her zaman olduğu gibi, kadroların kendilerine teslim edilen işlere karşı sorumluluklarının artmasını, girişimlerinin ve bağımsızlıklarının gelişmesini engelliyor.

Parti görevlileri, yaratıcı düşüncüyü geliştirmek yerine, sık sık insanların girişimciliğine ve aktifliğine ters tepki gösteriyorlar ve bunları neredeyse doğal afet gibi görüyorlar. Ama parti komitelerinin yenilenme koşullarındaki son derece önemli görevi, yığınların yaratıcılığına öncülük etmek, insanlara yetersizlikleri ortadan kaldırmada ve olanaklı en kısa zamanda işe koyulmada yardımcı olmaktır.

Ama yoldaşları, kimi zaman olayları suni olarak hızlandırmaları ve arabayı atın önüne koşmamaları için de uyarmak gerekiyor. Yenilenme, gelişmenin hızlandırılması, toplumsal gelişmenin nesnel yasaları üzerine oturuyor. Ancak her toplumsal gelişmede olduğu gibi, burada da başlıca önem taşıyan, insan faktörü de içinde, öznel faktörün rolüdür. Bunun etkisi olumlu da olabilir olumsuz da. Bu nedenle, halkın yaşamını büyük ölçüde etkileyen yenilenme süreci aşırı idari ve düşüncesiz yaklaşımlardan uzak tutulmalıdır. Hiçbir yerde, ekonomik ve toplumsal sistemimizin tek bir unsurunda bile, yenilenme kavramının değer yitirmesine izin vermemeliyiz. Yenilenmenin arkasına gizlenerek zamana ayak uydurma çabalarını, kariyer ve bencil çıkar gözetken tutumları görmeli ve bunlara anında tepki göstermeliyiz. Somut iş yerine edilen boş sözlerin önünü hemen kesmeliyiz.

Demokrasiyi daha da geliştirmeden, emekçilerin daha geniş katılımını sağlamadan yenilenmenin görevlerini yerine getiremeyeceğimizi bir kez daha belirtmek istiyorum. Parti komiteleri ve tüm parti kadroları demokrasinin derinleştiği, halkın politik ve ekonomik faaliyetinin arttığı koşullarda çalışmayı öğrenmelidir.

Yöre ve kent parti komitelerinin yeni biçimde davrandıkları durumda yenilenmenin daha çabuk hız kazandığını gösteren pek

çok deneyim var. Bu, anlaşılır bir şeydir. Bunlar, temel parti örgütlerine, emekçi kolektiflerine daha yakın ve böylece de ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesinin hızlandırılması savaşının ön sıralarında yer alıyorlar. Bu komitelerin pekçoğu doğru tutumu almış ve partinin yenilenme çizgisini kararlılıkla ve düzenli uygulamaya başlamışlardır.

Bununla birlikte, durumun yerinde incelenmesi, basında çıkanlar ve emekçilerin Parti Merkez Komitesi'ne yolladıkları mektuplar açıkça şunu gösteriyor: Yöneticileri geçmişteki gibi yaşamaya devam eden ve eski yöntemlere göre davranan bazı kent ve yöre parti komiteleri şu ya da bu ölçüde yenilenmenin kenarında kalıyorlar. Tek bir şehir ya da yöre komitesi bile söz konusu olsaydı, buna ilgisiz kalmamak gerekirdi. Oysa bu, yaygınlaşmış bir belirtidir ve yoldaşlar, bizi kaygılandırması gerekmektedir. Kent ve yöre komitelerinde, bunların sekreterlerinin çalışma tarzının, çalışma yöntemlerinin ve davranışlarının bir sonucu olarak böylesi pek çok durum ortaya çıkmaktadır.

Kanımcı partinin bu çok önemli bileşenine daha fazla dikkat ayırmamız, yöre ve kent komitelerinin yenilenmede daha hızlı aktif tutum almalarına yardımcı olmamız yerinde olacaktır. Böylece temel parti örgütleri de daha iyi çalışacaklar ve emekçi kolektiflerine görevlerini yerine getirmede yol göstereceklerdir. Komünistlerin faaliyetinin nasıl sürekli arttığını, parti örgütlerinin çalışmasında atılığın ve biçimciliğin adım adım nasıl geriletildiğini ve etkisizleştirildiğini görüyoruz. Ama bu alanda daha yapılacak çok iş var. Parti temel örgütlerinin etkili bir yardıma ve desteğe ihtiyacı var.

Yoldaşlar sosyal-ekonomik gelişmenin hızlandırılması konusundaki stratejik çizginin gerçekleştirilmesinde ekonomi kadroları muazzam bir sorumluluk taşıyorlar. Ekonominin yönetiminde idari yöntemlerden ekonomik yöntemlere, sorumlu ve yaratıcı bir yöneticiliğe geçiş, ülke çapında boy atıyor.

Halen, üretimin yeniden donatılması ve sosyal sorunların çözülmesi için, işletmelerdeki ve birliklerdeki emekçi kolektiflerinin

emrine önemli miktarda mali olanak ve maddi-teknik kaynak sunuluyor. İşyeri yöneticileri geniş haklarla donatılıyor, bu haklar onlara sadece ekonomik bakımdan olanaklı olan taktif görevleri yerine getirmeleri için değil, aynı zamanda beşyüzlük plan dönemindeki ve onu aşan bir zaman dilimindeki uzun erimli amaçlara ulaşmaları için veriliyor. Kısaca söylemek gerekirse, enerji ve işbilir ekonomî yöneticilerinin bütün yeteneklerinin alabildiğine gelişebileceği yeni bir ekonomik, politik ve toplumsal durum oluşuyor.

Ekonomi kadrolarının çoğunluğu; partinin ve hükümetin yöneticilik faaliyetlerinde reform yapmak için aldığı geniş kapsamlı önlemleri destekliyor ve bu önlemlerin pratikte gerçekleştirilmesine gidecek daha aktif girişiyor. Daha şimdiden birçok yararlı girişimin gerçekleştirilmesinde olumlu bir başlangıç görüyoruz. Leningrad ve Harkov'da oturanların, sanayi işletmelerinde birden fazla vardiya düzenleyerek çalışmaya geçme deneyimleri giderek daha geniş çevrelerde duyuluyor ve ilk ürünlerini vermeye başlıyor.

Leningrad kentinde ve bölgesinde, pratik olarak bütün önde gelen işletmelerde iki ya da üç vardiyalı çalışmaya geçildi. Böylece, akşam ya da gece vardiyasında çalışanların sayısında yaklaşık 50 bin kişilik bir artış oldu. Artık sabit fonlar daha iyi kullanılıyor ve daha hızlı bir şekilde yenileniyor. Üzerinde üretim yapılan alanlarda 350 bin metrekare üretimden kurtarılarak başka işlere ayrılabilir ve yeni yapılacak yapılar için gereken alan miktarında da 120 bin metrekare indirim sağlanabilir. Bütün bunlar, geçici değerlendirmelere göre, yatırımlarda 100 milyon rubleden daha fazla bir tasarruf sağlanmasını ve bu tutarın büyük kısmının konut yapımına ve diğer sosyal amaçlı işlere ayrılmasını olanaklı kılıyor.

Bu yılın başında, Volga Otomobil Fabrikası ve Sumi'deki "Frunze" Makine Yapımı Birliği örneklerini izleyerek ekonomik muhasebe ve kendi kendini finanse etme yöntemine tam olarak geçen birlik ve işletmelerin yönetici ve uzmanları çok sayıda yaratıcılık örneği veriyorlar.

Belorusya demiryolu yönetimi ve ülkedeki daha bir dizi demiryolu yönetimi, yeni ekonomik yöntemlere geçmeyi başarma konusun-

da ilginç deneyimler kazandılar. Bu da, bu işkolunda yapılan çalışmalarla elde edilen sonuçların iyileşmesini ve emek üretkenliğinin yükselmesini sağladı. Ukrayna'nın bazı bölgelerindeki emekçi kolektifleri, kaynak tasarrufu hareketini geniş ölçüde uygulayarak iş üzerindeki yaratıcılıklarını ve girişimciliklerini kanıtladılar. Plan hedeflerine zamanından önce ulaşılması için rezervler keşfeden madenci ve demir fabrikası işçi ekiplerinin girişimleri de desteği hak ediyor. Sverdlovsk'daki, Lipetsk'teki ve diğer bazı kentlerdeki emekçi kolektifleri konut sorununun ve başka sosyal sorunların çözümünde iyi örnek oluyorlar.

Kırsal alanda gittikçe daha fazla miktarda tahıl ve başka ürünler sanayi yöntemleriyle yetiştiriliyor. Kolhozlarda ve sovkozlarda ekonomik muhasebe esasına göre ve tamamen sipariş üzerine çalışan kolektifler kuruluyor. Bu da tarım ürünleri üretimini sürekli yükseltiyor ve ekonominin verimliliğini ve etkililiğini artırıyor.

Ama gene de açık yüreklilikle şunu söylemeliyiz: Ekonominin yönetimindeki ve çalışma tarzındaki modern yöntemlerin kadrolar tarafından benimsenmesi süreci karmaşık ve çelişkili bir şekilde gelişiyor. İnsanın canını sıkıcı olaylar ve başarısızlıklar da oluyor. Ürünlerin kalitesinin devlet tarafından kontrol edilmesine başlanması bu konuda çok belirgin bir örnektir. Pek çok kolektif bu önlemin taşıdığı büyük önemi anladı ve kendini yeni koşullarda çalışmaya uydurdu. Güçlük de çekilse, bu kolektiflerde bu işler iyi gidiyor. Çalışma disiplini pekiyor ve ürünlerin kalitesi yükseliyor.

Ama kendilerinden böyle yüksek düzeyde taleplerde bulunulması karşısında çaresiz kalanlar da var. Bunlar kolları sıvayıp kalitenin düzelmesi için çaba göstereceklerine, hem kendilerini hem de başkalarını, olası kargaşalarla, anlaşmazlıklarla ve hatta fabrikalarının işlemez duruma gelmesiyle korkutuyorlar.

Yoldaşlar, durumu hiç de küçümsemek, basitleştirmek niyetinde değilim. Ama açık olan bir şey var. Biz komünistler ve Sovyetler Birliği'ndeki bütün insanlar, pek çok fabrikada umutsuzca her yıl modası geçmiş, tüketiciler tarafından ciddi ve gittikçe artan bir

şekilde eleştirilen ve bilimsel-teknik ilerlemeye ayakbağı olan eşyalar üretilmesine daha fazla razı olamayız. Büyük bir davayı başlattık ve bu davayı sonuna kadar götürmek zorundayız.

Ekonominin yönetiminde modern yöntemlere, birliklerin ve işletmelerin haklarının genişletilmesine geçilmesi, bakanlıklar ve merkezi devlet organları açısından yeni bir durum ortaya çıkıyor. Bunların çalışma stil ve yöntemlerinin yenilenmesi sorunlarını Merkez Komitesi'nin 1986 Haziranında yapılan Plenumda tartışmıştık. O zamandan bu yana neler yapıldı?

Bakanlıkların ve merkezi devlet organlarının çalışmalarında, yavaş ve güçlükle de olsa değişiklikler meydana geliyor. Sanayi kollarının yönetimleri, işletmelerin ekonominin yeni koşullarda yönetilmesine geçmesiyle ilgili önerilerin hazırlanıp geliştirilmesine doğrudan katılıyorlar. Bilimsel-teknik politikayla ilgili, işletmelerin yeniden yapılandırılması ve modern taleplere uygun malların üretimine geçiş ile ilgili sorunlara büyük bir dikkatle eğiliyorlar.

Bazı sanayi kollarını ve daha alt alanları yetenekli kişilerle güçlendirdik. Yönetime, genel olarak, modern biçim ve tarzda iş görmek ve modern çalışma yöntemlerinin devreye sokulmasını sağlamak isteyen enerjik uzman kişiler getirildi. Bakanlıkların ve merkezi dairelerin aygıtına bundan sonra da inisiyatif sahibi ve yüksek düzeyde kalifiye kadrolar alınarak söz konusu aygıtın çalışmaları aktif bir şekilde yetkinleştirilmeli, bu çizgi sürdürülmelidir.

Öte yandan bakanlıkların ve öteki merkezi devlet organlarının çalışmasında parti ve devlet kararları yaşama geçirilirken savsaklamaya ve sorumsuzluğa göz yumulması olayı karşımıza çıkmaya devam ediyor. Aygıtın eli ayağı hâlâ şu ya da bu ölçüde eski belirlenmeler ve yönergeler tarafından bağlanmıştır, aygıt atılıkları içinde kalmayı sürdürmekte ve haklarından vazgeçmek istememektedir.

Biz, yoldaşlar, bakanlıklardaki ve öteki merkezi devlet organlarındaki aygıttaki yönetici kadroları ve onların yardımcılarını çalışmalarını köklü bir şekilde yenilemelerinin zorunlu olduğu konusunda ilk defa uyarıyoruz. Bunu sağlamak için işe girişmek ve soruna yaklaşma konusunda yeni yollar açmak için her türlü olanak

hepsinin önünde var. Ama, bir bakanlığın ya da o bakanlıkta yönetici konumlarda çalışanların bir şey yapmadan durmalarına ve hatta yenilenmeyi engellemelerine izin verilmemelidir. Plenum kürsüsünden böyle bir uyarı yapmak zorunlu duruma gelmiştir, çünkü devletin ve halkın çıkarları, büyük politika sorunları söz konusudur. Burada Lenin'in şu uyarısını hatırlatmak yerinde olacaktır: "... aygıt politika için vardır... politika aygıt için değil".

Dış ekonomik ilişkiler konusundaki faaliyetin yenilenmesi ve pek çok bakanlığa ve birliğe dış pazarlara doğrudan girme hakkının tanınması, bunun yanı sıra bütün işletmelere sosyalist ülkelerdeki iş ortaklarıyla doğrudan işbirliği ilişkileri kurma hakkının tanınması, kadroları yeni koşullarla karşı karşıya getiriyor. İşkollarını yöneten bakanlıklar da, uzun zamandan beri bunun için çaba gösteriyorlar.

Dış ekonomik faaliyette bir başarının ancak, bilim ve teknoloji kazanımlarından aktif yararlanılmasıyla, kadroların yeni gerekliliklere göre yetiştirilmesiyle, yeni piyasalar açılmasıyla ve daha bir sürü başka şeyle olanaklı olduğunu kavramak zorundayız. Önümüze açılan olanakları gerçeğe çevirmenin ana önkoşulu dünya düzeyine erişmiş kalitede mallar üretmektir.

Kararlar alındıktan sonra, çok çeşitli örgütsel sorunlara, dış ticaret örgütleriyle işkolu yönetim organları arasındaki ilişkileri ve bunların hak ve görevlerini açıklığa kavuşturmak için az zaman ve çaba harcanmadı. Örgütlenme dönemi artık bitmiştir. Şimdi çabalarımızı pratik işlere yöneltmeliyiz. Bütün yabancı iş ortaklarımızla, öncelikle de sosyalist ülkelerdeki iş ortaklarımızla ekonomik ilişkilerimizi enerjik bir şekilde geliştirmek için elimizden geleni yapmalıyız.

Gelişmenin hızlandırılması stratejisinin başanya ulaşmasının, herşeyden önce, bizim bilimsel-teknik ilerleme ile ilgili görevleri ne ölçüde yerine getirdiğimize ve sosyalizmin üstünlüklerini bilimsel-teknik devrimin sonuçlarıyla bağlamakta ne kadar beceri gösterdiğimize bağlı olduğunu daha önce de söylemiştim.

Burada, gerçek sonuçlar, bilimsel bilgi durumu ve bilim ve teknolojinin önde gelen doğrultularında ilerlenmesini olanaklı kılan tama-

men yeni tip makine ve teknolojilerin geliştirilmesine yol açan yeni orjinal fikirler tarafından belirlenmektedir. Yenilenme konusunda bilimin önüne konan stratejik görev budur.

Bunun gerçekleştirilmesiyle ilgili olan herşey önemlidir: Yüksek okullara öğrenci alınmasından, uzmanların eğitiminin kalitesinden Bilimler Akademisine üstün yetenekli bilim adamlarının alınmasına, bilimsel çalışma yapan öğrenci birliklerinin çalışmalarından akademilere ya da işkollarına bağlı araştırma enstitülerinin araştırma programlarına, araştırma kolektiflerindeki yaratıcı havadan bilimin örgütlenmesi ve teşvik edilmesi için en etkili yöntemlerin uygulanmasına kadar herşey.

Günümüzde, bilim ile üretimin bütünleşmesi özel bir önem kazanıyor. Burada, tek tek işkollarının sınırlarını aşan bilimsel-teknik komplekslere özel bir rol düşüyor. Bugün bunların sayısı 20'nin üstündedir. Yeni fikirlerin geliştirilmesinin hızlandırılması konusunda ve özellikle de bilim ve teknikte elde edilen sonuçların kullanıma sokulması konusunda bu komplekslerin çalışmalarına büyük umutlar bağlıyoruz. Bu nedenle, tek tek işkollarının sınırlarını aşan bilimsel-teknik komplekslerin çalışmalarına daha fazla dikkat gösterilmelidir. SSCB Bilimler Akademisi Prezidyumu ilgili bakanlıklar ve diğer merkezi devlet organları, gerekli olan herşeyi bu komplekslerin hizmetine sunmakla, onlara gerekli desteği sağlamakla ve sonuç getiren bir faaliyete çok yanlı katkıda bulunmakla görevlendirildiler.

Akademi, yüksek okul ve işkolu düzeyindeki araştırmaların doğru koordine edilmesi, doğal bilimlerde, teknik bilimlerde ve toplumsal bilimlerde gösterilen çabaların biraraya getirilmesi, yürütülen incelemelerin karmaşıklığı, temel sorunları derinlemesine ele alarak sunmak ve somut gelişmelerdeki etkililik ve verimliliğin yükseltilmesi gibi önemli sorunlar, dün olduğu gibi bugün de ciddiliklerini koruyorlar ve hâlâ çözülmemişlerdir.

Plenum adına, bütün bilim adamlarımıza ve bilim alanında çalışanlara şunu söylemek istiyorum: Yenilenmeye aktif bir şekilde katılmak için bilimin kendisini iyice yenilemesi gerekiyor. Yaşam

bizi acele etmeye zorluyor. Bilimde önde yer almayan, her yerde geri kalmak tehlikesiyle karşı karşıyadır. Zamanımızda sorun böyle konuyor, zamanımız bilim ve teknikte insanlığın şimdiye kadar görmediği ölçüde olağanüstü derinlikte değişiklikler zamanıdır.

Bu, parti komitelerini, bakanlıkları ve öteki merkezi devlet organlarını, bunların yanı sıra ekonomi organlarını, bilimin ihtiyaçlarını karşılamakla ve bilime sonuç alıcı ve pratik bir destek sağlamakla yükümlü kılıyor. SSCB Bilimler Akademisi Prezidyumu'nun ve Akademi Başkanı G.I.Marçuk'un bu konuda ilginç fikir ve önerileri olduğunu biliyoruz. Bu fikir ve önerilerin MK ve hükümet tarafından destekleneceğine güvence verebilirim.

Sosyal-ekonomik, bilimsel-teknik ve manevi alanlardaki ilerleme perspektifleri büyük ölçüde eğitim sistemine ve bu sistemin kalitesine bağlıdır. Genel eğitim yapan ve meslek eğitimi yapan okullarda reformu başlattık. Bildiğiniz gibi, bu reform karmaşık koşullarda uygulanıyor ve bundan ötürü de, okulun maddi-teknik temelini güçlendirilmesinden içeriğe, eğitim ve öğretimde uygulanan biçim ve yöntemlere kadar bütün alanlara sürekli dikkat gösterilmesini gerektiriyor. Yüksek öğretim ve meslek öğretiminin yeniden düzenlenmesi, yüksek okullarda çalışan kadroların maaşlarının ve yüksek öğrenim ve daha üst düzeyde öğrenim görenlerin burslarının artırılması için kararlar alındı. Bütün bunlar, gerek bilim ve üretimin hızlı bir şekilde gelişmesi, gerekse kongre kararlarının yerine getirilmesi için olumlu koşullar yaratıyor. Biz, bu kararları yaşama geçirmekle, daha hızlı bir şekilde sonuç elde etmekle yükümlüyüz.

Uzman kadroların sürekli ve yeniden eğitimi sistemi yeni temeller üzerine oturtulacaktır. Modern üretim koşullarında, bütün çalışanların somut bilgi, yetenek ve becerileri sürekli yenilenmeli ve yetkinleştirilmelidir. Devlet eliyle sürekli eğitim yapan bir sistemin kurulmasını, 27. Parti Kongresi en önemli görevlerden birisi olarak saptadı. Biz bu kararı gerçekleştirmek zorundayız. Özellikle yeni ve en yeni teknik ve teknoloji alanlarında kadroların meslek bilgilerini ancak bu şekilde günümüzün istemleri düzeyinde tutulabi-

lir. Bu sorunla ilgili önerilerin hazırlanıp geliştirilmesi işinin bir an önce tamamlanmasının ne kadar önemli olduğunu kanıtlamaya hiç gerek yoktur.

Son olarak, planlama, maliye ve öteki ekonomi organlarımızdaki kadroların görevleri konusunda birkaç şey söyleyeceğim. Bütün bu kadrolar, ekonomi reformunun getirdiği görevleri gözünde tutarak çalışmalarını temelden yeniden düzenlemelidir.

Ülkenin ekonomi organları, ekonomi mekanizmasının ve ekonominin yönetiminin yenilenmesi için birçok öneride bulundular. Ama buralardaki kadrolar, açık söylemek gerekirse kendilerini yavaş bir şekilde yeniliyorlar ve hatta, benim kanımca, üretimdeki ekonomik yenilenmelerin gerisinde kalıyorlar. Buralarda olanlar, merkezi ekonomi organlarının ve onlara bağlı olarak çalışan yerel organların işlevlerinin önemli ölçüde değiştirilmesini gerekli kılıyor.

Bunlara çalışmalarında yol gösteren, 27. Parti Kongresi tarafından formüle edilen politik yönergeler olmalıdır. Ülkede uygulanmakta olan ekonomik reform ile, bir yandan ekonominin alt birimlerinin kendi karar alma yetkileri kapsamlı bir şekilde artırılırken, bir yandan da merkezi yönetim ögelerinin daha da güçlendirilmesi, ve aynı zamanda, merkezin işkollarının, birliklerin ve işletmelerin dar görüşlü vesayetinden kurtarılması amaçlanıyor. Şimdi bütün kadrolar, ama özellikle ekonomi organlarının yöneticileri bu anlamda etkinlik göstermeli ve eski çalışma yöntemlerini bırakmalıdır.

Ekonomi kadrolarının faaliyeti ile doğrudan ilişkili olan başka bir sorunun üzerinde duralım. 12. Beş Yıllık plan dönemiyle ilgili planda, sosyal alanların geliştirilmesine özel bir önem verildi. Bunu, sosyal alandaki durum zorunlu kılmıştır. Üretimin gelişme düzeyi ile sosyal alanların gelişme düzeyi arasında ortaya çıkan uçurumu daha büyük bir hızla kapatmalıyız.

Parti kongresi bu sorunla ilgili politik yönergelerde ciddi düzeltmeler yaptı ve sosyal alana yeteri kadar ilgi gösterilmemesinin bilimsel-teknik ilerlemede ve üretimin etkinliğinin ve verimliliğinin artmasında geri kalınmasına yol açtığı, eldeki potansiyelden yararlanılmasını engellediği sonucunu çıkarttı.

Uzun yıllar boyunca, ekonomiyi yönetenlerden sosyal sorunların çözümü konusunda gereken ciddiyette hesap sorulmamış olması onların çalışma tarzını ciddi bir şekilde etkilemiştir. Ortaya çıkmış olan durumun kararlılıkla düzeltilmesi gerekiyor. Parti komiteleri kararlı bir tavır almadıkça ve hükümet tutarlı pratik adımlar atmadıkça bu pek olanaklı olmayacaktır.

Çok taze bir örneği ele alalım. Geçtiğimiz yılın sonunda, Astrahan'daki gaz kompleksinin genişletilmiş birinci kısmı işletmeye girdi. Buraya bir buçuk milyar rubleden fazla yatırım yapılmıştır ve burada 8000 işçi ve uzmandan oluşan bir kollektif çalışmaktadır. Ama bunlardan sadece 3000 tanesinin kalıcı bir evi vardır. Üstelik de, konut, poliklinik, kantin ve diğer sosyal alanda yer alan diğer yapıların inşaatında geri kalınacağı daha baştan planlarda yer almıştır. Bu planlama organlarının sosyal sorunlara yanlış yaklaşımlarının yol açtığı içler acısı bir sonuçtur. Bu durum, en çabuk bir şekilde düzeltilmelidir.

Partinin sosyal politikasının aktif bir şekilde yürütülmesi konusunda bütün düzeylerdeki yöneticiler sorumluluk taşıyor. Yöneticilerin faaliyetlerinde öncelikli yeri insanların çıkarlarının alması istemini yaşamın kendisi dayatı ve sosyal sorunları çözme yeteneği yönetici kadroların gerek mesleksen, gerekse politik bakımdan olgunluklarının ana ölçütlerinden birisi durumuna geldi.

Yoldaşlar! 27. Kongre kararlarının gerçekleştirilmesinde, Sovyet'lere, sendikalara, Komsomol'a ve öteki toplumsal örgütlere ve buralardaki kadrolara önemli görev düşüyor. Çalışmalarını baştan aşağı yenileme görevi onlara da düşüyor. Nitekim, bu yenilenme başlamış durumdadır.

Bu yenilenme hangi doğrultuda sürdürülecektir? Bu, büyük politik ağırlığı olan bir sorundur, çünkü burada, politik sistemimizin çok önemli kurumları söz konusudur. Yenilenme gerçekleştirilirken şimdiki durum olduğu kadar, bir bütün olarak Sovyet toplumunun, politik sistemin, sosyalist demokrasinin ve ekonomi mekanizmasının gelişme doğrultuları da gözönünde tutulmalıdır.

Şunu bir kez daha belirtmek istiyorum: Demokratikleşme süreci

ve yeni denetim ve yönetim mekanizmasının kurulması, partinin politik yönlendirmesiyle, devlet organlarının, sendikaların ve öteki yığın örgütlerinin aktif rolünün doğru bir birliğine ulaşması olduğunu veriyor.

Sovyetler'in faaliyetlerinin günümüz koşullarında iyileştirilmesi üzerine temel kararlar almış bulunuyoruz. Bu kararlar, Sovyetler'in kendi bölgelerinde gerçek yönetim organları olarak faaliyet göstermelerini olanaklı kılıyor. Sovyetler'in faaliyetlerinde değişiklikler oluyor, ama bugüne kadar olan değişiklikler tatmin edici düzeyde değildir. Sovyetler'in en kısa zamanda, kararlılıkla, bugünün ruhuna uygun biçimde çalışmaya başlamasında hepimizin çıkarı vardır.

Parti komiteleri, Sovyetler'in rolünü artırma süreciyle yakından ilgilenmeli ve onların işlerine yersiz müdahalelere, onların yerine geçilmesine izin vermemelidir.

Sovyetler'in başında olanların, Sovyet örgütünün tam kapasiteyle çalışmaya başlaması, ataletin, devamlı arkada birine bakıp talimat bekleme alışkanlığının üstesinden gelmeleri daha az önemli değildir. Sovyetler'in ve yürütme organlarının çalışmalarında demokratik ilkelerin geliştirilmesi, güçlendirilmesi zorunludur.

27. Kongre'de, emekçi halkın yaşamsal çıkarlarını etkileyen, Sovyetler'den başka kimsenin çözemeyeceği pek çok sorun olduğunu söyledik. Bunlar toplumsal politikayla, hizmetler sisteminin iyileştirilmesiyle bağlı sorunlardır. Ancak Sovyetler yeni haklarını tam olarak kullanmadılar, ekonomik alandaki yöneticilerden yerinde, doğru taleplerde bulunmadılar. Bu, toplumsal ve kültürel tesislerin kuruluşunda birçok gösterge bakımından planların geçen yıl yerine getirilememesinin de nedenlerinden biridir.

Sosyal hizmetleri alalım. Bu alan, özellikle çok soğuk hava koşullarında çok eleştirilere uğruyor. Ama bu, Sovyetler'in doğrudan ve en önemli görevidir. Sovyetler, perakende ticareti, tüketici hizmetlerini, emekçi halkın dinlenmesini, eğlenmesini örgütlemeyi ve geniş tüketim malları üretimini iyileştirme çalışmalarını köklü biçimde değiştirmeli ve gıda maddeleri kaynaklarının yenilenmesi için olanakları daha geniş kullanmalıdır.

Sağlık hizmetleri ve eğitim alanlarında büyük boyutlu önlemler almayı planlıyoruz. Bunlar, Sovyetler'in çeşitli düzeylerdeki faaliyetleriyle doğrudan bağlıdır. Görevler artıyor, bu yüzden Sovyetler daha büyük bir kararlılıkla, daha etkili çalışmak zorundadır. Bu, Sovyetler'de ve Sovyetler aygıtında çalışan kadrolardan haklı olarak isteyebileceğimiz birşeydir. Sovyet insanların onlardan beklediği budur.

Yenilenme, her yönüyle sendikaları da ilgilendiriyor. Sendikaların hakları, işletmelerin ve birliklerin ekonomik bağımsızlıklarının artmasıyla birlikte önemli ölçüde genişlemektedir. Aynı zamanda, sendikaların sorumlulukları, emekçi kolektiflerine daha fazla yetki verilmesiyle ve özyönetimin gelişmesine bağlı olarak büyük ölçüde artmaktadır. Ve doğal olarak, kimse sendikaların sosyal politikayı yerine getirme görevlerini, işçilerin çıkarlarını savunma yükümlülüklerini onlardan geri almıyor.

Kısacası, sendikal alandaki kadrolara yönelik istemler önemli ölçüde artmıştır. Onların yenilenmede aktif bir tutum almalarına, her düzeyde karar almaya daha geniş katılımın koşullarının yaratılmasına yardımcı olunması zorunludur.

Şimdi, sendikalarda çalışmaları değerlendirme ve yeni yönetim organları seçme kampanyası tamamlanmak üzereyken ve Sovyet sendikalarının olağan kongresi yaklaşırken, yenilenmeyle ilgili tüm güncel sorunlar kompleksinin, kongre delegelerinin dikkat merkezinde bulunması önemlidir. Emekçi kolektifleri, yeniden örgütlenmenin ana halkasını oluşturmaktadır. Sendikaların, potansiyellerini açığa çıkarmaları, yeteneklerini ve haklarını yeniden değerlendirmeleri gereken yer burasıdır ve böylece onlar bütün halkın davası olan sosyal-ekonomik gelişmeyi hızlandırmaya katkılarını artırmalıdır.

Parti, toplumu daha sağlıklı yapma mücadelesinde, başından beri bu yoğun çalışmanın sağlam bir ikna temeline dayanması gerektiği görüşünden hareket etmiştir. Milyonlarca emekçinin bilincinin yenilenme ruhunda biçimlendirilmesi, ideolojik çalışmanın kilit doğrultularından biridir.

İdeolojik çalışmayı yaşama, bugün toplumumuzda yer alan süre-

ce daha da yaklaştırmayı önemli ölçüde başarmış bulunuyoruz. Yenilenme fikirlerinin yığınlar için gerçekten çekici olmasında, parti örgütlerinin, propagandacılarımızın büyük katkısı vardır. İdeolojik alanda birçok doğrultuda hâlâ daha çok ciddi çalışmalar yapmak gerekiyor. Bunlar arasında politik ve ekonomik eğitim, konferans faaliyetleri ve dış politik propaganda, ateizm eğitimi ve diğerleri de bulunmaktadır.

Merkez Komitesi parti örgütlerini, partinin tüm aktif üyelerini, tüm komünistleri ideolojik çalışmaya çekmeye yöneltiyor. Ama bu, hiçbir şekilde, ideolojik alanın, günün kalp atışlarını hisseden, görevlerin özünü tam anlamıyla kavrayan ve parti politikasını etkili biçimde propaganda etmeye, halkı ikna etmeye ve örgütlemeye yetenekli çok usta, bilgili kadrolarla güçlendirilmesi görevlerini ortadan kaldırmaz.

Günün koşulları, partinin ideolojik alandaki kadrolarının, ekonomiyi, hukuku, felsefeyi, sosyolojiyi, edebiyatı ve sanatı iyi bilen 27. Kongre kararlarının ve yenilenme doğrultusunun yaşamsal gerekliliğine derinden inanmış kişilerle güçlendirilmesini ısrarla gerektirmektedir.

Yoldaşlar, sosyalist yasallığın ve hukukun ve ülkede düzenin sağlanlaştırılması gereği, Sovyet mahkemeleri, savcılar, milis ve öteki düzeni koruma organları için önemli yeni görevler doğuruyor.

Merkez Komitesi, halkı kaygılandıran bu sorunlara büyük önem vererek, bir süre önce, “Sosyalist yasallığın, hukukun ve düzenin sağlanlaştırılması ve yurttaşların haklarının ve yasal çıkarlarının korunmasının güçlendirilmesi üzerine” özel bir karar aldı. Yargıçların, savcıların, adalet organlarında, miliste, hakem mahkemesinde, noterliklerde çalışanların otoritelerini yükseltmek ve onların ilkelere bağlılığını artırmak, aynı zamanda düzeni korumada yardımcı olan gönüllü milisleri desteklemek ve hukuk bilgisinin yayılmasına yardımcı olmak için her çabayı göstermek, parti komitelerinin ve yerel yönetim organlarının görevidir.

Partinin bu tutumu, hukukun bekçiliğini yapanlardan yüksek taleplerde bulunuyor. Emekçilerden gelen mektuplarda ve bölgeler-

den gelen şikayetlerde, bizzat hukuku koruma organlarında hâlâ usulsüzlükler yapıldığına ve bazı bölgelerde, toplumumuzun ve yurttaşlarımızın çıkarlarına karşı işlenen ağır suçlar ortaya çıkarılmazken, halkın deyişiyle “serçelere topla ateş edildiği”ne işaret ediliyor.

Hukuku koruma organları çalışanlarının önüne, bu karara sapsmadan uyma ve daha geniş demokrasi ve açıklık içinde çalışmaya ısrarla öğrenme, tüm halkın güvenine ve desteğine dayanma görevi koyuyoruz.

Şimdi diplomatik personelle ilgili birkaç söz söylemek istiyorum. Dışişleri Bakanlığı’nın çalışmaları şimdi yeniden örgütleniyor ve Bakanlığın merkezi aygıtıyla dış bürolarının yapıları yeniden düzenleniyor. Yeni yönetici kadrolar görevlendiriliyor. Bu çizgi tutarlılıkla izlenmeli ve diplomatik çalışmaların etkililiğini artırmaya ve bu çalışmaların SBKP ve Sovyet devletinin enerjik uluslararası faaliyetleriyle tam bir uyum içinde olmasının güvence altına alınmasına dikkat edilmelidir.

İdeolojik bakımdan sağlam ve mesleğinde iyi yetişmiş, partiye ve halka kendini adanmış kadrolardan oluşan devlet güvenlik örgütleri, anayurdun çıkarlarının uyanık bekçisidir. Sovyet Çekistlerinin, ülkemize karşı komploları zamanında açığa çıkarmaya ve bunları önlemeye devam edeceğine inanıyoruz.

Son olarak askeri kadroların görevleri üzerinde duralım. Parti, ülkenin savunma yeteneğine omuz verme çabalarını hiçbir zaman yavaşlatmıyor ve bu yaşamsal görevin yerine getirilmesinde askeri kadrolara özel bir rol veriyor. Bu, onların halka karşı muazzam sorumluluğunu belirliyor. Sovyet Silahlı Kuvvetleri de yenilenme sürecini yaşıyor. Silahlı Kuvvetler halkın barışçı çalışmalarını ve ülkenin güvenliğini koruyor ve enternasyonalist görevini onurlu bir şekilde yerine getiriyor.

Merkez Komitesi, ülkenin savunma kapasitesinin güçlendirilmesinde askeri personele, Sovyet subay kadrosuna güveniyor. Karmaşık uluslararası durumda bugün komünistlerin ve tüm ordu ve donanma personelinin tam bir sorumlulukla hareket edebileceklerine,

becerilerini daha da artıracaklarına ve tüm kuvvet ve birliklerin mücadeleye hazırlıklarını yükselteceklerine inanıyor.

Sovyet halkı ve partimiz Silahlı Kuvvetler'e güvenmektedir. Onlar Silahlı Kuvvetler'in güçlenmesi için ellerinden gelen herşeyi yapıyorlar ve hiç bir saldırgan gücün bizi hazırlıksız yakalayamayacağını düşünmek onların hakkıdır.

Yoldaşlar, son olarak kısaca 1987 yılı hedefleri üzerinde durmak istiyorum. Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü olan bu yılın bizim için özel bir önemi vardır.

Sovyet halkı, bu yıldönümünü toplumsal yaşamın tüm alanlarında köklü değişiklikler yaparak kutlamaya hazırlanıyor. Politik Büro bu yıl, tüm parti üyelerine ve tüm Sovyetler Birliği emekçilerine bir çağrıyla başvurmanın doğru olacağı kanısındadır.

Merkez Komitesi, komünistleri ve tüm Sovyet insanlarını ülkenin geleceği ve sosyalizmin gelecekteki çehresi için yapılması gerekenler konusunda daha büyük bir sorumluluk bilinci ve duygusu göstermeye çağırıyor.

Sosyalizmin kuruluşunda onyıllar boyunca çok şey başardık. Ama zaman bizden yeni istemlerde bulunuyor. Değişen koşullarda Sovyet toplumu, dinamizm sınavından, ilerleme basamaklarını hızla tırmanabilme yeteneği sınavından geçiyor.

Ekonomimiz, yüksek verimlilik, ileri teknolojileri getirebilme, birinci sınıf ürünler sağlama ve dünya pazarında rekabet edebilme yeteneğinde olup olmadığını ortaya koyacak bir sınavdan geçiyor. Moral anlayışımız ve tüm Sovyet yaşam tarzımız sosyalist demokrasiyi, sosyal adalet ve hümanizm değerlerini sürekli geliştirme ve zenginleştirme yeteneğinde olup olmadığı yönünde sınavdan geçiyor. Dış politikamızda, barışın savunulmasındaki kararlılık ve süreklilik, emperyalizmin körüklediği azgın silahlanma yarışı ve yine emperyalizmin yaygınlaştırdığı uluslararası gerginlik koşullarında esneklik ve dayanıklılık sınavından geçiyor.

Derin devrimci özü, planların Bolşevik gözüpekliliği, hümanist sosyal yönelimi bakımından şimdi yapılan çalışma, Ekim 1917'de

Leninci parti tarafından başlatılan büyük işlerin doğrudan devamıdır.

Bugün tüm dünya Sovyet halkına bakıyor: Görevin üstesinden gelebilecek miyiz? Dayanabilecek miyiz? Zamanın sosyalizmden talep ettiklerine yanıt verebilecek miyiz? Eylemimizle, kararlı çalışmamızla buna onurlu bir yanıt vermeliyiz. Ve bunu erteleyemeyiz.

Gayet iyi anladığınız gibi, yoldaşlar, 1987 yılının, partinin gelişmeyi hızlandırma stratejisinin uygulanmasında oynayacağı çok önemli bir rol vardır. Tüm Beşyılık Plan döneminin, en önemli projelerimizin ve uzun vadeli planlarımızın yerine getirilmesinin başansı, nasıl çalışacağımıza bağlıdır. Burada en baştan somut işler üzerinde, alınan kararların yaşama geçirilmesi üzerinde yoğunlaşmak önem kazanıyor. Genellikle kongre kararlarının yaşama geçirilmesinde bu, parti komitelerine ve örgütlerine, tüm emekçi kolektiflerine hergün zorlu, ama son derece önemli bir çalışma yapma görevi yüklüyor.

Biz, Beşyılık Plan döneminin ilk yılında ekonominin tüm dallarındaki ve yaşamın tüm alanlarındaki kazanımlarımızı pekiştirmek ve geliştirmekle kalmamalı, aynı zamanda bunları daha ileriye götürmeli, uzun erimli büyüme etmenlerinden tam olarak yararlanmalıyız. Tüm bu alanlarda mutlaka gözle görülür olumlu sonuçlar elde edilmelidir ve bunlara geri döndürülemez bir nitelik kazandırılmalıdır.

Kadroları mevcut görevlerin yerine getirilmesine ve 12. Beşyılık Plan dönemi hedeflerinin gerçekleştirilmesine yöneltirken, V.I.Lenin'in öğrettiği gibi, perspektifi gözden kaybetmemeli ve ekonomik ve toplumsal ilerlemenin yollarını somutlaştırmalı ve daha açık biçimde belirlemeliyiz.

13. Beşyılık Plan tasarısının sosyalizmin potansiyellerinden ve üstünlüklerinden daha tam olarak yararlanmayı olanaklı kılacak yeni yönetim sistemi temelinde hazırlanmasına yakında başlanacaktır.

Sürmekte olan köklü ekonomik yönetim reformu, sosyalist ekonominin işleyişinin temel sorunlarıyla, aynı zamanda politik ve sosyal yaşamın birçok yanıyla, çalışmanın ve stil ve yöntemleriyle ilgili olduğundan, bu sorunların Merkez Komitesi'nin gelecek plenumunda incelenmesi yararlı olacaktır.

Bu artan görevleri gözönüne alarak kadrolarımıza sesleniyoruz. Onlardan çalışmalarda örgütlü ve dikkatli davranmaları, emekçi kolektiflerinin yaratıcı güçlerini ve olanaklarını azami ölçüde harekete geçirebilme yeteneği göstermeleri isteniyor. Yeni ve kolay olmayan görevler yerine getirileceğinden, herkes, doğal olarak ortaya çıkabilecek olan sorun ve güçlükler karşısında gecikmeden ve dikkatli hareket edebilmeyi öğrenmelidir. Aslında hepimiz, politik olgunlukta, yeni çalışma ve sosyalist kuruluşun tüm sektörlerini yönlendirme yöntemlerinde ustalaşmada bir sınavdan geçmek zorundayız.

Kısacası, yeni yıl, 27. Kongrenin genel doğrultusunun yaşama geçirilmesinde yeni ve çok sorumlu görevler getiriyor. Politik Büro inanıyor ki, tüm kadrolarımızca derinliğine anlaşılmış bulunan ve akıllarına ve düşüncelerine yerleşmiş bulunan Kongre fikirleri yaşamda yolunu giderek daha kararlılıkla ve daha geniş çapta bulacaktır. Bu fikirler gelişmemizin hızını belirleyecek ve ülkenin ekonomik, toplumsal ve kültürel alanlarında köklü yeni adımlar atmasını güvence altına alacaktır.

Şimdiye dek söylenenleri şöyle özetlemek mümkündür: Hepimiz tek tek herbirimiz çalışmalarımızı hızlandırmak zorundayız. Yeni durumda, partimizin, tüm parti örgütlerinin ve tüm komünistlerin harekete geçirici rolü çok daha büyük bir güçle ortaya çıkmalıdır. Yaşamın nabzını sürekli duymak ve planların yaşama geçirilmesi için herşeyi yapmak önemlidir.

Bu bağlamda, şu ilkesel konuda görüşlerinizi almak istiyorum. Gelecek yıl parti yerel örgütlerinin kongrelerinden önce, bir Sovyetler Birliği Parti Konferansı'nın toplanması ve burada SBKP 27. Kongresi kararlarının yaşama geçirilmesi sürecinin geniş olarak göz-

den geçirilmesi ve Beşyılık Plan döneminin ilk yarısının sonuçlarının değerlendirilmesi herhalde yerinde olacaktır. Konferansın bir bütün olarak parti yaşamının ve toplumun daha da demokratikleşmesi sorunlarını da görüşmesi doğru olur.

Konferansta başlayacak olan tartışma, her bir parti örgütünün yenilenme çalışmalarına katkısının sıkı bir şekilde analiz edilmesi gereken yerel parti örgütlerinin kongrelerinde sürdürülebilir.

Sovyetler Birliği Parti Konferansı'nın SBKP'nin tüzüğüne uygun olarak toplanması bile parti yaşamımızın pratikte demokratikleşmesinde ve komünistlerin çalışmalarının gelişmesinde önemli bir adım olacaktır.

Yoldaşlar,

Yenilenme koşullarda kadro politikasını ve ülkenin sosyal ekonomik gelişmesini formüle ederek, Merkez Komitesi Plenumu önümüzdeki yıllarda çalışmamızın en önemli doğrultularını belirliyor.

Bugünkü Plenumda sürekli olarak Vladimir İliç Lenin'e, onun görüşlerine ve fikirlerine başvuruyoruz. Bu yalnızca bir büyük saygı gösterisi, yalnızca Leninci otoritenin tanınması değildir. Bu, günümüz koşullarında Leninizm'in ruhunu canlandırma, hem de mümkün olduğunca daha tam olarak canlandırma, yaşamımızda kadrolara yönelik Leninci istemleri yerleştirme yönünde ısrarla çalışmadır. Lenin'in devrimci mücadelenin başarısının, toplumda her köklü değişikliğin başarısının, büyük ölçüde partinin yarattığı havayla belirlendiğini, nasıl büyük bir sabırla, yorulmak nedir bilmeden öğrettiğini hatırlarsınız.

Biz ülkemizi, en gelişmiş devlet modeline, en ileri ekonomiye, en geniş demokrasiye, en insancıl ve yüce ahlaka sahip bir topluma her emekçinin kendisini ülkenin gerçek efendisi hissettiği, maddi ve manevi kültürün tüm ürünlerinden yararlandığı çocuğunun geleceğinin güvence altında olduğu, dolu ve zengin içerikli bir yaşam için her şeye sahip olduğu bir topluma dönüştürmek istiyoruz. Öyle ki, o zaman kuşkuçular bile şöyle demek zorunda

kalsınlar: Evet, Bolşevikler herşeyi başarabilir. Evet, hakikat onlardan yanadır. Evet, sosyalizm, insanın esenliğine, onun sosyal ve ekonomik çıkarlarına ve manevi zenginliğine hizmet eden toplumsal düzendir.

SBKP MK GENEL SEKRETERİ MİHAİL GORBAÇOV'UN SBKP MK PLENUMUNDA YAPTIĞI KAPANIŞ KONUŞMASI

Yoldaşlar,

Plenumumuz çalışmalarını tamamlıyor, gündemdeki temel konunun tartışması sona eriyor. Plenum çalışmalarının genel havası, yapılan tartışmalar şunu saptama olanağı veriyor: Merkez Komitesi Plenumuna görüşmek, tartışmak ve karara bağlamak için sunulan tüm konularda tam bir görüşbirliği vardı. Bu görüşbirliği biçimsel değildi. Bu, Merkez Komitesi'nin SBKP Nisan Plenumu ve 27. Kongre tarafından belirlenen stratejik doğrultunun başanyla yaşama geçirilmesinde taşıdığı sorumluluğun bilincinde olmasına dayanan bir birliktir.

Şimdi artık tartışmaları tamamladık, bu konuyla ilgili karar alacağız. Böyle bir anda doğal olarak şu soruyu sorabiliriz: Plenumumuz komünistlerin, Sovyet insanların umutlarını, beklentilerini gerçekleştirdi mi? Bu soruya nasıl yanıt verilebilir? En ciddi ölçütler açısından bile şimdiki plenum hem SBKP'nin, hem de Sovyet toplumunun yaşamında büyük bir politik olaydır.

Kanımca, plenum, partiyi, ülkeyi, bütün toplumu yenilenme yolunda önemli adımlar atmaya yöneltiyor. Ne var ki, plenumun tam önemi ancak zorunlu bir koşul yerine getirilirse, eğer burada konuştuklarımızın tümü SBKP MK Politik Bürosu, Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri Merkez Komiteleri, yöre, il, kent, semt

parti komiteleri, ülkedeki tüm parti örgütleri tarafından kararlılıkla yaşama geçirilirse ortaya çıkacaktır.

İşte bundan ötürü, diyebilirim ki, plenum, beklentilere ancak bundan sonra da böyle faaliyet gösterirsek yanıt verecektir. Bu plenum, gelişmenin hızlandırılması, yenilenme, kadro politikasının tarihsel gelişmenin şimdiki aşamasının öne koyduğu görevlere yanıt verecek biçimde yetkinleştirilmesi yolunda emin adımlar atılmasının sağlam temellerini, önkoşullarını yaratıyor.

Konuşmak için başvuran 77 kişiden 34 yoldaşın söz alıp katıldığı geniş tartışma, parti ve devletin faaliyetlerinin değişik alanlarında ve çeşitli kademelerinde yenilenmeye bir kez daha göz atmak, bunun neyi amaçladığını her yanıla derinlemesine ele almak, yenilenme sürecini bir kez daha değerlendirmek için, bunu doğrudan gelişmelerin içinde olanların değerlendirmesi için muazzam bir olanak sağladı.

Kanımcı, plenumun yaptığı politik saptamanın, yani partinin, toplumun bütün zinde güçlerinin yenilenmeden yana olduğunu saptamasının, bizim için olağanüstü büyük önemi vardır. Bunu haklı olarak belirtebiliriz.

Durum böyle olduğuna göre, başka bir yol izlemek olanaksızdır. Ve bununla yenilenmenin gerekli olup olmadığı üzerine yapılan tartışmalar sona ermelidir. Ben bu kürsüden yenilenmenin artık sadece bir fikir değil, bir gerçeklik haline geldiğini belirten D.K.Motorniy yoldaşın görüşüne tamamen katılıyorum.

Soyvet insanları yaşamlarıyla ilgili planlarını, ülkenin yazgısını, onun uluslararası saygınlığını ve uluslararası arenada ağırlığını yenilenmeye bağlıyorlar. Bunun gerçekleştirilmesinde herhangi bir ikircime yer verilebilir mi? Hayır yoldaşlar, verilemez.

Evet, yenilenme artık bir gerçekliktir. Şimdi biz hem ülkenin iç gelişmesi açısından, hem de uluslararası durumla ilgili dış koşullar açısından ülkenin sosyal-ekonomik gelişmesini güvence altına almanız gerektiğini çok daha açık biçimde, çok daha derinlemesine kavıyoruz. Ama eğer toplum yenilenmezse, toplumun yaşamının tüm alanlarının yenilenmesi diye de birşey olmayacaktır,

toplum yenilenmezse, sosyal-ekonomik gelişmenin hızlandırılması da sağlanamayacaktır. Eski yaklaşımlarla yeni ödevleri, üstelik bugün tarihsel boyutlar alan ödevleri çözmek olanaksızdır.

Yenilenme, düz yolda yürümek değildir. Bu, çoğu kez hiç kimsenin geçmediği yollardan yürüyerek dağa tırmanmaktır. Merkez Komitesi Plenumu da bir kez daha gösterdi ki, toplumumuzda çözülmesi gereken çok sorun birikmiştir. Yenilenme yüce davasını, halkımızın istediği biçimde, günümüzün gerektirdiği şekilde sona erdirmek için muazzam yaratıcı çalışmalar yapmak, uzun süre mücadele etmek gerekiyor.

Biz, henüz yolun başlangıcındayız. Merkez Komitesi Plenumunda bunu tam, kesin olarak saptamak gerekiyor. Çünkü nerede bulunduğumuzu bilirsek, bu bize ne yapmamız ve nasıl çalışmamız gerektiğini kavrama olanağını verir. Eğer herhangi bir kişi artık yenilendiği kanısına vardıysa, ona yeniden yapılandırmaya, yenilenmeye yeni başladığımızı hatırlatmak gerekiyor. Asıl büyük işler ileride, önümüzdeki yıllarda yapılacaktır. Bu da, Parti Merkez Komitesi Plenumunun çıkardığı önemli bir sonuçtur.

Yenilenmeyi sürdürürken ve yaygınlaştırırken yapacağımız değerlendirmelerde şu ya da bu aşırı uca kaymamalıyız. Biz gerçekler temeline bu biricik sağlam temele dayanmalıyız. Başarılarımızı abartmak, olduğundan fazla göstermek yıkıcı sonuçlar verecektir. Ama bu arada şunu da kesin olarak belirtmek istiyorum: Yenilenme yolunda en küçük bir gelişmeyi, bu yönde elde edilen en küçük bir deneyimi bile görmezlikten gelemeyiz. Böyle yaparsak, bu da aynı ölçüde yıkıcı sonuçlar verecektir. Buna herşeyden önce şundan ötürü izin verilmemelidir.

Biz politik çizgimizi somut yaklaşımlarla donatarak, önümüze koyduğumuz hedeflere ulaşmanın yollarını belirleyerek, bu yöndeki çalışmalarımızı daha yeni geliştiriyoruz. Biz yenilenmenin mekanizmasını ve araçlarını şimdi harekete geçiriyoruz, bunların çalışması ve ürün vermesi yönünde ilk adımlarımızı atıyoruz. Ama yalnızca 1986 yılı sonuçlarının incelenmesi bile bir ilerleme olduğunu gösteriyor.

Bu ilerleme nasıl sağlandı? Bu, doğrudan doğruya halkın yenilenme, gelişmeyi hızlandırma çizgisini desteklemesinin sonucudur.

Bunu görmezlikten gelebilir miyiz? Hiçbir şey olmadı, hiçbir şey olmuyor diyebilir miyiz? Devrimci sözlerle lafazanlık eden kişi değil, geleceği kurmayı başarabilen, ileriye doğru atılan her adımı görerek, bunu daha büyük adımlar atmak için dayanak noktası olarak kullanarak, halkı ve partiyi uzun ve çetin bir mücadeleye yönlerebilen kişi devrimcidir. Bugün SBKP MK Plenumunda partimiz adına halkımıza, kendisinin zor bir mücadeleye, ama tüm topluma, her aileye, her kişiye iyi ürünler sağlayacak değişiklikler yapmaya, bunları sağlamayı öngören hedeflere ulaşmaya çağırıldığını anladığı, bunu yüreğiyle hissettiği, içgüdüleriyle sezdiği için teşekkür ederiz. Sovyet insanları bize inandılar, güvendiler, partiyi desteklediler. İşte bundan ötürü 1986 yılında sağlanan olumlu gelişmeler bizim için çok büyük önem taşıyor. Bunlar önemlidir, çünkü halkımızın, partinin politikasını, partinin gelişmenin hızlandırılması çizgisini güçlü bir şekilde desteklediğini ortaya koymaktadır.

Plenumda söz konusu olan birkaç konuya daha değinmek istiyorum. Kanımca, Politik Büro'nun raporunda Sovyet toplumunun ciddi bir biçimde, derinlemesine demokratikleştirilmesi konusunun en önemli sorun olarak ön plana çıkarılması çok doğrudur.

Bu, yoldaşlar, yenilenmenin belirleyici gücü olan halkı harekete geçirecek kaldıraçtır. Eğer bunu yapmazsak, gelişmenin hızlandırılmasıyla bağlı görevleri çözemeyeceğiz, yenilenmeyi sağlayamayacağız, yenilenme diye birşey olmayacaktır.

Öte yandan sosyalist demokrasiyi geliştirerek, buna yeni ivme vererek, bunun potansiyel gücünü ortaya koyarak, geçmişte yapılan hataların bir daha tekrarlanmaması için en sağlam güvenceyi yaratacağız. Ama sorun yalnız bundan ibaret değildir.

Demokrasi bize nefes alacak hava kadar gereklidir. Eğer biz bunu kavrayamazsak ya da bunu kavrasak bile, demokrasiğin genişletilmesi, geliştirilmesi yönünde, ülkemiz emekçilerinin yenilenme sürecine geniş olarak çekilmesi yönünde ciddi adımlar ata-

mazsak, bizim politikamız, yoldaşlar, dumura uğrayacak, yenilenme boğulup gidecektir.

Bizim temel amacımız böylesi adımlar atmaktır. Bütün Politik Büro üyeleri gibi ben de (biz tüm plenum boyunca, verilen aralarda, plenumun çalışmaları üzerine görüş değiş tokuşunda bulunduğ), gelişmenin hızlandırılması hedeflerine ulaşmak için savaşımın şimdiki aşamasında SBKP'nin faaliyetinin en önemli doğrultusunun Merkez Komitesi Plenumunda tam destek görmesinden çok memnunuz.

Komünist Partisi, kesin olarak şunu savunuyor: Halk herşeyi bilmelidir. Açıklık, eleştiri ve özeleştir, yığınların denetimi, Sovyet toplumunun sağlıklı gelişmesinin güvencesidir. Eğer bunlar halk için gerekliyse, demek ki herkes için gereklidir. Üstelik SBKP iktidar partisi olduğu için bu daha da önemlidir. Açıklık, eleştiri ve özeleştir partinin de yararınadır, çünkü bunlar SBKP'nin normal faaliyet gösterebilmesi için gerekli gerçek ve güvenilir biçim ve yöntemlerdir. Bunlar partiyi politika alanında hatalar yapmaktan koruyacak araçlardır. Bu tür hataların neye mal olduğunu ise hepimiz biliyoruz.

Bugün bu plenumda hepimiz şu görüşte birleşiyoruz: Sosyalist demokrasinin etkili biçim ve yöntemleri olarak açıklık, eleştiri ve özeleştir gereklidir. Devletimizde, işçilerin ve köylülerin devletinde, halk herşeye ilgi duymaktadır, çünkü bu onun devletidir. Halk herşeyi bilmelidir ve olup biten herşey üzerine bilinçli olarak hüküm vermemelidir. Bu sözler, bildiğiniz gibi, V.I.Lenin'indir.

Halk bütün hakikati bilmelidir. Bu bağlamda V.I.Lenin'in "Iskra" redaksiyonuna gönderdiği bir mektupta ortaya koyduğu tutumu hatırlatmak istiyorum. V.I.Lenin şunları yazıyor: "Yığınlara dayanan bir partide sektör küçük grup geleneklerine kesinlikle son verme ve kesin olarak şu belgiyi yükseltme zamanı gelmiştir: "Daha çok ışık, parti herşeyi bilmelidir". Partinin ve halkın herşeyi bilmesi, yeniden küf bağlayacak karanlık köşelerin kalmaması, şimdi ortadan kaldırmak için mücadele ettiğimiz ve daha uzun zaman da edeceğimiz şeyleri bilmesi için şimdi her zamankinden

daha çok ışık gereklidir. Bundan ötürü daha çok ışık!

Geniş açıklıktan ve demokratik süreçten kendi bencil, antisosyal amaçları için, karalamak için yararlanmaya kalkışanlarla biz böyle güçlü bir partiye, sosyalizm fikirlerine, anayurduna bağlı böyle yurtsever bir halkla başa çıkamayacak mıyız?

Gezilerimin analizini yaparken saptadığım bir gözlemi size aktarmak istiyorum. Önceleri çoğu kez tam da demagoglar ön plana çıkıyor ve “cesaret” gösterisi yapıyordu. Genel hatlarıyla, bu demagoji şöyleydi: Şefler, özellikle Moskova’dakiler nereye bakıyor? Şimdi durum tamamen farklıdır. Bu sonuca yaptığım onlarca geziye dayanarak varıyorum. Şimdi, ciddi ve olgun insanlar açık bir tartışmaya giriyorlar, hem de en beklenmedik dinleyici toplulukları önünde ve beklenmedik yerlerde. Hatta deyim yerindeyse, en hırslı topluluklar önünde bunu yapıyorlar. Onlar sorunları işin özüne yönelik biçimde ele alıyor, bu biçimde ortaya koyuyor, bilmedikleri, anlamadıkları şeyleri soruyor, şu ya da bu sorunun nasıl çözüleceğini anlatıyorlar.

Tam da açıklık ve demokrasinin uygulandığı ortam, işçi sınıfına, köylülere, aydınlarımıza, bütün zinde güçlere başı dik tutma olanağını sağladı. Bir demagog ortaya çıktığında onlar kendilerini bu kişiye haddini bildiriyorlar. Böyle şeyler onlarca kez benim gözlerim önünde oldu. İnsanlar her zaman her konuda doğru çıkış yolunu buluyorlar.

Açıklık, eleştiri ve özeleştiri bize gerçekten gereklidir. Bunlar sosyalist yaşam tarzının en önemli çizgileridir. Ve eğer, bunların bize geçmişteki eksiklikleri eleştirmek için gerekli olduğunu düşünen olursa, o kesin yamılgı içindedir. Asıl önemli olun şudur: Açıklık, eleştiri ve özeleştiri, demokrasi, ileriye doğru adımlar atabilmemiz, muazzam görevleri yerine getirebilmemiz için gereklidir. Halkın aktif katılımı olmadan bu görevleri yerine getirmek olanaksızdır. Bütün bunlar bize işte bundan ötürü gereklidir.

Eğer böyle ortamda çalışmanın hiç de kolay olmadığını söyleyenler olursa, onlara hatırlatmak isterim ki, ben bundan altı ay önce şu uyanda bulunmuştum: Genişletilen demokrasi koşulların-

da çalışmayı öğrenmeye başlayın. Gelin hepimiz bunu öğrenelim!

Basın, ülkede açıklık ilkesinin uygulanmasını desteklemeli, halkımızı bilgilendirmelidir. Ama basın bu işi büyük bir sorumluluk duygusuyla yapmalıdır. Biz bunu istiyoruz. Basın sansasyona kaçmamalı, “cazibeli” olaylar aramamalıdır. Bizim yenilenmeye aktif olarak katılan bir basına ihtiyacımız var.

Daha ustaca, işin özüne yönelik çalışmalar yapmalıyız. Burada birçok kişi haklı eleştiride bulundu, bu konuda çok konuşuldu.

Bu, herkes için geçerlidir. Basın için de geçerlidir. Şimdi bizim olumlu, yapıcı olan herşeyi görebilmemiz, bunlardan yararlanabilmemiz, bunları tüm partiye, tüm halka mal edebilmemiz, yenilenme koşullarında yeni yaklaşımın ilk filizlerinden yararlanabilmemiz son derece önemlidir. Burada da en geniş açıklık gereklidir. Yeni, ileriçi olan herşeyi propaganda etmek, yaymak gerekmektedir.

Şimdi, Merkez Komitesi Ocak Plenumuyla, gene yeni bir aşama daha icat ediyorlar diye, beni suçlamalarını istemiyorum ama, gelişmemizde, yenilenme çalışmalarında yeni bir aşamaya giriyoruz. Bu fikrimi şöyle açıklayacağım: Durumun analizi yapıldı, politik doğrultu belirlendi, bu doğrultunun uygulanması için esas kararlar alındı. Şimdi artık çalışmak, iş yapmak gerekiyor.

İnsanlar, bizim politikamız üzerine, yenilenme üzerine milyonların çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi yönünde nasıl pratik sonuçlar alındığına, üretimin örgütlenmesinin ne denli düzenli, etkili olduğuna, ücret sisteminin ne denli adil olduğuna, konut yapımının hızlanıp hızlanmadığına, ticaret ve hizmetler sisteminin, ulaşım araçlarının, poliklinik ve hastanelerin nasıl çalıştığına, parti örgütünde emekçi kolektiflerinde manevi ortamın ne kadar yenilendiğine, iyileştiğine dayanarak hüküm verecekler ve bu yolda ilerledikçe çok daha fazla istemlerde bulunacaklar.

Kısacası, günlük yaşamdan binlerce, onbinlerce olguya dayanarak, biz komünistler politikamızın doğru olduğunu, yenilenmenin yaşam gücüne sahip olduğunu kanıtlamak zorundayız. Bu, özellikle kadrolara yönelik istemleri daha da artırıyor, onları

pratik sonuçlar almaya özendiriyor. Bundan da ötürü, şimdi, raporda da belirtildiği gibi, çabaların artırılmasının, çalışmaların hızlandırılmasının çok büyük önemi vardır.

1987 yılında, bu önemli yıldönümünde çözeceğimiz ödevleri özel olarak belirtmek istiyorum. Önümüzde muazzam boyutlu görevler duruyor. Bunlar ekonomiyi yönetme alanında yeni yöntemlerin uygulanması, tüm ekonominin, onun birçok kolunun yeni ekonomik ilkeler temelinde oturtulmasına geçme açısından büyük öneme sahiptir.

Yenilenme, yoldaşlar, büyük bir sınavdır. Yenilenme, çok sayıda karmaşık görev koyuyor önümüze. Ve biz sınavı başarıyla vermiyoruz. Şunu bir kez daha yinelemek istiyorum: Çalışmak, bir kez daha çalışmak. Aktif, cesur, yaratıcı, bilgili çalışmak. Şu anda başta gelen görev budur. Bunu herkes, her parti örgütü, her parti komitesi, her yönetici, her komünist kendisi için bir görev saymalıdır.

SBKP Merkez Komitesi adına ben bütün partili yoldaşlara, bütün Sovyet insanlarına seslenmek istiyorum. Yenilenme davası, toplumun devrimci yenilenmesi davası, ülkenin yazgısı halkın elindedir, ona bağlıdır. Ve bu yazgı, biz onu ortak çabalarımızla, aklımız ve vicdanımızla nasıl belirlersek öyle olacaktır.

Yenilenme, her dürüst insan için, her yurtsever için mücadelenin ön hattıdır. Herkesin yapacağı iş ve önümüzde geçilmesi gereken uzun bir yol var.

Biz 27. Kongrenin kararlarını yaşama geçirmeye kararlıyız. Biz Sovyet toplumunun nitelik bakımından yeni bir duruma yükselmesini sağlamaya çalışacağız. Biz kesinlikle inanıyoruz ki, yenilenme geri dönüşü olmayan bir yoldur.

Merkez Komitesi üyeleri Sovyetler Birliği Parti Konferansı'nın yapılmasından yana olduklarını belirttiler. Böyle bir konferans parti için büyük bir politik olay olacaktır. Öyle sanıyorum ki, tartışmalara katılmamış olanlar da Politik Büro'nun plenuma getirdiği bu öneriyi destekliyorlar.

Biz, yoldaşlar, köklü değişikliklerin yapıldığı aşamalarda toplanan birçok konferansın, öne konan görevleri yerine getirmenin yeni yol ve yöntemlerini görmeye taktik sorunlar çerçevesinin sınırlarını aşan problemlerin çözümüne yardım ettiğini tarihten biliyoruz.

Biz böyle bir konferans yapılmasını amaca uygun görüyoruz ve önümüzde yapılacak MK Plenumlarından birinde görüşülmek üzere Politik Büro'nun böyle bir konferansın tarihi ve gündemiyle ilgili bir öneri getirmesi konusunu tartışmanızı öneriyorum. Kısacası, parti konferansı, parti komitelerinin kongreleri için iyi bir enerji kaynağı olacak, yenilenme çalışmalarında partiye ve onun bütün örgütlerine yeni bir ivme verecektir.

SBKP Merkez Komitesi Plenumunda yapılan tartışmalar sona ererken belirtmek istediğim görüşler, kısaca, işte bunlardır.

Plenumun çalışmalarına aktif olarak katıldığınız için hepinize teşekkür ediyor ve ortak davamızda büyük başarılar diliyorum.